
ZPRÁVA O VÝVOJI FINANČNÍHO TRHU V ROCE 2019

červenec 2020

OBSAH

Shrnutí vývoje v roce 2019.....	3
1 Makroekonomická situace a vnější vztahy	6
1.1 Makroekonomická situace	6
1.2 Měnová politika a devizový trh	7
2 Umístění prostředků na finančním trhu	9
3 Struktura úspor domácností.....	10
4 Institucionální pohled na finanční trh	11
4.1 Počty subjektů na finančním trhu	11
4.2 Garanční schémata.....	12
4.3 Finanční arbitr	14
4.4 Hospodaření finančních institucí.....	14
5 Úvěrové instituce a ostatní poskytovatelé financování aktiv.....	15
5.1 Hlavní vývojové tendence bankovního sektoru	15
5.2 Aktiva bankovního sektoru a kvalita úvěrového portfolia	16
5.3 Hospodářské výsledky a rentabilita bankovního sektoru.....	17
5.4 Vývoj úrokových sazeb	18
5.5 Vklady a úvěry klientů bank	19
5.6 Hypoteční trh	20
5.7 Stavební spořitelny.....	24
5.8 Družstevní záložny.....	26
5.9 Nebankovní poskytovatelé financování	28
5.10 Zadluženost domácností	29
6 Kapitálový trh	31
6.1 Vývoj na světových kapitálových trzích.....	31
6.2 Regulovaný a mimoburzovní trh v ČR	31
6.3 Financování nefinančních podniků dlouhodobými dluhopisy.....	33
6.4 Obchodníci s cennými papíry a správa aktiv	34
6.5 Investiční fondy	35
7 Pojišťovnictví	37
7.1 Pojišťovny.....	37
7.2 Zprostředkování pojištění	39
8 Soukromý penzijní systém.....	40
8.1 Penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření.....	40
8.2 Penzijní společnosti.....	44
9 Aktivity MF a legislativa v oblasti finančního trhu.....	45
9.1 Aktivity na evropské úrovni.....	45
9.2 Aktivity na globální úrovni.....	51
9.3 Evropská legislativa v oblasti finančního trhu	54
9.4 Domácí legislativa v oblasti finančního trhu	62
9.5 Nelegislativní aktivity MF v oblasti finančního trhu	64
Seznam tabulek.....	66
Seznam grafů.....	67
Seznam schémat	67
Seznam zkratk	68
Příloha 1: Legislativa finančního trhu.....	72
P1.1 Průřezové předpisy v oblasti finančního trhu	72
P1.2 Legislativa v oblasti kapitálového trhu	73
P1.3 Legislativa v oblasti bankovníctví, stavebního spoření a družstevních záložen	74
P1.4 Legislativa platebního styku a tržní infrastruktury.....	76
P1.5 Legislativa v oblasti pojišťovnictví a soukromých penzijních systémů	78
Příloha 2: Doplnující tabulky	80

Data uvedená v této zprávě byla z uvedených pramenů stažena v dubnu a květnu 2020 a mohou se z důvodu provedených revizí lišit oproti údajům uvedeným v předchozích ročníkách této publikace.

SHRNUTÍ VÝVOJE V ROCE 2019

Makroekonomická situace	Hrubý domácí produkt pokračoval šestým rokem v růstu, ovšem s mírným snížením meziroční dynamiky na 2,6 %, což bylo 1,1 p.b. nad průměrem EU. Hlavními prorůstovými faktory byly výdaje na konečnou spotřebu a také investice do fixního kapitálu. Meziroční tempo růstu průměrné výše spotřebitelských cen vzrostlo na 2,8 %. Míra nezaměstnanosti opět klesla, a to na 2,0 %, čímž tak nadále byla nejnižší v celé EU a navíc hluboko pod unijním průměrem (6,3 %).
Měnová politika a devizový trh	ČNB přistoupila k jednomu zvýšení měnověpolitických sazeb. Dvoutýdenní repo sazba ke konci roku činila 2,0 % p. a. Průměrný kurz české koruny vůči euru (25,7 CZK/EUR) se meziročně prakticky nezměnil.
Umístění prostředků na finančním trhu	Celkový objem prostředků umístěných na finančním trhu vzrostl o 7,4 % na 6,9 bil. Kč, což v horizontu posledních 5 let představovalo nadprůměrné tempo růstu. Nejvyšší relativní meziroční nárůst objemu prostředků zaznamenaly investiční fondy (o 18,9 %). V absolutním vyjádření se meziročně nejvíce zvýšily opět vklady u úvěrových institucí (o 285,9 mld. Kč) a i přes mírný pokles svého podílu na 68,5 % zůstaly nejvýznamnější položkou.
Struktura úspor domácností	Úspory domácností umístěné v rámci produktů zprostředkovatelského finančního trhu vzrostly o 7,5 % na 4,0 bil. Kč, což odpovídalo průměrnému tempu růstu za posledních 5 let. Největší meziroční absolutní nárůst vykázaly opět netermínované vklady, které tvořily 51,8 % celkových úspor. Podíl alokace úspor domácností se meziročně nejvíce zvýšil v případě investičních fondů, a to téměř o 1 p.b. na 13,0 %.
Zadlužení domácností	Zadlužení domácností meziročně vzrostlo o 6,0 % na 1,8 bil. Kč. Dlouhodobě nejvýznamnější podíl (73,4 %) představovaly úvěry na bydlení. Navzdory růstu zůstalo zadlužení tuzemských domácností vztahované k HDP ve srovnání se zbytkem EU stále relativně nízké (32,2 % HDP).
Subjekty finančního trhu	V počtech subjektů nedošlo k výrazným změnám v jednotlivých sektorech. Výjimkou bylo značné snížení počtu zprostředkovatelů na kapitálovém trhu a počtu pojišťovacích zprostředkovatelů vzhledem k novým pravidlům licencování těchto subjektů. V hlavním sektoru úvěrových institucí ukončily činnost dvě pobočky zahraničních bank, a to v souvislosti s vystoupením Spojeného království z EU, a také došlo k přeměně jedné družstevní záložny na banku. V sektoru pojišťoven byly realizovány dvě fúze.
Bankovní sektor	Bankovní sektor opět zaznamenal růst a potvrdil svoje dominantní postavení a stabilitu. Celkový objem aktiv bank včetně stavebních spořitelen udržel dynamiku růstu, když vzrostl o 4,0 % na 7,6 bil. Kč. Celkový kapitálový poměr vzrostl na 21,3 %, a byl tak vysoko nad regulačním minimem, přičemž od konce roku 2014 vzrostl o 3,3 p.b. Příznivě se vyvíjel i podíl nevykonných úvěrů, když opět klesl, a to na nejnižší hodnotu (2,5 %) od roku 2002. Hospodářský výsledek sektoru před zdaněním se zvýšil o 11,0 % a také vykázal rekordní hodnotu 108,8 mld. Kč.
Úrokové sazby	Zvyšování měnověpolitických sazeb ČNB od roku 2017 se podstatněji neprojevilo (s výjimkou úročení úvěrů podnikům) v nárůstu průměrných tržních úrokových sazeb u klientských vkladů ani úvěrů, a tyto sazby tak i nadále vykazovaly dlouhodobě nízké hodnoty. U vkladů bylo úročení u nefinančních podniků a domácností po mírném meziročním růstu shodné (0,4 % p.a.). Průměrné úročení úvěrů domácnostem mírně pokleslo na 3,7 % p.a., naopak druhý rok po sobě vzrostlo u nefinančních podniků na 3,8 % p.a.
Vklady a úvěry	Objem klientských bankovních vkladů se zvýšil o 6,6 % na 4,7 bil. Kč. Objem klientských bankovních úvěrů pak vzrostl mírně pomalejším tempem (o 4,4 %) na 3,5 bil. Kč. Poměr klientských vkladů ke klientským úvěrům v bankovním sektoru činil 137,4 % s tím, že v rámci EU jeho úroveň patřila k nejvyšším.

Hypoteční trh

Celkový objem nových hypotečních úvěrů vzrostl o 21,3 % na 474,4 mld. Kč, a to díky nárůstu segmentu hypotečních úvěrů na nebytové nemovitosti (o 85,2 mld. Kč). Naopak úvěry na bytové nemovitosti poklesly v objemu (o 0,7 %) i počtu nových smluv (o 5,4 %). Z toho objem tzv. čistě nových hypotečních úvěrů (nové včetně navýšení, bez refixací a refinancování) poskytnutých obyvatelstvu na bydlení se snížil o 14,5 % na 143,2 mld. Kč, k čemuž mohly přispět i úpravy podmínek poskytování nových hypotečních úvěrů ze strany ČNB. Celkový objem nesplacených hypotečních úvěrů činil téměř 2,0 bil. Kč, když dosáhl výrazného meziročního tempa růstu (20,2 %).

Stavební spořitelny

Počet nově uzavřených smluv o stavebním spoření se meziročně zvýšil o 15,0 % a dosáhl 485 tisíc, tedy nejvyššího počtu od roku 2011. Celkový počet smluv ve fázi spoření poprvé od roku 2003 meziročně vzrostl (o cca 60 tis.) na 3,2 mil. smluv. Celková naspořená částka se mírně zvýšila (o 1,3 %) na 359,7 mld. Kč. Objem nových úvěrů se snížil o cca 29 % na 47,8 mld. Kč, celkový objem úvěrů (278,1 mld. Kč) byl nicméně nejvyšší od roku 2013. Průměrná výše úvěru (500,8 tis. Kč) a poměr podílu úvěrů k naspořené částce (77,3 %) dosáhly svých zatím nejvyšších hodnot. Stát vyplatil na přímé státní podpoře 4,0 mld. Kč.

Družstevní záložny

Celková bilanční suma stejně jako objem vkladů a úvěrů sektoru skokově poklesly přibližně na polovinu z důvodu přeměny Moravského Peněžního Ústavu - spořitelní družstvo na banku. Nová výše celkových aktiv sektoru (10,2 mld. Kč) tak tvořila jen 0,1 % aktiv všech úvěrových institucí. Ukazatel celkového kapitálového poměru dosáhl historicky nejvyšší hodnoty (29,1 %). Podíl nevýkonných úvěrů k celkovým úvěrům klesl o 7,2 p.b. na 15,7 %.

Nebankovní poskytovatelé financování

Sektor nebankovních poskytovatelů financování pokračoval čtvrtým rokem v růstu bilanční sumy, a to o 1,0 % na 432,7 mld. Kč. Objem poskytnutých půjček sektoru vzrostl o 2,2 % na 327,2 mld. Kč. Společnosti finančního leasingu posílily svůj podíl na 79,2 % bilanční sumy a 77,7 % půjček sektoru.

Regulovaný a mimoburzovní trh

Hlavní český akciový index PX během roku vzrostl o 13,1 % na 1 115,6 bodů, a částečně tak kopíroval růst akciových trhů ve světě. Naproti tomu objem burzovních obchodů poklesl o 20,5 % na 120,9 mld. Kč.

Obchodníci s cennými papíry a správa aktiv

Objem aktiv nebankovních obchodníků s cennými papíry se vyvíjel v zásadě podobně jako ceny aktiv na globálních finančních trzích, když vzrostl o 12,5 % na 27,1 mld. Kč. Stejně tak objem majetku svěřený správcům aktiv vykázal růst 14,4 % na celkových téměř 1,6 bil. Kč.

Investiční fondy

Objem obhospodařovaného majetku ve fondech významně vzrostl o rekordních 101,8 mld. Kč na celkových 694,6 mld. Kč. Stalo se tak jak díky růstu fondů kolektivního investování (o 17,8 %), tak fondů kvalifikovaných investorů (o 14,7 %). Z hlediska umístění prostředků do jednotlivých druhů podílových fondů nadále převládaly smíšené fondy, a to jak u domácích (35,5 %), tak zahraničních fondů (32,3 %), ovšem co do podílu se jim díky nejvyšším dosaženým ročním přírůstkům prostředků přiblížily z domácích fondů fondy dluhopisové (30,4 %) a v rámci zahraničních pak fondy akciové (31,3 %).

Pojišťovny

Hrubé předepsané pojistné sektoru pojišťoven pokračovalo třetím rokem v růstu, když se zvýšilo o 6,6 % a dosáhlo 165,9 mld. Kč. Celkový růst sektoru byl tažen segmentem neživotního pojištění (o 13,2 %), naproti tomu životní pojištění pokleslo (o 5,0 %). Celkový počet pojistných smluv se meziročně významně nezměnil (růst o 0,7 %). Počty nově uzavřených smluv naopak poklesly (o 1,0 %), což bylo způsobeno především oblastí životního pojištění (pokles o 12,6 %). Pojistný sektor byl vystaven zátěži z pohledu náhrad škod způsobených orkánem Eberhard a silným krupobitím. Pojišťovny tak řešily druhý největší počet pojistných událostí za poslední dekádu.

Penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření

Prostředky účastníků umístěné ve fondech III. penzijního pilíře vzrostly o 9,0 % na 487,1 mld. Kč. Poprvé od provedení reformy III. pilíře došlo k meziročnímu růstu počtu účastníků, i když pouze o přibližně 5 tis. účastníků na 4,46 mil. osob. Průměrný měsíční účastnický příspěvek vzrostl v rámci penzijního připojištění na 722 Kč a v případě doplňkového penzijního spoření na 800 Kč. Podíl smluv s příspěvkem zaměstnavatele se zvýšil o 1,0 p.b. na 22,9 %. Celková přímá státní podpora vyplacená účastníkům III. penzijního pilíře vzrostla o 3,1 % na 7,3 mld. Kč. Průměrné roční zhodnocení prostředků v případě dynamických i vyvážených strategií doplňkového penzijního spoření dosáhlo historicky nejvyšších úrovní. Průměrná výnosnost povinných konzervativních fondů a transformovaných fondů nepřesáhla průměrnou roční míru inflace.

Legislativa finančního trhu

Účinnosti nabyla novela zákona o dluhopisech a novela zákona o směnářské činnosti, jež novelizuje i zákon o platebním styku. Na evropské úrovni byly schváleny předpisy týkající se snížení rizik v bankovním sektoru, evropského systému dohledu nad finančním trhem, obezřetnostních požadavků pro obchodníky s cennými papíry, panevropského osobního penzijního produktu, dohledu nad ústředními protistranami, přeshraničních plateb, řešení rizik spojených s úvěry v selhání, udržitelného financování, trhu pro růst malých a středních podniků, přeshraničního nabízení fondů a krytých dluhopisů.

Přehled vývoje vybraných ukazatelů sektoru úvěrových institucí, nebankovních poskytovatelů financování, kapitálového trhu a pojišťovnictví obsahuje tabulka P2.1 v příloze 2.

Kapitola 9.4 mimořádně obsahuje také informace o některých legislativních návrzích připravených v 1. pololetí 2020 v reakci na pandemii nemoci COVID-19.

1 MAKROEKONOMICKÁ SITUACE A VNĚJŠÍ VZTAHY

1.1 Makroekonomická situace

Ekonomický růst ČR měřený meziroční změnou reálného hrubého domácího produktu se v roce 2019 mírně snížil o 0,2 p.b. na 2,6 % (tabulka 1.1), i tak ale převyšoval průměr EU o cca 1 p.b. Oproti eurozóně bylo pak během sledovaného období celkové tempo růstu hospodářství ČR téměř dvojnásobné. K meziročnímu zpomalení tempa růstu HDP došlo nejen v ČR, ale i u většiny sledovaných ekonomik. USA a EU zaznamenaly zpomalení o cca 0,5 p.b. a Rusko dokonce o 1,2 p.b. Naopak pomalu rostoucí Japonsko a Spojené království vykázaly mírné oživení tempa růstu (o 0,4 a 0,1 p.b.). Ve střední Evropě došlo v případě ostatních sledovaných zemí k výraznějšímu zpomalení dynamiky růstu HDP než v ČR, a to o 0,8 až 1,5 % s výjimkou Maďarska, kde bylo zpomalení podobné jako v ČR.

Tabulka 1.1: Meziroční růst reálného HDP

Sledované ekonomiky (%)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna (p.b.)
USA	2,5	2,9	1,6	2,4	2,9	2,3	-0,6
Čína	7,3	6,9	6,7	6,8	6,6	-	-
Japonsko	0,4	1,2	0,5	2,2	0,3	0,7	0,4
Rusko	0,7	-2,0	0,2	1,8	2,5	1,3	-1,2
Evropská unie (28)	1,7	2,3	2,0	2,6	2,0	1,5	-0,5
Eurozóna (19)	1,4	2,1	1,9	2,5	1,9	1,2	-0,7
Německo	2,2	1,7	2,2	2,5	1,5	0,6	-0,9
Rakousko	0,7	1,0	2,1	2,5	2,4	1,6	-0,8
Spojené království	2,6	2,4	1,9	1,9	1,3	1,4	0,1
Polsko	3,3	3,8	3,1	4,9	5,3	4,1	-1,2
Česká republika	2,7	5,3	2,5	4,4	2,8	2,6	-0,2
Maďarsko	4,2	3,8	2,2	4,3	5,1	4,9	-0,2
Slovensko	2,8	4,8	2,1	3,0	3,9	2,4	-1,5

Pramen: MF, OECD

Z hlediska dílčích složek růstu tuzemského HDP (tabulka 1.2) byl nejvýznamnější příspěvek konečné spotřeby (2,0 p.b.) a tvorby hrubého kapitálu (0,9 p.b.). Dlouhodobě přetrvávající růst ekonomiky se projevoval i na trhu práce, kde od roku 2014 docházelo k pozvolnému, i když postupně zpomalujícímu, poklesu obecné míry nezaměstnanosti až na hodnotu 2,0 %. ČR i nadále vykazovala nejnižší míru nezaměstnanosti v EU hluboko pod průměrem EU, který činil 6,3 %. Hospodaření vládních institucí dosáhlo přebytku čtvrtý rok v řadě, což se společně s růstem HDP odrazilo i na opětovném poklesu míry zadlužení vládních institucí, a sice o 1,8 p.b. meziročně a o 11,4 p.b. během sledovaného období až na 30,8 % HDP.

Tabulka 1.2: Základní makroekonomické a fiskální ukazatele ČR

Ukazatele	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Hrubý domácí produkt (změna, %, stálé ceny)	2,7	5,3	2,5	4,4	2,8	2,6
z toho tvorba hrubého kapitálu (p.b.)	2,1	3,4	-1,2	1,0	1,4	0,9
konečná spotřeba (p.b.)	1,1	2,2	2,2	2,2	2,2	2,0
čisté vývozy (p.b.)	-0,5	-0,2	1,4	1,1	-0,8	-0,3
Míra nezaměstnanosti ¹ (průměr období, %)	6,2	5,1	4,0	2,9	2,2	2,0
Saldo sektoru vládních institucí (% HDP)	-2,1	-0,6	0,7	1,5	0,9	0,3
Dluh sektoru vládních institucí (% HDP)	42,2	40,0	36,8	34,7	32,6	30,8

Pramen: MF

¹ Měřeno metodou výběrového šetření pracovních sil.

Roční průměr indexu spotřebitelských cen (tabulka 1.3) vzrostl o 0,7 p.b. na 2,8 %, tj. na nejvyšší hodnotu za sledované období. Míra inflace v ČR se opět nacházela nad hodnotami EU i eurozóny, kde naopak došlo k meziročnímu poklesu o 0,4 resp. 0,6 p.b. Naproti tomu inflace v ČR byla průměrem zemí Visegrádské čtyřky.

Tabulka 1.3: Indexy spotřebitelských cen sledovaných ekonomik

Roční průměr (%)	2014	2015	2016	2017	2018	2019
USA	1,6	0,1	1,3	2,1	2,4	1,8
Čína	2,0	1,4	2,0	1,6	2,1	2,9
Japonsko	2,8	0,8	-0,1	0,5	1,0	0,5
Rusko	7,8	15,5	7,0	3,7	2,9	4,5
Evropská unie (28)	0,4	0,1	0,2	1,6	1,8	1,4
Eurozóna (19)	0,4	0,2	0,2	1,5	1,8	1,2
Německo	0,9	0,5	0,5	1,5	1,7	1,4
Rakousko	1,6	0,9	0,9	2,1	2,0	1,5
Spojené království	1,5	0,4	1,0	2,6	2,3	1,7
Polsko	0,0	-0,9	-0,6	2,0	1,7	2,3
Česká republika	0,3	0,3	0,7	2,5	2,1	2,8
Maďarsko	-0,2	-0,1	0,4	2,3	2,9	3,3
Slovensko	-0,1	-0,3	-0,5	1,3	2,5	2,7

Pramen: ČSÚ, OECD

1.2 Měnová politika a devizový trh

Měnová politika v ČR se v roce 2019 nesla ve znamení pokračujícího, byť již pomalejšího utahování (tabulka 1.4). ČNB po zvýšení měnověpolitických sazeb v letech 2017 a 2018 přistoupila v roce 2019 ještě k jednomu zvýšení své klíčové 2T repo sazby o 0,25 p.b. na 2 %.

Ve světě znamenal rok 2019 zachování nastavení měnověpolitických sazeb sledovaných centrálních bank beze změny. Výjimkou bylo opětovné uvolňování měnové politiky americké centrální banky (Fed), která snížila svou klíčovou sazbu o 0,75 p.b. na interval 1,50 – 1,75 %, čímž došlo k obratu trendu zvyšování sazeb v letech 2015 až 2018. Klíčové sazby ostatních sledovaných světových centrálních bank se nadále pohybovaly na nebo poblíž (v případě Spojeného království) svých dlouhodobě nejnižších úrovní. Nastavení měnové politiky v těchto zemích se tak měnilo především z hlediska rozsahu a formy realizace programů nákupů aktiv. V zemích Visegrádské čtyřky byl ke konci roku 2019 vývoj stejný – centrální banky v Polsku a Maďarsku čtvrtým, resp. pátým, rokem sazby nezměnily.

Tabulka 1.4: Hlavní měnověpolitické úrokové sazby vybraných centrálních bank²

K 31. 12. (% p.a.)		2014	2015	2016	2017	2018	2019
USA	Fed	0,00–0,25	0,25–0,50	0,50–0,75	1,25–1,50	2,25–2,50	1,50–1,75
Eurozóna	ECB	0,05	0,05	0,00	0,00	0,00	0,00
Japonsko	BoJ	0,00	0,00	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10
Spojené království	BoE	0,50	0,50	0,25	0,50	0,75	0,75
Polsko	NBP	2,00	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50
Česká republika	ČNB	0,05	0,05	0,05	0,50	1,75	2,00
Maďarsko	MNB	2,10	1,35	0,90	0,90	0,90	0,90

Pramen: Fed, ECB, BoJ, BoE, NBP, ČNB, MNB

² V případě Fedu se jedná o hodnoty O/N sazeb na mezibankovním trhu (tzv. federal funds rate); v případě ECB o hodnoty fixní sazby pro hlavní refinanční operace (tzv. fixed rate of main refinancing operations). U BoJ představují úrokové sazby pro doplňkovou depozitní facilitu (tzv. complementary deposit facility). V případě BoE se jedná o depozitní sazby (tzv. base rate). U zemí Visegrádské čtyřky se pak v případě NBP jedná o sazby operací na peněžním trhu s centrální bankou (tzv. minimum money market intervention rate), v případě ČNB o hodnoty dvoutýdenní reposazby a u MNB pak o tříměsíční depozitní sazby (tzv. three-month deposit rate).

Vývoj měnových kurzů české koruny vůči zahraničním měnám (vybrané měny užívané v mezinárodním obchodu ČR nebo v regionu, tabulka 1.5) byl v roce 2019 ovlivněn mj. růstem domácí ekonomiky a zvyšováním měnověpolitických sazeb ČNB, ale i dalšími domácími a zahraničními činiteli. Na oslabování měn včetně české koruny vůči dolaru působila nejistota spojená s mezinárodními obchodními vztahy.

Průměrný roční kurz české koruny se vůči euru meziročně v podstatě nezměnil. Naproti tomu koruna oslabila vůči americkému dolaru (o 5,5 %) i japonskému jenu (o 7,0 %) a mírněji (cca o 1 – 2 %) také vůči čínskému renminbi, britské libře a ruskému rublu. Naopak vůči středoevropským měnám mírně posílila cca o 1 až 2 %.

Tabulka 1.5: Průměrný kurz koruny k hlavním a regionálním měnám

Průměrný kurz		2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna (%)
vůči americkému dolaru	CZK/USD	20,8	24,6	24,4	23,4	21,7	22,9	5,5
vůči euru	CZK/EUR	27,5	27,3	27,0	26,3	25,6	25,7	0,1
vůči čínskému renminbi	CZK/CNY	3,4	3,9	3,7	3,5	3,3	3,3	1,0
vůči japonskému jenu	CZK/100 JPY	19,6	20,3	22,5	20,8	19,7	21,0	7,0
vůči britské libře	CZK/GBP	34,2	37,6	33,1	30,1	29,0	29,3	1,0
vůči ruskému rublu	CZK/100 RUB	54,7	40,6	36,6	40,1	34,7	35,4	2,2
vůči polskému zlotému	CZK/PLN	6,6	6,5	6,2	6,2	6,0	6,0	-0,8
vůči maďarskému forintu	CZK/100 HUF	8,9	8,8	8,7	8,5	8,0	7,9	-1,8

Pramen: ČNB

2 UMÍSTĚNÍ PROSTŘEDKŮ NA FINANČNÍM TRHU

Objem prostředků umístěných na finančním trhu³ pokračoval během roku 2019 v dlouhodobém růstu, když se zvýšil o 475,0 mld. Kč (7,4 %) na 6,9 bil. Kč (tabulka 2.1). To představovalo vyšší absolutní i relativní nárůst oproti roku 2018 a nadprůměrné tempo růstu prostředků v rámci sledovaného období od roku 2014.

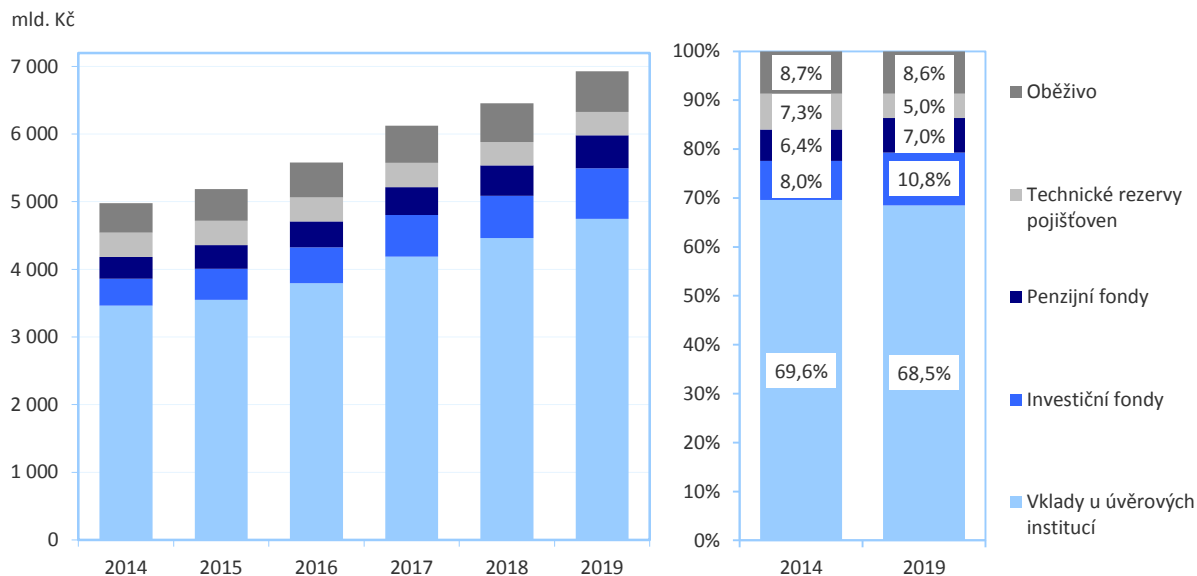
Tabulka 2.1: Umístění prostředků na finančním trhu

K 31. 12. (mld. Kč)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Vklady u úvěrových institucí ⁴	3 462,5	3 548,5	3 796,4	4 188,1	4 461,5	4 747,4	285,9	6,4
z toho stavební spoření	413,6	384,2	362,6	358,9	355,0	359,7	4,7	1,3
Investiční fondy	399,8	459,4	528,4	614,2	627,8	746,2	118,4	18,9
Penzijní fondy	318,7	352,6	381,6	413,9	447,1	487,1	40,1	9,0
Technické rezervy pojišťoven	363,4	359,5	358,6	359,5	345,3	348,2	2,9	0,8
Oběživo	432,2	467,1	514,3	548,3	571,2	598,9	27,7	4,9
Celkem	4 976,5	5 187,1	5 579,3	6 124,0	6 452,8	6 927,8	475,0	7,4

Pramen: AKAT, APS ČR, ČNB – ARAD, MF, výpočty MF

Všechny sektory zaznamenaly vyšší absolutní nárůst objemu prostředků oproti roku 2018. Nejvyšší absolutní přírůstek objemu prostředků nastal stejně jako během celého sledovaného období opět u objemově nejvýznamnější položky, tj. vkladů u úvěrových institucí. Přesto podíl vkladů u úvěrových institucí na celkových prostředcích v roce 2019 poklesl, a to na úroveň dosahovanou v roce 2015. Nejvyšší tempo růstu objemu prostředků vykázaly opět investiční fondy, jako tomu bylo již od roku 2012 (s jediným přerušením v roce 2018), přičemž se jednalo dokonce o jejich nejvyšší relativní nárůst ve sledovaném období. To přispělo k tomu, že z hlediska vývoje struktury umístění prostředků vzrostl během sledovaného období nejvíce právě podíl prostředků umístěných v investičních fondech, a to o 2,8 p.b. (graf 2.1). Naopak nejvýrazněji se ve sledovaném období snížil podíl technických rezerv pojišťoven.

Graf 2.1: Umístění prostředků na finančním trhu

Pramen: AKAT, APS ČR, ČNB – ARAD, MF, výpočty MF

Pozn.: Pravá část grafu zobrazuje rozdíly ve struktuře v letech 2014 a 2019.

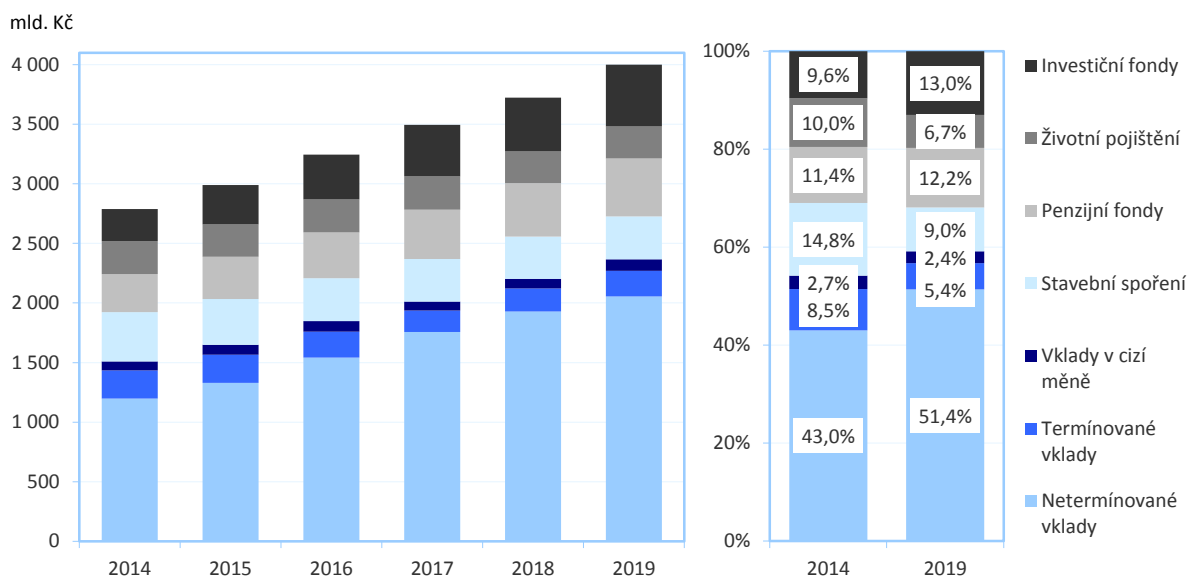
³ Tento agregátní ukazatel je jedním ze způsobů vyjádření velikosti finančního trhu s tím, že se zaměřuje na tzv. zprostředkovatelský finanční trh. Zahrnuje prostředky klientů finančních institucí (fyzických i právnických osob), které jsou umístěny na finančním trhu prostřednictvím finančních produktů úvěrových institucí, pojišťoven, penzijních společností a nástrojů kolektivního investování, a prostředky držené v hotovosti (bez hotovosti na pokladnách bank). Naopak nezahrnuje přímé investice do cenných papírů.

⁴ Zahrnují korunové a cizoměnové vklady klientů (rezidentů a nerezidentů) u bank (včetně stavebních spořitelů, bez ČNB) a družstevních záložen.

3 STRUKTURA ÚSPOR DOMÁCNOSTÍ

Objem úspor⁵ domácností držených v rámci produktů zprostředkovatelského finančního trhu⁶ pokračoval během roku 2019 v dlouhodobém růstu, když se zvýšil o 278,3 mld. Kč (7,5 %) na 4,0 bil. Kč (graf 3.1). V rámci sledovaného období od roku 2014 se jednalo o nejvyšší absolutní nárůst a průměrné tempo růstu.

Graf 3.1: Struktura úspor domácností

Pramen: APS ČR, ČNB – ARAD, MF, výpočty MF

Pozn.: Pravá část grafu zobrazuje srovnání struktury úspor domácností v letech 2014 a 2019.

Ze sledovaných produktů zaznamenaly největší absolutní meziroční nárůst stejně jako v celém sledovaném období opět netermínované vklady, a to o 127,1 mld. Kč na 2,1 bil. Kč. Přestože jejich podíl ve struktuře úspor domácností meziročně mírně poklesl, během sledovaného období byly netermínované vklady produktem, který nejvíce navýšil svůj podíl na celkových úsporách domácností, a to o 8,4 p.b. Naopak produktem, který vykázal největší pokles zastoupení na úsporách domácností, bylo stavební spoření, a to přestože úspory v rámci sektoru stavebního spoření poprvé od roku 2013 meziročně vzrostly. Termínované vklady (bez stavebního spoření) v roce 2019 zvýšily absolutní i relativní meziroční nárůst svého objemu započatý v roce 2018, když vzrostly o 20,1 mld. Kč (10,4 %) na 214,2 mld. Kč. Během sledovaného období však jejich podíl na úsporách domácností poklesl.

Vklady v cizí měně se staly v roce 2019 stejně jako v roce 2018 položkou, která dosáhla nejvyššího tempa růstu, když se jejich objem zvýšil o 18,5 % na 96,8 mld. Kč. Úspory domácností v investičních fondech vzrostly o 68,8 mld. Kč na 520,4 mld. Kč, a vykázaly tak stejně jako prostředky v penzijních fondech svůj nejvyšší absolutní meziroční nárůst během sledovaného období. Podíl alokace úspor domácností do nástrojů kolektivního investování se meziročně zvýšil o 0,9 p.b. na 13,0 %, tj. nejvíce ze sledovaných produktů. V případě úspor domácností v rámci rezervotvorných produktů životního pojištění pokračoval i přes jejich mírný nárůst v roce 2019 setrvalý pokles jejich významu.

⁵ Termín úspory je v rámci kapitoly používán ve smyslu stavové finanční veličiny označující finanční majetek domácností.

⁶ Zahrnuje prostředky domácností, které jsou umístěny na finančním trhu v rámci finančních produktů bankovních institucí, pojišťoven, penzijních a investičních společností. Nejsou sledovány přímé investice domácností do cenných papírů, komodit či nemovitostí.

4 INSTITUCIONÁLNÍ POHLED NA FINANČNÍ TRH

4.1 Počty subjektů na finančním trhu

V roce 2019 došlo jen k menším změnám v počtech subjektů v jednotlivých sektorech. Výjimkou bylo podstatné snížení počtu zprostředkovatelů na kapitálovém trhu a pojišťovacích zprostředkovatelů, ve kterém se odrazila nová pravidla licencování těchto subjektů.

Tabulka 4.1: Počty subjektů poskytujících služby na finančním trhu

K 31. 12.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna
Úvěrové instituce							
Banky	45	46	45	46	50	49	-1
z toho pobočky zahr. bank	22	23	23	23	27	25	-2
stavební spořitelny	5	5	5	5	5	5	0
Družstevní záložny	11	11	11	10	10	9	-1
Kapitálový trh							
Obchodníci s CP a pobočky zahr. obchodníků s CP	58	62	64	66	79	76	-3
Investiční fondy s právní osobností	83	92	108	125	138	156	18
Investiční společnosti	26	29	28	30	31	35	4
Podílové fondy	191	195	201	227	242	252	10
Fondy kvalifikovaných investorů	53	55	60	79	89	94	5
Fondy kolektivního investování	138	140	141	148	153	158	5
Investiční zprostředkovatelé	7 551	7 459	7 335	7 043	6 847	191	-6 656
Vázaní zástupci	26 055	26 658	26 612	26 448	21 409	18 409	-3 000
Penzijní společnosti	9	8	8	8	8	8	0
Pojištnictví							
Pojišťovny	53	55	54	49	48	47	-1
z toho pobočky zahr. pojišťoven	20	23	24	21	20	20	0
Zajišťovny	1	1	1	1	1	1	0
Pojišťovací zprostředkovatelé	163 204	169 024	174 092	181 121	185 125	38 481	-146 644

Pramen: ČNB

V roce 2019 v dominantním **bankovním sektoru** došlo jen k drobným změnám v počtech subjektů. Meziročně ukončily činnost 2 pobočky zahraničních bank, a to HSBC Bank plc – pobočka Praha a Sumitomo Mitsui Banking Corporation Europe Limited, Prague Branch, což souviselo se změnou regionálního působení těchto bank v návaznosti na připravované vystoupení Spojeného království z EU. Příprava ukončení činnosti HSBC Bank plc – pobočka Praha proběhla již v roce 2018, kdy zahájila činnost pobočka zahraniční banky HSBC France – pobočka Praha. V případě Sumitomo Mitsui Banking Corporation Europe Limited, Prague Branch převzala v dubnu 2019 její majetek, závazky, zaměstnance a aktivity SMBC Bank EU AG Prague Branch.

Naopak bankovní licenci od ledna 2019 získala MPU banka a. s., která se transformovala z Moravského Peněžního Ústavu - spořitelni družstvo, přičemž v únoru se přejmenovala na TRINITY BANK a.s. V sektoru tak došlo k poklesu z 10 na 9 družstevních záložen.

Počty u většiny subjektů v oblasti **kapitálového trhu** mírně vzrostly. Nárůst počtu subjektů zaznamenaly investiční fondy s právní osobností (o 18 subjektů), investiční společnosti (o 4 subjekty) a podílové fondy (celkem o 10 subjektů, z toho 5 subjektů v kategorii fondů kvalifikovaných investorů a 5 fondů kolektivního investování). U obchodníků s cennými papíry došlo naopak k poklesu o 3 subjekty.

U **zprostředkovatelů investičních služeb** došlo v roce 2019 k významnějším změnám, které byly ovlivněny změnou právní úpravy zprostředkovatelské činnosti, když byla zavedena povinnost úhrady správního poplatku

za prodloužení povolení k činnosti pro investiční zprostředkovatele a vázané zástupce⁷. Zároveň byly zásadním způsobem rozšířeny podmínky pro udělení licence investičního zprostředkovatele. Tato opatření v souhrnu způsobila masivní řádový propad počtu investičních zprostředkovatelů (z cca 7 tisíc na 191) i významný pokles u vázaných zástupců (meziročně o 3 tisíce).

U **penzijních společností** nedošlo, stejně jako v předchozích pěti letech, ke změně.

V **sektoru pojišťoven** ukončily v roce 2019 činnost 3 subjekty. Jednalo se o Pojišťovnu České spořitelny, a.s., Vienna Insurance Group, když se k 1. 1. 2019 realizovalo spojení subjektů vlastněných Vienna Insurance Group dojednaného roku 2018. Dále to byla AEGON Pojišťovna, a.s., jež se od října 2019 sloučila s NN Životní pojišťovnou N.V., pobočkou pro Českou republiku. Činnost také ukončila pobočka zahraniční pojišťovny AEGON Hungary Closed Company Ltd., organizační složka. Naopak vznikla Simplea pojišťovna a.s. a činnost zahájila 1 pobočka zahraniční pojišťovny Merkur Versicherung Aktiengesellschaft – Merkur pojišťovna, organizační složka.

U **pojišťovacích zprostředkovatelů** došlo ke změnám způsobeným novým zákonem o distribuci pojištění⁸, který zavedl nové členění zprostředkovatelů podle tohoto zákona (podrobněji v kapitole 7). Jejich počet tak řádově klesl z cca 185 tisíc na méně než 39 tisíc.

U počtu subjektů působících na finančním trhu ČR na základě tzv. **jednotného evropského pasu** došlo v roce 2019 v rámci všech sektorů, tedy úvěrových institucí, pojišťoven, investičních fondů i investičních společností, k jejich nárůstu (tabulka 4.2). Pokračoval tak trend, kdy se ve sledovaném období od roku 2014 počty subjektů plynule zvyšovaly, ovšem s výjimkou investičních společností, jejichž počet v předchozích 5 letech spíše stagnoval a výrazněji se změnil až v roce 2019.

Tabulka 4.2: Počet subjektů působících v ČR na základě jednotného pasu

K 31. 12.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna
Úvěrové instituce	352	383	406	432	446	470	24
Pojišťovny	790	825	864	890	966	976	10
Fondy	1 131	1 192	1 269	1 369	1 664	1 761	97
Investiční společnosti	40	39	41	39	41	51	10

Pramen: ČNB – JERRS

4.2 Garanční schémata

Součástí finančního trhu ČR jsou dva garanční systémy, které mají za úkol posilovat jak ochranu klientů, tak trhu jako celku. Jedná se o Garanční systém finančního trhu a Garanční fond obchodníků s cennými papíry.

Garanční systém finančního trhu (GSFT) je vzhledem k objemu a rozsahu užití záchranných prostředků významnější. Vznikl na počátku roku 2016 na základě zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu⁹, a to transformací Fondu pojištění vkladů (FPV). GSFT rovněž spravuje Fond pro řešení krize (FRK). Oba tyto fondy ve správě GSFT jsou majetkově a účetně oddělenými jednotkami. GSFT tedy disponuje prostředky, které mohou být použity pro výplatu náhrad vkladů a rovněž prostředky sloužící pro případné odvrácení úpadku úvěrových institucí a vybraných obchodníků s cennými papíry.

GSFT zajišťuje výplatu náhrad vkladů z FPV v případě, že by některá z bank, stavebních spořitelen nebo družstevních záložen byla označena ČNB za insolventní, nebo v případě, že by soud rozhodl o úpadku takové instituce. Systém pojištění vkladů garantuje náhrady za vklady vedené u bank, stavebních spořitelen a družstevních záložen se sídlem v ČR ve výši 100 % vkladu včetně úroků, maximálně však do výše odpovídající

⁷ Na základě novely zákona o podnikání na kapitálovém trhu (zákon č. 204/2017 Sb.), resp. jejího přechodného ustanovení zanikla od 1. 1. 2019 oprávnění těm investičním zprostředkovatelům a vázaným zástupcům, kteří ve stanovené době poplatků neuhradili.

⁸ Zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění.

⁹ Zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu, ve znění pozdějších předpisů.

částce 100 000 EUR na jednoho klienta v jedné instituci. V určitých zákonem stanovených případech dochází ke zvýšení uvedené maximální výše náhrady až do výše odpovídající částce 200 000 EUR¹⁰.

Za rok 2019 odvedly finanční instituce zapojené do systému pojištění vkladů do FPV příspěvky¹¹ ve výši 1,1 mld. Kč (tabulka 4.3). Objem finančních rezerv ke konci roku 2019 dosáhl 34,1 mld. Kč, když meziročně vzrostl o 2,4 mld. Kč.

Tabulka 4.3: Základní ukazatele FPV

K 31. 12.	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Příspěvky (mld. Kč)	4,3	4,4	2,1	0,9	1	1,1
Výplaty náhrad (mil. Kč)	14 526	235	3 291	261	25	-6,7 ¹²
Finanční rezervy (mld. Kč)	18,9	28,8	27,9	30,3	31,7	34,1

Pramen: GSFT

FŘK slouží k financování řešení krizových situací bank a vybraných obchodníků s cennými papíry. Ve FŘK se shromažďují prostředky, které mohou být použity v případě ohrožení stability některé z finančních institucí tak, aby nebylo nutné vzhledem k možným zásadním funkcím, které vykonává v rámci finančního sektoru i celé ekonomiky, ukončit její existenci a případně zahájit výplatu náhrad vkladů jejím klientům. FŘK obdržel v roce 2019 příspěvky ve výši 3,5 mld. Kč, což byla nejvyšší částka za dobu jeho existence.¹³ Finanční rezervy od roku 2016 již dosáhly objemu 12,8 mld. Kč.

Tabulka 4.4: Základní ukazatele FŘK

K 31. 12.	2016	2017	2018	2019
Příspěvky (mld. Kč)	3,0	3,0	3,1	3,5
Finanční rezervy (mld. Kč)	3,0	6,0	9,2	12,8

Pramen: GSFT

Druhý garanční systém na českém finančním trhu představuje **Garanční fond obchodníků s cennými papíry** (GFOCP). Jeho účelem je zabezpečit výplatu náhrad zákazníkům obchodníka s cennými papíry, který není schopen plnit své závazky vůči svým klientům. Tento fond tedy nekryje riziko ztráty hodnoty investice do cenných papírů. Náhrada se zákazníkovi poskytne ve výši 90 % částky vypočtené v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o podnikání na kapitálovém trhu¹⁴, nejvýše však do hodnoty odpovídající částce 20 000 EUR.

Hlavním zdrojem majetku GFOCP jsou příspěvky zapojených subjektů, tedy obchodníků s cennými papíry a investičních společností obhospodařujících majetek klientů. GFOCP obdržel v roce 2019 příspěvky ve výši 249,5 mil. Kč, což znamenalo cca 25% meziroční nárůst a nejvyšší částku za sledované období. V roce 2019 nebyly z fondu proplaceny žádné náhrady.

Tabulka 4.5: Základní ukazatele GFOCP

K 31. 12.	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Příspěvky (mil. Kč)	147,2	168,9	164,6	191,7	198,9	249,5
Výplaty náhrad (mil. Kč)	0,6	0,6	1,1	0,3	0,1	0,0

Pramen: GFOCP

¹⁰ Zvýšená náhrada se vztahuje na vklady plynoucí z příjmů ve specifických životních situacích, např. z prodeje soukromého nemovitého majetku sloužícího k bydlení, rozvodového vyrovnání, inkasa pojistného plnění pro případ úrazu, nemoci, invalidity nebo smrti, dědictví, výplaty jednorázové důchodové dávky, odstupného při propuštění ze zaměstnání, náhrady újmy způsobené trestným činem aj.

¹¹ Výši příspěvků, které finanční instituce odvádějí do FPV, stanovuje ČNB takovým způsobem výpočtu, jenž zohledňuje nejen objem tzv. krytých vkladů (tj. vkladů do limitu pojištění odpovídajícímu ekvivalentu 100 000 EUR), ale i míru rizika, kterou daná instituce podstupuje.

¹² Záporná hodnota byla způsobena tím, že po ukončení výplaty náhrad finanční instituce byla vyplácející bankou zaslána FPV zpět záloha poskytnutá na výplatu náhrad, přičemž vrácená záloha převýšila zbytkové vyplacené náhrady za rok 2019.

¹³ ČNB stanovuje roční cílovou úroveň příspěvků do FŘK a to tak, aby ke konci roku 2024 cílový objem FŘK byl 1 % celkového objemu krytých pohledávek z vkladů.

¹⁴ Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

4.3 Finanční arbitr

Finanční arbitr (FA) jako orgán mimosoudního řešení některých sporů mezi spotřebiteli a finančními institucemi působí na finančním trhu od roku 2003. Jeho působnost se postupně stále více rozšiřovala, přičemž od posledního zvýšení jeho kompetencí v roce 2018 i na spory vzniklé při poskytování investičních služeb zahraničními institucemi je již oprávněn řešit spotřebitelské spory téměř napříč celým finančním trhem.

Do působnosti FA spadá mimosoudní řešení spotřebitelských sporů z oblasti platebního styku, neplatebních účtů a vkladních knížek, elektronických peněz, úvěrů, včetně hypoték a úvěrů ze stavebního spoření, ze stavebního spoření, z kolektivního investování a investičních služeb, ze směnářenských obchodů a životního pojištění. V působnosti FA naopak dosud nejsou spory z finančních služeb, jako jsou penzijní připojištění, doplňkové penzijní spoření, neživotní pojištění, a spory akcionářů a držitelů dluhopisů.

V roce bylo FA zahájeno 1 178 nových řízení a projednáváno celkem 3 142 sporů. Vedle nově zahájených řízení probíhalo dalších dříve zahájených 1 964 řízení. V meziročním srovnání je to pokles v obou případech, neboť v roce 2018 vedle 1 401 nově zahájených řízení probíhalo ještě 2 223 řízení, tj. celkem probíhalo 3 622 řízení. Nejčastější nové spory (56 %) se týkaly spotřebitelského úvěru, u nichž došlo k meziročnímu nárůstu o cca 29 %. Nejméně sporů se naopak vztahovalo ke směnářenské činnosti (17 návrhů) a kolektivnímu investování (3 návrhy). V rámci všech projednávaných sporů se jich polovina týkala životního pojištění (1 574 řízení), třetina spotřebitelského úvěru (980 řízení) a desetina platebních služeb (318 řízení).

Finanční arbitr přijal ze strany veřejnosti přes 5 tis. dotazů.

Tabulka 4.6: Počet zahájených řízení v jednotlivých letech

K 31. 12.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Počet přijatých návrhů na zahájení řízení	612	964	1 948	1 344	1 401	1 178	-223	-15,9
z toho platební služby	67	110	117	138	130	141	11	8,5
spotřebitelský úvěr	317	190	233	338	513	664	151	29,4
životní pojištění	224	639	1132	734	626	246	-380	-60,7

Pramen: FA

4.4 Hospodaření finančních institucí

Ve všech sledovaných sektorech finančního trhu bylo dosaženo kladného hospodářského výsledku před zdaněním (tabulka 4.7). Jeho výše u bank, pojišťoven, penzijních společností a investičních společností byla v roce 2019 nejvyšší za celé sledované období. U těchto sektorů lze charakter vývoje zisku ve sledovaném období označit za rostoucí trend, s výjimkou sektoru pojišťoven. Pojistný sektor vykázal propad zisku v roce 2017 a výrazný nárůst zisku v roce 2019 lze považovat za mimořádný, jelikož byl způsoben transakcemi souvisejícími s fúzí některých pojišťoven. Pouze obchodníci s cennými papíry vykazovali zisk v přibližně stejné výši. Nejvyšší relativní meziroční nárůst zisku byl dosažen u penzijních společností (více než 35 %) a největší objem zisku ze všech sledovaných sektorů finančního trhu vytvořily banky (cca 82 %). V tomto dominantním sektoru měl na vývoj zisku vliv především růst čistých úrokových výnosů (o 15,5 mld. Kč).

Tabulka 4.7: Výsledek hospodaření finančních institucí před zdaněním

K 31. 12. (mld. Kč)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Banky	76,1	80,5	87,9	90,3	98,0	108,8	10,8	11,0
Pojišťovny	8,7	10,0	13,2	10,4	17,4	19,1	1,8	10,1
Penzijní společnosti	0,5	0,8	1,4	1,6	1,7	2,3	0,6	35,0
Investiční společnosti	0,7	0,8	1,1	1,2	1,4	1,5	0,1	9,3
Obchodníci s cennými papíry	0,9	1,0	0,8	1,0	0,8	0,9	0,1	9,3

Pramen: ČNB – ARAD

5 ÚVĚROVÉ INSTITUCE A OSTATNÍ POSKYTOVATELÉ FINANCOVÁNÍ AKTIV

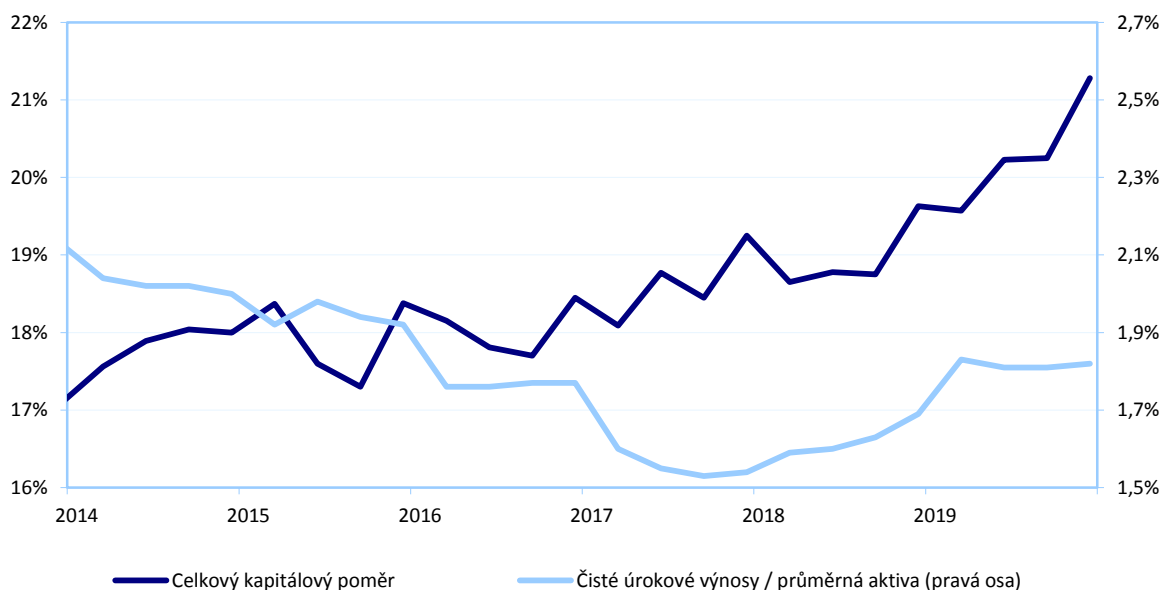
Tato kapitola se primárně věnuje problematice úvěrových institucí, tedy bank (většina částí kapitoly) včetně stavebních spořitelen (kapitola 5.7) a družstevních záložen (kapitola 5.8). Pozornost je věnována i dílčím tématům, jako jsou úrokové sazby (kapitola 5.4), vklady a úvěry (kapitola 5.5) a hypoteční úvěry (kapitola 5.6). Další kapitola (5.9) se pak zabývá vývojem segmentu nebankovních poskytovatelů financování. Tento dílčí sektor totiž nabízí produkty¹⁵, které jsou poměrně blízkým substitutem k bankovním úvěrům a v případě poskytnutí retailovým klientům vstupují do ukazatele celkového zadlužení domácností, jemuž se věnuje poslední kapitola (5.10).

5.1 Hlavní vývojové tendence bankovního sektoru

Příznivé ekonomické podmínky v roce 2019 přispívaly krůstu bankovního sektoru z hlediska aktiv i k pokračujícímu působení dlouhodobých faktorů podporujících celkovou odolnost sektoru, mezi něž patřily zejména celkově vysoká a dlouhodobě rostoucí míra kapitálové přiměřenosti, nadprůměrná ziskovost v přeshraničním srovnání, dlouhodobě vysoký podíl krytí klientských úvěrů vklady a relativně nízký podíl nevykonných úvěrů.

Celkový kapitálový poměr jakožto ukazatel kapitálové přiměřenosti bankovního sektoru meziročně výrazně vzrostl o 1,7 p.b. na historicky nejvyšší hodnotu 21,3 % (graf 5.1). Napříč skupinami bank dle velikosti, resp. zaměření, však dlouhodobě existovaly mírné rozdíly ve výši celkového kapitálového poměru, kdy velké banky¹⁶ vykazovaly hodnotu blízkou průměru (21,1 %), lehce nadprůměrnou hodnotu ukazatele dosahoval segment středních bank (22,6 %) a mírně podprůměrná hodnota připadala pak na malé banky (20,4 %) a stavební spořitelny (19,1 %). Dále pokračoval také růst úrokové marže k aktivům (o 0,13 p.b. na 1,8 % p.a.) započatý již v roce 2018, k čemuž přispěly rostoucí měnověpolitické sazby ČNB.

Graf 5.1: Celkový kapitálový poměr a čisté úrokové výnosy z aktiv

Pramen: ČNB – ARAD

¹⁵ Některé obdobné služby a produkty (např. v oblasti platebního styku nebo poskytování cizích zdrojů) nabízí subjekty na pomezí finančního sektoru a informačních technologií (FinTech) z oblastí jako je peer-to-peer lending, crowdfunding, aj.

¹⁶ Rozdělení bank podle bilanční sumy bylo ze strany ČNB průběžně upravováno, což má následně vliv na zařazení jednotlivých bank a vývoj indikátorů. Rozdělení bylo od roku 2012 (včetně) následující: velké banky s bilanční sumou nad 250 mld. Kč, střední banky s bilanční sumou 50 až 250 mld. Kč a malé banky s bilanční sumou nižší než 50 mld. Kč. Od roku 2016 byly za velké banky považovány banky s bilanční sumou větší než 10 % celkového objemu bilanční sumy sektoru, za střední pak banky s bilanční sumou 2 až 10 % sektoru a za malé banky bilanční sumou menší než 2 % sektoru. Zároveň je i při roční revizi vždy zvažována dlouhodobost překračování hraniční hodnoty.

Celková aktiva sektoru se stejně jako v roce 2018 zvýšila o 4,0 %, což bylo méně než průměr během sledovaného období od konce roku 2014 (7,3 %). Mírné zpomalení meziroční dynamiky růstu zaznamenaly klientské úvěry, zatímco klientské vklady vykázaly stejné tempo růstu jako v roce 2018. Tento vývoj vedl k růstu ukazatele poměru vkladů k úvěrům o 2,9 p.b. na svou nejvyšší hodnotu během sledovaného období, a to 137,4 % (tabulka 5.1).

Tabulka 5.1: Základní ukazatele bankovního sektoru

K 31. 12. (mld. Kč)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Aktiva celkem ¹⁷	5 388,0	5 549,7	6 019,4	7 064,5	7 329,5	7 621,8	292,4	4,0
Klientské úvěry	2 634,9	2 782,4	2 950,4	3 085,5	3 306,4	3 450,5	144,1	4,4
Klientské vklady	3 435,1	3 520,7	3 767,2	4 169,1	4 445,6	4 739,3	293,7	6,6
Poměr klientských vkladů k úvěrům (%)	130,4	126,5	127,7	135,1	134,5	137,4	2,9	2,2
Celkový kapitál. poměr (%)	18,0	18,4	18,5	19,3	19,6	21,3	1,7	8,4

Pramen: ČNB – ARAD

5.2 Aktiva bankovního sektoru a kvalita úvěrového portfolia

Celkový objem bilance bankovního sektoru včetně stavebních spořitelců (tabulka 5.1) dosáhl ke konci roku 2019 nového maxima ve výši 7,6 bil. Kč.¹⁸ Struktura aktiv se z hlediska nejvýznamnějších položek meziročně zásadně nezměnila. Dominantní složkou zůstaly úvěry a ostatní pohledávky za klienty (45,3 %), které se také zhruba z poloviny podílely na přírůstku objemu aktiv. Necelou třetinu zdrojů (31,5 %) pak banky držely v podobě expozic u centrálních bank¹⁹, přičemž tato položka bilance v rámci sledovaného období razantně navýšila svůj podíl o 18,7 p.b., a to z důvodu změny struktury alokace zdrojů sektoru za účelem využití růstu měnověpolitických sazeb, kterými jsou tyto vklady úročeny. Meziroční růst pasiv byl způsoben zejména zvýšením vkladů od klientů (o 6,6 %), ostatní kategorie měly na změnu struktury pasiv opět výrazně menší vliv s výjimkou poklesu vkladů jiných úvěrových institucí (o 12,5 %).

Vzhledem k tomu, že klientské úvěry dlouhodobě představovaly klíčovou položku rozvahy bank, je vhodné se blíže zaměřit i na jejich kvalitu. Podíl nevykonných úvěrů na celkových klientských úvěrech (poskytnutých rezidentům a nerezidentům) meziročně klesl o 0,8 p.b. na 2,5 %, tedy na nejnižší hodnotu za posledních více než 15 let.²⁰ Udržela se tak průměrná absolutní velikost poklesu, které bylo dosahováno během posledních 4 let.

Dlouhodobé zlepšování kvality úvěrových portfolií se v roce 2019 projevovalo nejen celkově, ale i v případě všech sledovaných klientských sektorů a odvětví, které dosáhly nejnižších hodnot podílů nevykonných úvěrů za sledované období (graf 5.2). Podíl nevykonných úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům klesl o 0,4 p.b. na 3,2 %, u úvěrů domácnostem (obyvatelstvu)²¹ došlo k poklesu tohoto ukazatele o 0,5 p.b. na 1,6 %. Kvalita portfolií se zlepšila jak u úvěrů na bydlení (pokles podílu nevykonných úvěrů o 0,4 p.b. na 1,2 %), tak u spotřebitelských úvěrů (o 1,1 p.b. na 4,0 %). K dalšímu poklesu podílu nevykonných úvěrů došlo i v případě vybraných kategorií subjektů dle odvětví ekonomické činnosti, když zpracovatelský průmysl zaznamenal snížení o 1,1 p.b. na 5,1 % a stavebnictví o 2,7 p.b. na 6,5 %.

¹⁷ Dle vyjádření ČNB začaly banky od roku 2015 provádět v souvislosti s nově platnými regulačními požadavky týkajícími se výpočtu příspěvků do Fondu pro řešení krize ke konci roku optimalizaci struktury bilancí.

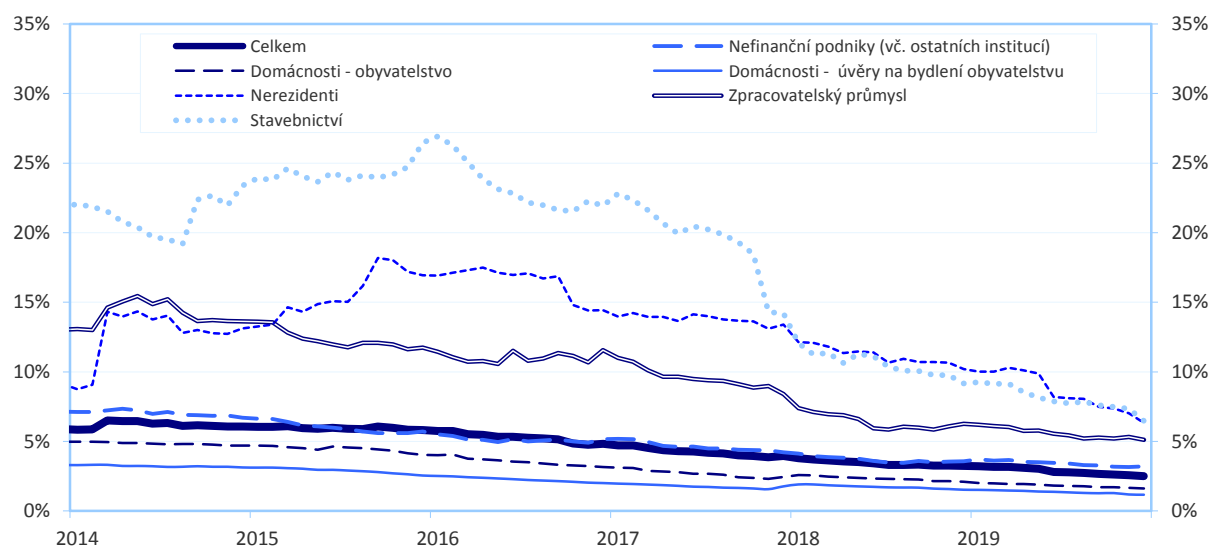
¹⁸ Tyto hodnoty zveřejněné ČNB v rámci databáze ARAD se liší od hodnot publikovaných například v rámci Zprávy o výkonu dohledu z důvodu rozdílné metodiky. Tyto odlišnosti se pak také mohou projevovat například v případě podílových ukazatelů nevykonných úvěrů.

¹⁹ Typicky se jedná o repo operace.

²⁰ Metodika vykazování podílu nevykonných pohledávek navazuje na pravidla obezřetného podnikání platná v příslušných letech, která se v čase měnila, a proto nejsou údaje v čase vždy zcela srovnatelné.

²¹ Obyvatelstvo představuje jeden z dílčích subsektorů sektoru domácností (tj. zaměstnanec, příjemce důchodů z vlastnictví, příjemce penzí, příjemce ostatních transferů) bez zahrnutí živnostníků a společenství vlastníků bytových jednotek.

Graf 5.2: Podíl nevykonných úvěrů dle klientských sektorů a odvětví

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Podíl úvěrů v cizí měně na celkových klientských úvěrech meziročně mírně klesl o 0,3 p.b. na 19,5 %, avšak značně se lišil napříč jednotlivými klientskými sektory. Zatímco domácnosti si dlouhodobě udržovaly zanedbatelný podíl cizoměnových úvěrů (kolem 0,2 %), nefinanční podniky dlouhodobě vykazovaly podstatně vyšší podíl, přičemž v rámci sledovaného období od konce roku 2014 došlo k jeho postupnému výraznému nárůstu o 10,5 p.b. na 33,3 %. Měnové riziko však může být v případě splátek nefinančních podniků často snižováno nepřímo cizoměnovými příjmy z vývozu či prostřednictvím jiných nástrojů zajištění. Další sektory vzhledem k jejich specifické motivaci nebo aktivitám vykazovaly také vyšší podíly – nerezidenti 73,1 % a finanční instituce 28,4 %.

5.3 Hospodářské výsledky a rentabilita bankovního sektoru

Hospodářský výsledek bankovního sektoru před zdaněním za rok 2019 dosáhl rekordních 108,8 mld. Kč, přičemž meziroční tempo jeho růstu o 11,0 % bylo nejvyšší během sledovaného období (tabulka 5.2).

Tabulka 5.2: Vybrané položky výkazu zisku a ztráty bankovního sektoru

K 31. 12. (mld. Kč)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Čisté úrokové výnosy	110,4	110,9	109,9	112,1	129,8	145,3	15,5	12,0
úrokové výnosy	158,9	150,9	143,4	146,7	179,2	225,5	46,3	25,8
úrokové náklady	48,4	40,0	33,6	34,6	49,4	80,2	30,8	62,2
Čisté výnosy z poplatků a provizí	36,0	34,6	32,4	32,1	33,6	33,0	-0,6	-1,8
výnosy z poplatků a provizí	49,0	47,9	44,8	44,6	46,1	44,2	-1,8	-3,9
náklady na poplatky a provize	12,9	13,3	12,4	12,5	12,4	11,2	-1,2	-9,8
Správní náklady	70,2	70,7	71,7	73,6	76,7	77,6	0,8	1,1
Ostatní čisté výnosy	-0,1	5,7	17,3	19,7	11,4	8,1	-3,3	-28,8
Zisk (ztráta) před zdaněním	76,1	80,5	87,9	90,3	98,0	108,8	10,8	11,0

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Ke zvýšení celkového zisku vedl růst čistých úrokových výnosů o 12 % na 145,3 mld. Kč. Úrokové náklady sice stejně jako předchozí rok vzrostly rychleji (o 62,2 %) než výnosy (o 25,8 %), v absolutním vyjádření však byl naopak přírůstek výnosů vyšší než nákladů, a proto čisté výnosy vzrostly, a to na svou nejvyšší úroveň během sledovaného období. Ke zvýšení čistých úrokových výnosů významně přispěl růst úročení značného objemu prostředků alokovaných v rámci repo operací u centrální banky, ale i růst úročení některých kategorií úvěrů.

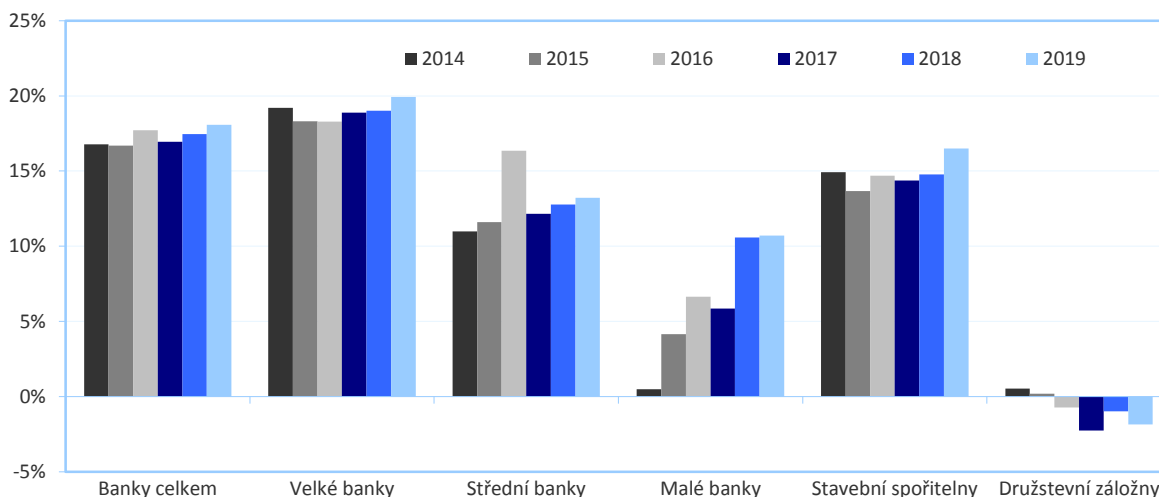
Meziroční změny všech ostatních sledovaných položek měly na zisk naopak negativní vliv. Čisté výnosy z poplatků a provizí opět mírně klesly o 1,8 % na 33,0 mld. Kč, když pokles výnosů o 3,9 % nedokázal

kompenzovat ani razantní pokles příslušných nákladů o 9,8 %. V rámci sledovaného období při relativním srovnání s rostoucí velikostí aktiv bankovního sektoru klesl význam čistých výnosů o více než třetinu. Správné náklady se v roce 2019 stejně jako v průběhu celého sledovaného období projeví na vývoji zisku mírně negativně, když meziročně vzrostly o 1,1 % na 77,6 mld. Kč.

Také tzv. ostatní čisté výnosy měly nepříznivý dopad na meziroční vývoj zisku, když došlo k jejich meziročnímu poklesu o 28,8 % na 8,1 mld. Kč. Na vývoj této souhrnné kategorie obsahující několik dílčích položek výkazu zisku a ztráty měl negativní dopad např. růst odpisů a pokles zisků z finančních aktiv. Naopak kladně se projevil mj. růst výnosů z dividend a také pokles tvorby rezerv a ztrát ze znehodnocení, jejichž celkově klesající úroveň byla jedním z důležitých faktorů růstu ziskovosti v celém sledovaném období.

Jako celek vykázal bankovní sektor rentabilitu vlastního kapitálu Tier 1 na úrovni 18,1 %, což znamenalo zvýšení o 0,6 p.b. (graf 5.3). K meziročnímu nárůstu přitom došlo ve všech segmentech bank dle jejich velikosti, resp. zaměření. Nejvyšší míru rentability vlastního kapitálu Tier 1 vykázal v roce 2019 stejně jako v průběhu celého sledovaného období segment velkých bank, a to 19,9 %. Meziročně největší meziroční přírůstek rentability (o 1,7 p.b.) v roce 2019 zaznamenaly stavební spořitelny. V rámci sledovaného období těžily z dlouhodobého příznivého období hospodářského růstu všechny segmenty a svou rentabilitu pak oproti roku 2014 nejvíce navýšily malé (o 10,2 p.b.) a střední banky (o 2,3 p.b.). Pro srovnání je uveden i sektor družstevních záložen, který v roce 2019 vykázal pokles rentability (o 0,9 p.b. na -1,9 %).

Graf 5.3: Rentabilita vlastního kapitálu Tier 1

Pramen: ČNB – ARAD

5.4 Vývoj úrokových sazeb

Zvyšování měnověpolitických sazeb ze strany ČNB zpomalilo, když oproti 5 navýšením v roce 2018 byly v roce 2019 sazby zvýšeny pouze jednou. Rozpětí jednotlivých sazeb byla stejně jako v roce 2018 na standardní úrovni 1 p.b. (tabulka 5.3).

Tabulka 5.3: Úrokové sazby ČNB

K 31. 12 (% p.a.)	2014	2015	2016	2017	2018	2019
2T repo	0,05	0,05	0,05	0,50	1,75	2,00
Diskontní	0,05	0,05	0,05	0,05	0,75	1,00
Lombardní	0,25	0,25	0,25	1,00	2,75	3,00

Pramen: ČNB – ARAD

Průměrné úročení vkladů domácností i nefinančních podniků se poprvé v rámci sledovaného období dostalo na stejnou úroveň, a to 0,4 % p.a. (tabulka 5.4). Doposud přitom byly sazby u vkladů nefinančních podniků nižší než v případě domácností, ve sledovaném období se však rozdíl mezi oběma sazbami postupně zmenšoval. V případě domácností došlo v roce 2019 k přerušení trendu dosavadního postupného poklesu sazeb na historicky nízké úrovni. U vkladů nefinančních podniků sazby začaly růst již v roce 2018 a v roce 2019 pak dosáhly nejdříve v rámci sledovaného období.

Tabulka 5.4: Průměrná úroková sazba

Průměr za období (% p.a.)		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vklady	domácností	0,8	0,6	0,5	0,4	0,3	0,4
	nefinančních podniků	0,3	0,2	0,1	0,0	0,1	0,4
Úvěry	domácnostem	5,6	5,1	4,6	4,1	3,8	3,7
	na spotřebu	14,5	13,9	12,8	11,4	10,2	9,5
	na bydlení	3,9	3,5	3,1	2,7	2,5	2,5
	nefinančním podnikům	3,0	2,8	2,6	2,6	3,1	3,8

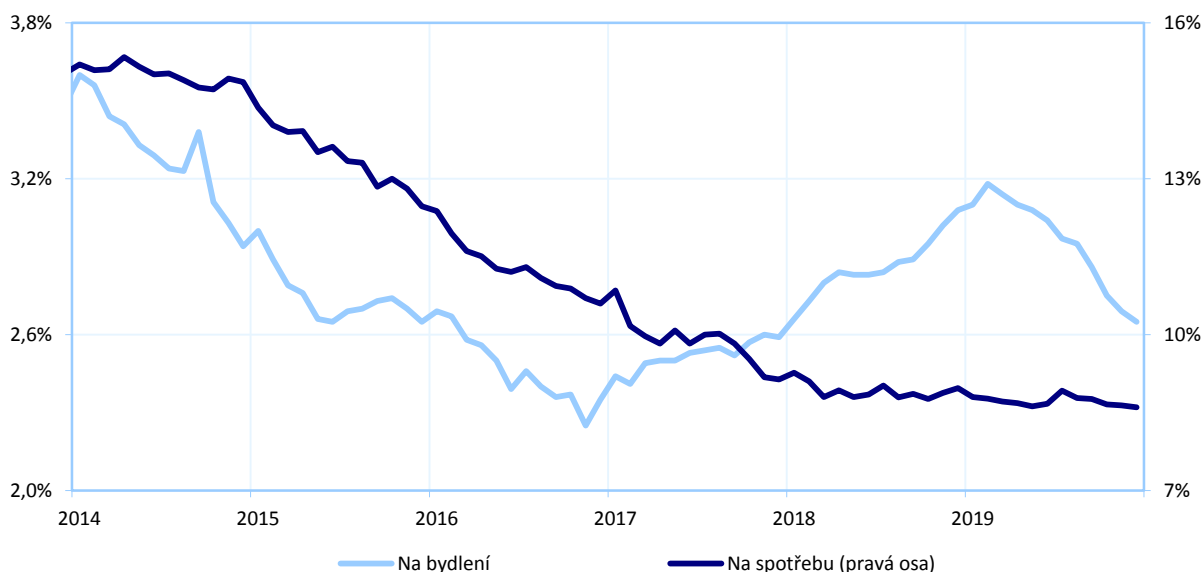
Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Pozn.: Průměrné sazby celkového objemu korunových vkladů a úvěrů.

Průměrná úroková sazba celkového objemu úvěrů domácnostem pokračovala v klesajícím trendu, přičemž v roce 2019 z důvodu poklesu úročení úvěrů na spotřebu dosáhla své nové nejnižší hodnoty (3,7 % p.a.). Naopak průměrná úroková sazba úvěrů nefinančním podnikům pokračovala v růstu, který začal již v roce 2018, a dostala se nejvýše za sledované období (3,8 % p.a.).

V případě úvěrů domácnostem je vhodné sledovat kromě úrokové sazby, jako základního měřítka ceny těchto úvěrů, také komplexnější ukazatel zahrnující i další náklady na úvěr v podobě RPSN.²² RPSN nově poskytnutých úvěrů na spotřebu i RPSN nových úvěrů na bydlení meziročně klesly shodně o 0,4 p.b. Zatímco se však RPSN nových úvěrů na spotřebu během sledovaného období postupně s určitým zpomalením tempa poklesu v roce 2018 a 2019 snížila až na úroveň 8,6 %, RPSN nových úvěrů na bydlení nejprve klesala, v letech 2017 a 2018 rostla, aby v roce 2019 opět vykazala pokles na 2,7 % p.a. (graf 5.4).

Graf 5.4: RPSN nových korunových úvěrů poskytnutých bankami

Pramen: ČNB – ARAD

5.5 Vklady a úvěry klientů bank

Objem klientských vkladů²³ vzrostl o 6,6 % a dosáhl 4,7 bil. Kč (tabulka 5.5). Jednalo se o vyšší tempo růstu než průměr za sledované období (6,0 %), přestože objemově největší sektory nefinančních podniků a domácností vykazaly v roce 2019 oproti celku mírně podprůměrné tempo růstu. Absolutní přírůstek celkových klientských vkladů (o 293,7 mld. Kč) byl druhý nejvyšší za sledované období. Nejvyšší meziroční absolutní přírůstek vkladů ze všech sektorů zaznamenaly jako již tradičně domácnosti, jejichž podíl na celkových vkladech dlouhodobě přesahoval polovinu a v roce 2019 činil 57,5 %. Více než pětina pak měly nefinanční podniky (23,1 %).

²² RPSN (roční procentní sazba nákladů) udává procentní podíl z dlužné částky, který musí klient zaplatit za období jednoho roku nad rámec úroku, a to v souvislosti se splátkami, správou a dalšími výdaji spojenými s čerpáním úvěru.

²³ Do údajů nejsou započteny vklady nebo úvěry vůči centrální bance a jiným úvěrovým institucím.

Tabulka 5.5: Vklady u bank dle sektorového hlediska²⁴

K 31. 12. (mld. Kč)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Domácnosti	1 923,2	2 034,7	2 209,3	2 370,2	2 558,5	2 725,5	167,0	6,5
Nefinanční podniky (vč. ostatních institucí)	838,3	921,6	916,1	996,9	1 041,2	1 094,8	53,6	5,2
Vládní instituce	339,3	214,3	234,1	264,7	278,8	301,7	22,9	8,2
Finanční instituce	146,7	150,3	161,7	260,4	282,5	310,8	28,2	10,0
Nerezidenti	156,9	167,9	209,5	237,2	244,9	262,8	17,9	7,3
Neziskové instituce	30,8	31,9	36,5	39,7	39,8	43,8	4,0	10,0
Celkem	3 435,1	3 520,7	3 767,2	4 169,1	4 445,6	4 739,3	293,7	6,6

Pramen: ČNB – ARAD

Z hlediska struktury vkladů dle splatnosti²⁵ vzrostl již druhým rokem po sobě podíl termínovaných vkladů, a to o 1,2 p.b. na 22,9 %. Přesto zůstával v dlouhodobém srovnání podíl termínovaných vkladů nízký, když před jedenácti lety byl dvojnásobný.

Objem klientských úvěrů vzrostl o 4,4 % a dosáhl 3,5 bil. Kč (tabulka 5.6.). To představovalo meziroční zpomalení dynamiky růstu objemu úvěrů o 2,8 p.b. na nejnižší tempo růstu vykázané za sledované období. Meziroční pokles tempa růstu či přímo dokonce pokles se nevyhnul žádnému ze sledovaných sektorů. Rychlejší tempo růstu než celek vykazaly jen domácnosti. Z hlediska absolutních změn byl stejně jako v předchozích letech dominantní meziroční přírůstek úvěrů poskytnutých domácnostem (o 102,4 mld. Kč) a nefinančním podnikům (o 39,6 mld. Kč).

Tabulka 5.6: Úvěry u bank dle sektorového hlediska

K 31. 12. (mld. Kč)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Domácnosti	1 228,4	1 321,4	1 417,4	1 527,2	1 642,7	1 745,0	102,4	6,2
Nefinanční podniky (vč. ostatních institucí)	874,7	920,9	975,6	1 022,0	1 080,3	1 199,9	39,6	3,7
Vládní instituce	59,1	58,2	48,1	44,4	48,8	49,3	0,5	1,0
Finanční instituce	148,7	158,7	188,3	193,3	206,3	213,4	7,1	3,4
Nerezidenti	322,0	320,9	318,6	296,0	325,2	319,8	-5,4	-1,6
Neziskové instituce	2,0	2,3	2,4	2,7	3,2	3,0	-0,1	-3,9
Celkem	2 634,9	2 782,4	2 950,4	3 085,5	3 306,4	3 450,5	144,1	4,4

Pramen: ČNB – ARAD

5.6 Hypoteční trh

Do trhu hypotečních úvěrů²⁶ se v roce 2019 promítaly rostoucí ceny²⁷ a nižší dostupnost nemovitostí, nízké úrokové sazby související s nízkými náklady financování úvěrových institucí a konkurencí v rámci bankovního sektoru, příznivá ekonomická situace na straně příjemců úvěrů a zejména důsledky úpravy podmínek komerčních bank pro poskytování hypotečních úvěrů v návaznosti na doporučení ČNB z října 2018, ve kterém ČNB zavedla limity pro tzv. příjmové úvěrové ukazatele.²⁸

²⁴ V tabulce jsou uvedeny vklady u bank. Hodnoty se tedy liší od tabulky 2.1, kde jsou uvedena depozita u všech úvěrových institucí (tj. včetně družstevních záložen).

²⁵ Této problematice se věnuje z hlediska domácností také graf 3.1, jenž zachycuje samostatně vklady domácností alokované ve stavebním spoření a v cizí měně.

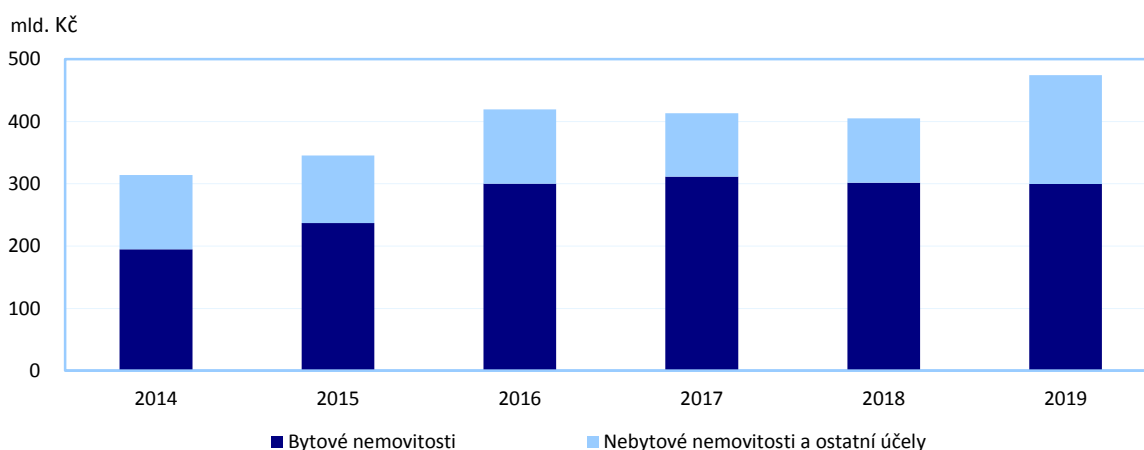
²⁶ Od roku 2019, v souvislosti s úpravami regulačního rámce, je hypoteční úvěr úvěrem, jehož splacení včetně příslušenství je alespoň částečně zajištěno zástavním právem k nemovitosti.

²⁷ Podle odhadů ČNB se nadhodnocení cen nemovitostí na konci roku 2019 pohybovalo v rozmezí 15–25 %.

²⁸ ČNB stanovuje doporučené limity úvěrových ukazatelů od roku 2015, které se do října 2018 vztahovalo na maximální dobu poskytnutí úvěru a na LTV (poměr výše úvěru k hodnotě zajištění). Od října 2018 začaly platit další dva doporučené limity ukazatelů DSTI (podíl dluhové služby vůči čistým příjmům) a DTI (podíl výše dluhu k čistým příjmům).

Celkový objem nově poskytnutých hypotečních úvěrů (tabulka 5.7) meziročně vzrostl o 21,3 %, zatímco počet nových smluv naopak klesl o 3,0 %. Celkový vývoj byl ale ovlivněn rozdílnými výsledky dvou hlavních segmentů nových hypotečních úvěrů. Zatímco nové úvěry na bytové nemovitosti zaznamenaly pokles jak objemu (o cca 1 %), tak počtu smluv (o cca 5 %), nové úvěry na nebytové nemovitosti a ostatní účely vykázaly růst v obou kritériích, přičemž u objemu šlo téměř o zdvojnásobení (růst objemu o 95,2 % a počtu smluv o 17,9 %). Podíl nově poskytnutých hypotečních úvěrů na nebytové nemovitosti a ostatní účely²⁹ na objemu nově poskytnutých hypotečních úvěrů (graf 5.5) tak výrazně vzrostl (na 36,8 %) a přiblížil se k hodnotě dosažené v roce 2014 (38,0 %).

Graf 5.5: Nově poskytnuté hypoteční úvěry podle účelu pořízení

Pramen: ČNB – ARAD

Značný převis nárůstu objemu nových úvěrů oproti změně počtu uzavřených smluv se pak promítl do vyšší průměrné velikosti nových hypotečních úvěrů. Ta se během celého sledovaného období pohybovala okolo 2 mil. Kč, v roce 2019 však skokově vzrostla na 2,7 mil. Kč (tabulka 5.7).

Tabulka 5.7: Nově poskytnuté hypoteční úvěry podle účelu pořízení

	K 31.12.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Bytové nemovitosti	počet (v tis. ks)	131,6	159,9	188,2	171,4	164,6	155,7	-8,9	-5,4
	objem (mld. Kč)	195,0	236,8	300,3	311,7	301,7	299,6	-2,1	-0,7
	podíl na objemu (%)	62,0	68,6	71,6	75,4	77,1	63,2	-14,0	-18,1
	průměrná výše (mil. Kč)	1,5	1,5	1,6	1,8	1,8	1,9	0,1	5,0
Nebytové nemovitosti a ostatní účely	počet (v tis. ks)	19,2	21,3	23,5	21,2	19,1	22,6	3,4	17,9
	objem (mld. Kč)	119,3	108,6	119,3	101,5	89,6	174,8	85,2	95,2
	podíl na objemu (%)	38,0	31,4	28,4	24,6	22,9	36,8	14,0	61,0
	průměrná výše (mil. Kč)	6,2	5,1	5,1	4,8	4,7	7,7	3,1	65,6
Celkem	počet (v tis. ks)	150,8	181,2	211,6	192,6	183,7	178,2	-5,5	-3,0
	objem (mld. Kč)	314,3	345,4	419,7	413,2	391,2	474,4	83,1	21,3
	průměrná výše (mil. Kč)	2,1	1,9	2,0	2,1	2,1	2,7	0,5	25,0

Pramen: ČNB – ARAD

Z hlediska užšího vymezení hypotečních úvěrů na bytové nemovitosti poskytnutých obyvatelstvu³⁰ bankami bez stavebních spořitelen činily tzv. čistě nové úvěry³¹ 143,2 mld. Kč. To představuje meziroční pokles o 14,5 %. Je to nicméně třetí nejvyšší hodnota za sledované období. Průměrné měsíční objemy čistě nových úvěrů ve výši

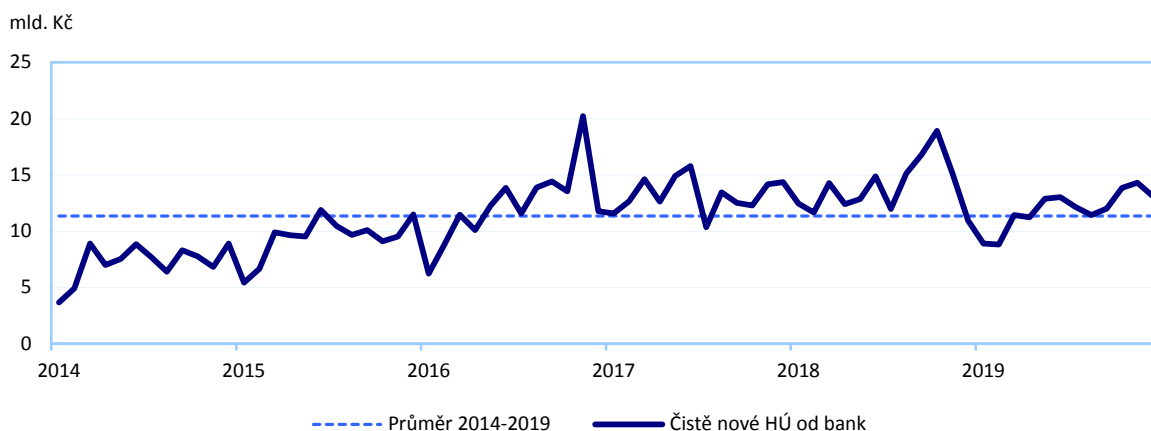
²⁹ Dle definice ČNB jsou hypoteční úvěry na nebytové nemovitosti a ostatní účely hypoteční úvěry poskytnuté klientům k financování investic do nebytových nemovitostí včetně jejich výstavby či pořízení a příslušných stavebních pozemků.

³⁰ Dílčí subsektor sektoru domácností (tj. zaměstnanci, příjemce důchodů z vlastnictví, příjemce penzí, příjemce ostatních transferů) bez zahrnutí živnostníků a společenství vlastníků bytových jednotek.

³¹ Jedná se o nové hypoteční úvěry včetně navýšení, ovšem bez refinancování a refixací.

11,9 mld. Kč v roce 2019 byly mírně nad měsíčním průměrem za sledované období, který činil 11,4 mld. Kč (graf 5.6). Čistě nové hypoteční úvěry na bytové nemovitosti poskytnuté obyvatelstvu bankami včetně stavebních spořitelen přitom vykázaly mírnější relativní meziroční pokles, a to o 13,6 % (tabulka 5.8).

Graf 5.6: Čistě nové hypoteční úvěry (HÚ) na bytové nemovitosti poskytnuté bankami bez stavebních spořitelen

Pramen: ČNB – ARAD

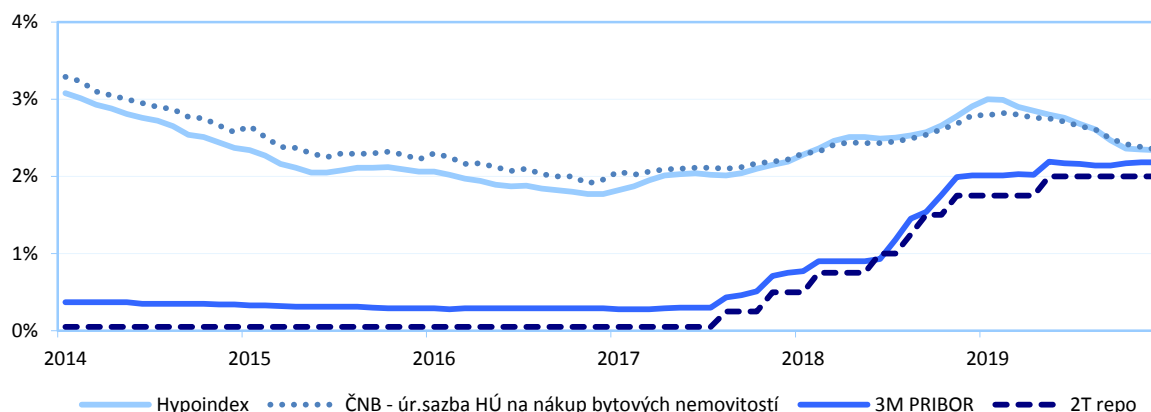
Tabulka 5.8: Čistě nové hypoteční úvěry (HÚ) na bytové nemovitosti poskytnuté bankami včetně stavebních spořitelen

K 31. 12. (mld. Kč)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Od bank	86,8	113,5	148,2	159,4	167,5	143,2	-24,2	-14,5
Od stavebních spořitelen	3,2	5,5	10,3	14,4	19,5	18,3	-1,2	-6,0
Celkem čistě nové HÚ	89,9	118,9	158,5	173,8	186,9	161,5	-25,4	-13,6
Podíl čistě nových HÚ od bank (%)	96,5	95,4	93,5	91,7	89,6	88,7	-0,9	-1,0

Pramen: ČNB – ARAD

Průměrné hypoteční sazby nových úvěrů od ledna 2019 klesaly 11 měsíců v řadě až na 2,34 % v prosinci 2019 (graf 5.7). Rozpětí mezi průměrnou sazbou úročení nově poskytovaných hypotečních úvěrů (tj. Hypoindex³²) a základní sazbou měnové politiky ČNB (2T repo sazbou) se během roku 2019 stále zužovalo, a to v prosinci 2019 až na nejnižší hodnotu za sledované období (0,34 p.b.).

Graf 5.7: Vybrané úrokové sazby

Pramen: Fincentrum, ČNB – ARAD

³² Ukazatel FINCENTRUM HYPOINDEX je vážená průměrná úroková sazba, za kterou jsou poskytovány v daném kalendářním měsíci nové hypoteční úvěry pro fyzické osoby. Vahami jsou objemy poskytnutých úvěrů. Vstupní data pro výpočty poskytují tyto banky: Air Bank a.s., Česká spořitelna, a.s., Československá obchodní banka, a.s., Equa Bank a.s., MONETA Money Bank, a.s., Hypoteční banka, a.s., Komerční banka, a.s., Raiffeisenbank a.s., Sberbank CZ, a.s., UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s. a Wüstenrot hypoteční banka a.s.

Co se délky fixace hypoték týká, podíl dosud dominantní kategorie celkových úvěrů s fixací od 1 roku do 5 let na celkových hypotečních úvěrech meziročně poklesl, a to o 7,5 p.b. u celkového objemu nesplacených úvěrů a o 11,9 p.b. u nových hypotečních úvěrů, a to zejména ve prospěch fixací do jednoho roku a také delších fixací (tabulka 5.9).

Tabulka 5.9: Hypoteční úvěry (HÚ) podle fixace úrokové sazby

K 31. 12. (mld. Kč)		2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
								abs.	%
Nové HÚ	Variabilní a fix. do 1 roku	123,3	106,4	109,2	84,6	74,8	133,7	58,9	78,8
	Fix. nad 1 do 5 let včetně	159,6	183,2	201,4	212,9	182,6	164,7	-17,8	-9,8
	Fix. nad 5 do 10 let včetně	25,4	47,4	96,3	103,2	115,0	150,3	35,3	30,7
	Fixace nad 10 let	6,0	8,4	12,8	12,4	18,9	25,6	6,8	36,0
	Celkem	314,3	345,4	419,7	413,2	391,2	474,4	83,1	21,3
Nesplacené HÚ celkem	Variabilní a fix. do 1 roku	307,6	302,5	300,4	285,7	309,3	466,5	157,2	50,8
	Fix. nad 1 do 5 let včetně	602,5	716,7	802,7	843,6	848,1	871,3	23,3	2,7
	Fix. nad 5 do 10 let včetně	122,9	117,9	219,4	304,2	419,1	549,5	130,4	31,1
	Fixace nad 10 let	139,6	120,0	66,0	65,0	75,1	98,6	23,5	31,3
	Celkem	1 172,5	1 257,1	1 388,5	1 498,5	1 651,6	1 985,9	334,3	20,2

Pramen: ČNB – ARAD

Z hlediska celkové dlužné částky (tj. nesplaceného objemu) hypotečních úvěrů došlo v roce 2019 ke zrychlení meziročního růstu z 10,2 % na 20,2 %, což je nejvyšší tempo růstu za sledované období (tabulka 5.10). Tempo celkového počtu úvěrů se tak zrychlilo z 3,9 % na dosud nejvyšších 7,7 %. Průměrná dlužná částka se opět zvýšila, a to na 1,9 mil. Kč. Za tímto vývojem stojí především růst objemu hypotečních úvěrů na nebytové nemovitosti a ostatní účely, v roce 2019 došlo ke skokovému růstu tohoto objemu o 47,0 % na téměř 0,7 bil. Kč. Nicméně již čtyři roky v řadě pokračovalo i silné tempo růstu (v rozpětí 9,0 až 9,7 %) objemu nesplacených hypotečních úvěrů na bytové nemovitosti, který v roce 2019 dosáhl 1,3 bil. Kč.

Tabulka 5.10: Celkový objem nesplacených hypotečních úvěrů podle účelu pořízení

K 31.12.		2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Bytové nemovitosti	počet (v tis. ks)	711,0	757,7	779,3	824,3	858,3	920,7	62,4	7,3
	objem (mld. Kč)	844,7	913,1	996,4	1 088,3	1 185,8	1 301,0	115,2	9,7
	podíl na objemu (%)	72,0	72,6	71,8	72,6	71,8	65,5	-6,3	-8,8
	průměrná dlužná částka (mil. Kč)	1,2	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4	0,0	2,3
Nebytové nemovitosti a ostatní účely	počet (v tis. ks)	97,3	100,1	108,4	113,2	115,6	128,5	12,9	11,1
	objem (mld. Kč)	327,8	344,1	392,1	410,2	465,8	684,9	219,1	47,0
	podíl na objemu (%)	28,0	27,4	28,2	27,4	28,2	34,5	6,3	22,3
	průměrná dlužná částka (mil. Kč)	3,4	3,4	3,6	3,6	4,0	5,3	1,3	32,3
Celkem	počet (v tis. ks)	808,3	857,9	887,7	937,4	974,0	1 049,2	75,3	7,7
	objem (mld. Kč)	1 172,5	1 257,1	1 388,5	1 498,5	1 651,6	1 985,9	334,3	20,2
	průměr (mil. Kč)	1,5	1,5	1,6	1,6	1,7	1,9	0,2	11,6

Pramen: ČNB – ARAD

Podíl nevýkonných hypotečních úvěrů ke konci roku 2019 vrostl na 1,7 %. Tato hodnota byla o 0,3 p.b. výše oproti historicky nejnižších 1,4 % z roku 2018, přesto však byla druhá nejnižší v rámci sledovaného období (tabulka 5.11). Celkový objem nevýkonných hypotečních úvěrů vykázal s ohledem na malou početní základnu (23,7 mld. Kč v předchozím roce) meziroční tempo růstu o 43,0 %, které bylo současně prvním růstem od roku

2014. Tento vývoj se však promítl do růstu podílového ukazatele nevýkonných úvěrů mírněji díky současně působícímu silnému meziročnímu růstu celkového objemu poskytnutých hypotečních úvěrů o 20,2 %.³³

Tabulka 5.11: Nesplacené hypoteční úvěry (HÚ) podle výkonosti

K 31. 12. (mld. Kč)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Výkonné HÚ	1 125,8	1 216,1	1 356,4	1 470,1	1 627,9	1 952,1	324,1	19,9
Nevýkonné HÚ	46,7	41,1	32,1	28,4	23,7	33,9	10,2	43,0
Celkem nesplacené HÚ	1 172,5	1 257,1	1 388,5	1 498,5	1 651,6	1 985,9	334,3	20,2
Podíl nevýkonných HÚ (%)	4,0	3,3	2,3	1,9	1,4	1,7	0,3	18,9

Pramen: ČNB – ARAD

5.7 Stavební spořitelny

Stavební spořitelny v roce 2019 pokračovaly na vlně růstu, a to zejména v počtu uzavřených smluv o stavebním spoření, o čemž svědčí 15% meziroční nárůst počtu na cca 485 tisíc, tj. nejvyšší počet za sledované období (tabulka 5.12). Celkový počet smluv ve fázi spoření, který předešlých 15 let kontinuálně klesal, naopak v roce 2019 meziročně poprvé vzrostl, a to o cca 60 tis. smluv na celkových 3,2 mil. smluv. Ačkoli průměrná cílová částka nových smluv o stavebním spoření ve výši 430,5 tis. Kč meziročně klesla (o cca 40 tis. Kč), byla za posledních 6 let druhá nejvyšší.

Tabulka 5.12: Hlavní ukazatele stavebního spoření – vklady

K 31.12.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Nově uzavřené smlouvy (tis. ks)	481,4	373,1	403,3	370,7	422,0	485,2	63,1	15,0
Průměrná cílová částka (tis. Kč)	336,0	371,1	383,9	396,5	470,1	430,5	-39,6	-8,4
Smlouvy ve fázi spoření (tis. ks)	3 825,4	3 503,3	3 312,1	3 212,4	3 166,8	3 226,7	59,9	1,9
Naspořená částka (mld. Kč)	413,6	384,2	362,6	358,9	355,0	359,7	4,7	1,3
Objem vkladů po vázací době (%)	56,6	53,9	47,8	45,7	42,9	44,2	1,3	3,1
Vyplacená státní podpora (mld. Kč)	4,8	4,6	4,3	3,9	3,9	4,0	0,1	1,6

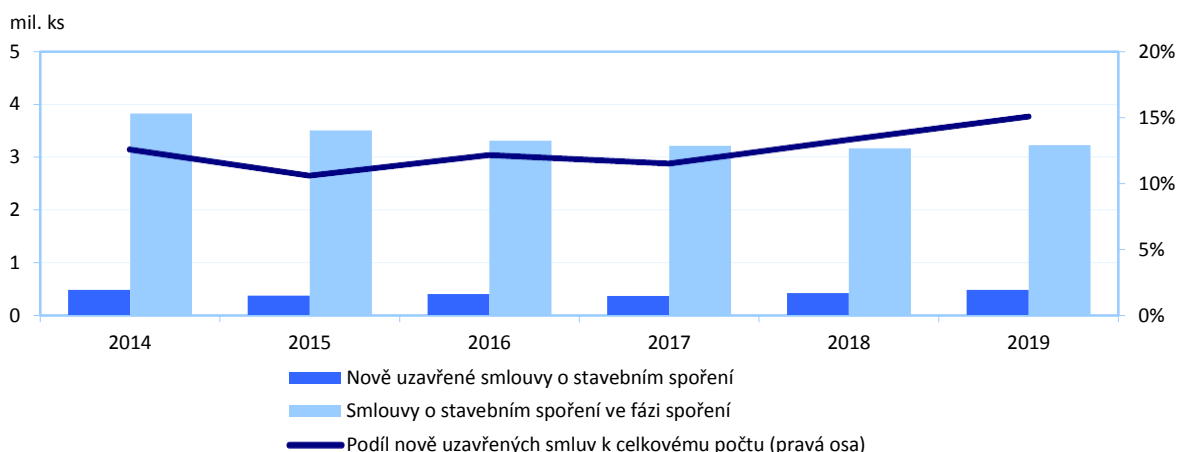
Pramen: stavební spořitelny, MF, ČNB – ARAD

Celková naspořená částka se mírně zvýšila o 4,7 mld. Kč na 359,7 mld. Kč (tabulka 5.12), čímž se přerušil kontinuálně klesající trend započatý v roce 2013. Státní podpora, která je vyplácena k přírůstku uspořené prostředků, činila 4,0 mld. Kč, tj. dosáhla podobné výše jako předchozí 2 roky.

Nárůst počtu nových smluv se promítl do vyššího podílu nových smluv na celkovém počtu smluv ve fázi spoření. Ten dosáhl 15,0 %, což je nejvyšší podíl za sledované období a o 2,4 p.b. více než průměr (12,6 %) za toto období (graf 5.8).

³³ V tomto ohledu je třeba upozornit na možný dopad účetního standardu IFRS 9, který vstoupil v účinnost od ledna 2018. Ve srovnání s předchozím standardem IAS 39 umožňuje tvorbu opravných položek ke krytí ztrát tzv. „včas a v dostatečné míře“. IFRS 9 však může mít za určitých podmínek významný efekt ve smyslu rychlého až skokového promítnutí nepříznivé situace do kapitálu.

Graf 5.8: Počet smluv o stavebním spoření

Pramen: stavební spořitelny, MF

Za 12 měsíců poskytly stavební spořitelny nové úvěry v objemu 47,8 mld. Kč, což představuje 29% pokles oproti roku 2018, nicméně jde o úroveň odpovídající letům 2015 až 2016.³⁴ Podobně, přibližně o čtvrtinu, se snížil počet nových úvěrů, a to z 73 tisíc na 54,3 tisíc (tabulka 5.13). Průměrná výše nového úvěru klesla jen nepatrně (o cca 5 %) na druhou nejvyšší částku ve sledovaném období 879,5 tis. Kč. Data o úvěrech naznačují, že rok 2018 byl z hlediska čerpání za posledních 10 let objemově rekordním, což může souviset s efektem předzásobení úvěry ze strany účastníků před počátkem platnosti doporučených limitů příjmových úvěrových ukazatelů stanovených ČNB v říjnu 2018³⁵.

Celkový objem nesplacených úvěrů od stavebních spořitelien dosáhl v roce 2019 nejvyšší hodnoty za posledních 6 let, a to 278,1 mld. Kč, což znamenalo meziroční nárůst o 5,8 % (tabulka 5.13). Na nejvyšší hodnoty vystoupala rovněž průměrná výše úvěrů, když v roce 2019 překročila hranici 500 tis. Kč. Vývoj v tomto ohledu reflektoval trend postupného nárůstu průměrné částky úvěru hypotečních úvěrů (viz kapitola 5.6).

Tabulka 5.13: Hlavní ukazatele stavebního spoření – úvěry

K 31.12.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Nové úvěry								
Objem (mld. Kč)	37,3	45,8	47,9	55,3	67,4	47,8	-19,6	-29,1
Počet (tis. ks)	69,2	75,0	77,5	72,7	73,0	54,3	-18,7	-25,6
Průměrná výše (tis. Kč)	539,5	610,0	617,8	761,0	923,8	879,5	-44,3	-4,8
Nesplacené úvěry celkem								
Objem (mld. Kč)	249,6	242,7	240,6	245,7	262,9	278,1	15,2	5,8
Počet (tis. ks)	752,6	695,4	650,2	613,0	588,2	555,4	-32,8	-5,6
Průměrná výše (tis. Kč)	331,7	348,9	370,0	400,8	447,1	500,8	53,7	12,0
Podíl úvěrů k naspořené částce (%)	60,4	63,2	66,4	68,5	74,1	77,3	3,2	4,3

Pramen: stavební spořitelny

Téměř 6% nárůst celkového objemu nesplacených úvěrů spolu s mírným 1% růstem naspořené částky se promítl do výrazného zvýšení ukazatele podílu úvěrů k naspořené částce o 3,2 p.b. na 77,3 % (tabulka 5.13). Tento ukazatel tak v roce 2019 nabyl nejvyšší hodnoty v historii stavebního spoření. Sektor tedy kontinuálně zvyšoval využití zdrojů, které získal od účastníků, k poskytování úvěrů.³⁶

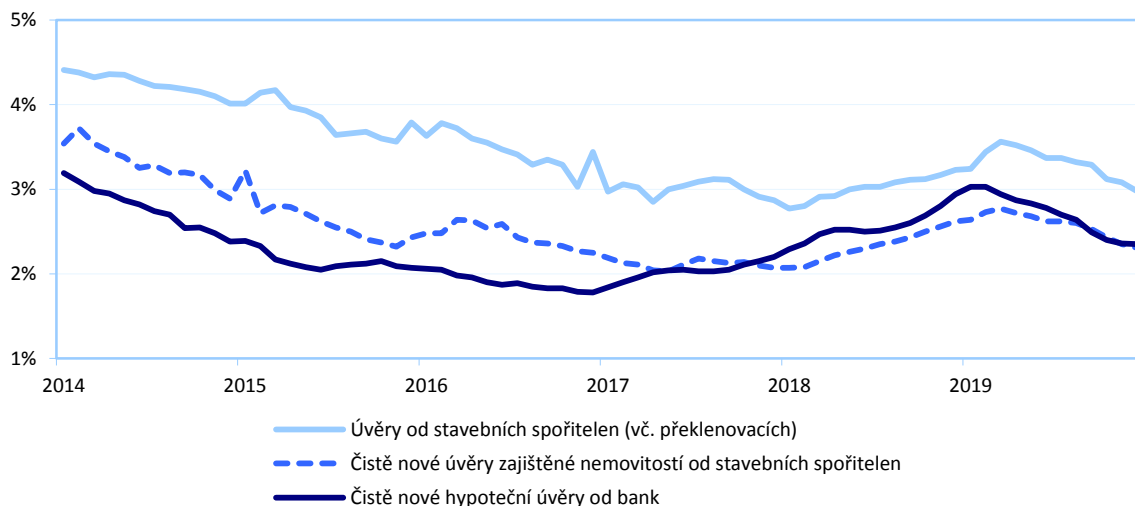
³⁴ Objem čistě nových hypotečních úvěrů se meziročně snížil o 14,5 %.

³⁵ K oživení zájmu o produkty stavebních spořitelien mohlo přispět zavedení makroobezřetnostních opatření ČNB, která mj. stanovují, že žadatelé o hypoteční úvěr by měli disponovat dostatkem vlastních finančních prostředků. Úspory v rámci stavebního spoření či úvěr ze stavebního spoření tak mohly být důležitým zdrojem prostředků pro žadatele o hypoteční úvěr. Až do zavedení doporučených limitů pro příjmové úvěrové ukazatele DTI a DSTI v říjnu 2018 navíc bylo možné souběžně čerpat k hypotečnímu úvěru i jiný úvěr, a to bez omezení výše splátek.

³⁶ V zemích s tradicí stavebního spoření je poměr úvěrů k úsporám vyšší – v roce 2019 byl v Německu cca 83 %, v Rakousku pak 96 %.

Stavební spořitelny v roce 2019 opět dokázaly svými úvěrovými úrokovými sazbami konkurovat bankám. Úročení nově čerpaných úvěrů zajištěných nemovitostí od stavebních spořitelen bylo v průměru o 0,12 p.b. nižší než v případě čistě nových hypotečních úvěrů od komerčních bank. Mírně vyšší (o cca 0,03 p.b.) bylo pouze v září a říjnu 2019 (graf 5.9).

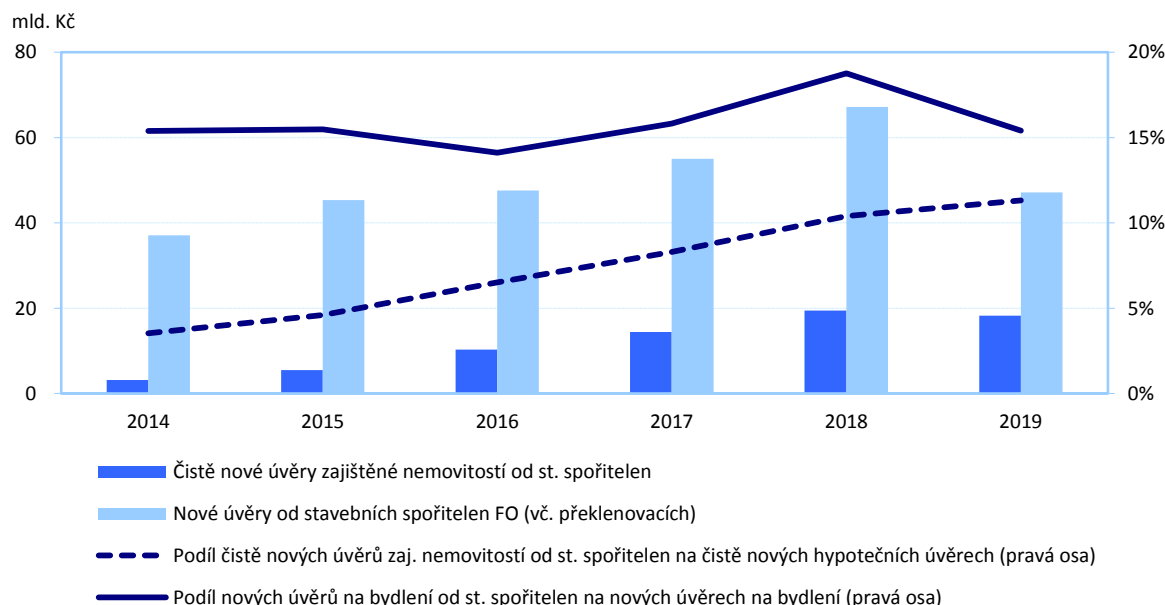
Graf 5.9: Úrokové sazby úvěrů na nákup bytových nemovitostí

Pramen: ČNB – ARAD

Po výjimečném roce 2018 se stavební spořitelny vrátily ke své dlouhodobé pozici 15% podílu na trhu objemů nových úvěrů na bydlení (graf 5.10). Jejich podíl na čistě nových hypotečních úvěrech přitom posílil na 11 %.

Graf 5.10: Podíl nových úvěrů od bank a spořitelen na úvěrech na bydlení

Pramen: stavební spořitelny, ČNB – ARAD

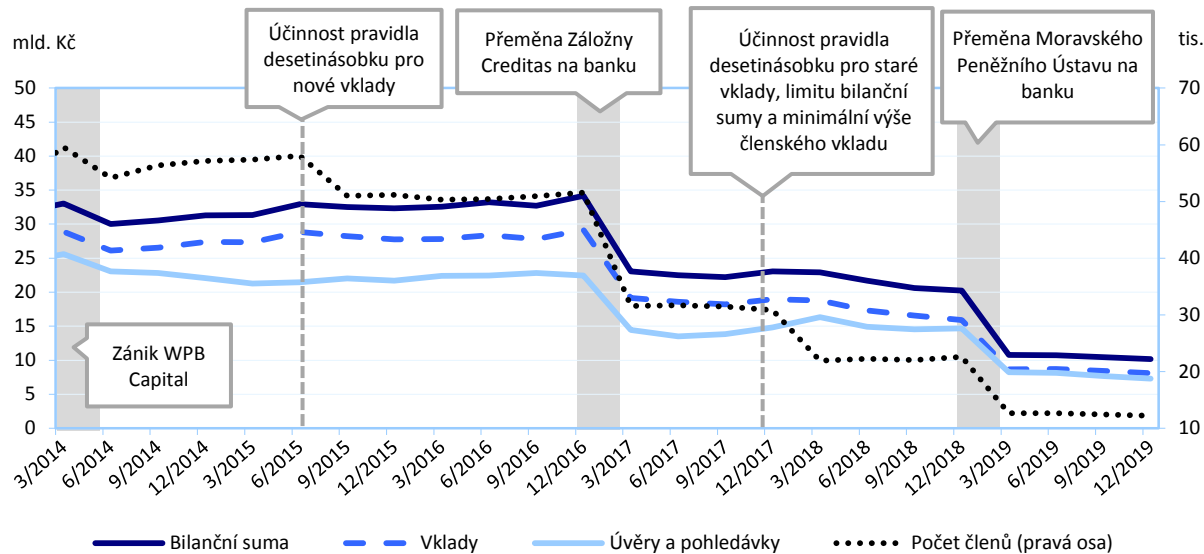
Podrobnější informace o sektoru stavebních spořitelen jsou pravidelně čtvrtletně aktualizovány na internetových stránkách www.mfcr.cz (viz také tabulka P2.2 v příloze 2).

5.8 Družstevní záložny

Meziroční změny základních ukazatelů sektoru družstevních záložny byly v roce 2019 značně ovlivněny transformací Moravského Peněžního Ústavu - spořitelní družstvo (MPÚ) na TRINITY BANK a.s., která byla dokončena na začátku roku 2019. MPÚ byl na konci roku 2018 největším subjektem v sektoru družstevních

záložen, přičemž jeho podíl na aktivech, vkladech, úvěrech či počtu členů celého sektoru přesahoval 40 % (graf 5.11).

Graf 5.11: Bilanční suma, výše přijatých vkladů, výše poskytnutých úvěrů a pohledávek a počet členů

Pramen: ČNB – ARAD, konstrukce MF

Celková bilanční suma sektoru meziročně poklesla téměř o polovinu na 10,2 mld. Kč, a tvořila tak ke konci roku 2019 jen 0,1 % aktiv všech úvěrových institucí.³⁷ Mírně větší relativní snížení objemu úvěrů než objemu vkladů zapříčinilo mírný nárůst poměru vkladů (o 3,2 p.b.) k úvěrům na 111,6 % (tabulka 5.14).

Tabulka 5.14: Základní ukazatele sektoru družstevních záložen³⁸

K 31. 12.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Aktiva celkem (mld. Kč)	31,3	32,3	34,2	23,1	20,2	10,2	-10,1	-49,8
Úvěry a pohledávky (mld. Kč)	22,1	21,7	22,5	14,8	14,7	7,3	-7,4	-50,4
Vklady (mld. Kč)	27,4	27,8	29,2	19,0	15,9	8,1	-7,8	-48,9
Poměr vkladů k úvěrům (%)	124,1	128,1	130,0	127,8	108,4	111,6	3,2	3,0
Podíl rychle likvidních aktiv na celkových aktivech (%)	23,8	26,6	25,9	30,1	30,1	51,4	21,3	70,5
Podíl nevýkonných úvěrů a pohledávek k celkovým úvěrům a pohledávkám jiným než k obchodování (%)	-	-	31,4	19,7	22,8	15,7	-7,2	-31,4
Celkový kapitálový poměr (%)	13,5	15,4	16,2	18,9	21,1	29,1	8,0	38,0
Zisk před zdaněním (mil. Kč)	86,8	60,2	-13,0	-76,0	-52,9	-36,4	16,5	31,2
Rentabilita vlastního kapitálu (Tier 1; %)	0,5	0,2	-0,7	-2,3	-1,0	-1,9	-0,9	-90,7
Počet členů (tis.)	57,2	51,2	51,6	30,9	22,6	12,2	-10,4	-46,0

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Z hlediska stability sektoru družstevních záložen lze kladně hodnotit nejen výrazný meziroční nárůst podílu rychle likvidních aktiv na celkových aktivech z 30,1 % na 51,4 % a pokles podílu nevýkonných úvěrů

³⁷ Bilanční suma bank (včetně stavebních spořitelen) a družstevních záložen ke konci roku 2019 činila 7,6 bil. Kč.

³⁸ Podíl nevýkonných úvěrů a pohledávek k celkovým úvěrům a pohledávkám jiným než k obchodování je z důvodu odlišného konceptu kategorizace dostupný až od roku 2016. Podíl nevýkonných úvěrů a pohledávek je vztažen k celkové expozici úvěrů a pohledávek jiných než k obchodování vyjádřených v účetní hodnotě brutto. Úvěry a pohledávky, které jsou v tabulce vyjádřeny v mld. Kč, jsou uvedeny v účetní hodnotě netto, tj. u úvěrů a pohledávek oceňovaných naběhlou hodnotou v hodnotě kompenzované o opravné položky a oprávků.

a pohledávek k celkovým úvěrům a pohledávkám z 22,8 % na 15,7 %, ale i pokračování růstového trendu v případě celkového kapitálového poměru, který dosáhl ve sledovaném období své nejvyšší hodnoty 29,1 %. Naopak negativně působilo opětovné vykazání záporného výsledku hospodaření před zdaněním, i když celková dosažená ztráta byla nižší než v roce 2017 a 2018. Přeměna MPÚ na banku sice částečně přispěla ke zlepšení sledovaných ukazatelů stability sektoru, nicméně k jejich dalšímu pozitivnímu vývoji došlo i v průběhu roku 2019.

Počet členů družstevních záložen se sice v roce 2019 snížil o 10,4 tis. osob na 12,2 tis. členů, nicméně meziroční pokles bez vlivu přeměny MPÚ na banku dosahoval pouze cca 400 členů. Opakovala se tedy situace z počátku roku 2017, kdy počet členů odrážel přeměnu Záložny Creditas na banku. Naopak úbytek počtu členů na konci roku 2017 byl ovlivněn koncepčními změnami přijatými na konci roku 2014 v rámci novely zákona o spořitelních a úvěrních družstvech³⁹, kdy na počátku roku 2018 někteří tehdejší členové pravděpodobně zvážili své členské vklady nenavýšit na požadovanou úroveň, a tudíž došlo k zániku jejich členství (v 1. čtvrtletí 2018 počet členů poklesl o téměř 9 tisíc na cca 22 tisíc osob).

5.9 Nebankovní poskytovatelé financování

Nebankovní poskytovatelé financování aktiv představují alternativu k úvěrovým institucím z hlediska možnosti získání dluhového financování. Jejich bilanční suma dlouhodobě představuje méně než desetinu bilanční sumy bankovního sektoru⁴⁰, přičemž v roce 2019 byl tento poměr za sledované období nejnižší (5,7 %).

Sektor se skládá ze společností finančního leasingu, společností ostatního úvěrování, faktoringových a forfaitingových společností. Bilanční suma sektoru pokračovala v roce 2019 ve své růstové trajektorii započaté od roku 2016, nicméně s postupně se snižující dynamikou. Rozdělení bilanční sumy sektoru mezi jeho dílčí segmenty bylo za sledované období poměrně stabilní. V roce 2019 se po třech letech zastavil pokles podílu společností finančního leasingu, když se zvýšil o 1,0 p.b. na 79,2 % a bilanční suma těchto společností dosáhla své nejvyšší úrovně 342,8 mld. Kč (tabulka 5.15).

Tabulka 5.15: Struktura aktiv sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů

K 31. 12. (mld. Kč)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Aktiva	354,5	350,0	383,4	411,9	428,6	432,7	4,1	1,0
Objem aktiv								
Společnosti finančního leasingu	261,4	280,9	301,4	322,7	335,1	342,8	7,6	2,3
Společnosti ostatního úvěrování	72,2	49,8	59,5	63,9	66,2	63,8	-2,4	-3,6
Faktoringové a forfaitingové společnosti	20,9	19,3	22,5	25,3	27,2	26,1	-1,1	-4,0
Podíl na aktivech sektoru (%)								
Společnosti finančního leasingu	73,7	80,3	78,6	78,3	78,2	79,2	1,0	1,3
Společnosti ostatního úvěrování	20,4	14,2	15,5	15,5	15,5	14,7	-0,7	-4,6
Faktoringové a forfaitingové společnosti	5,9	5,5	5,9	6,1	6,4	6,0	-0,3	-4,9

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Objem poskytnutých půjček nebankovními poskytovateli financování (tabulka 5.16) rostl dvojnásobným tempem oproti bilanční sumě tohoto sektoru (o 2,2 %) a dosáhl 327,2 mld. Kč. Společnosti finančního leasingu posílily svůj podíl na struktuře půjček sektoru na cca 78 %, když ostatní dílčí segmenty vykazaly v roce 2019 poprvé za čtyři roky pokles objemu poskytnutých půjček.

³⁹ Zákon č. 333/2014 Sb., kterým se mění zákon o spořitelních a úvěrních družstvech.

⁴⁰ Bilance bankovního sektoru v roce 2019 činila 7,6 bil. Kč.

Tabulka 5.16: Struktura půjček sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů

K 31. 12. (mld. Kč)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Poskytnuté půjčky	255,8	258,1	284,0	306,2	320,3	327,2	7,0	2,2
Objem poskytnutých půjček								
Společnosti finančního leasingu	183,1	204,2	219,0	234,2	243,6	254,1	10,6	4,3
Společnosti ostatního úvěrování	54,6	37,1	44,9	48,9	51,6	48,9	-2,7	-5,3
Faktoringové a forfaitingové společnosti	18,1	16,8	20,1	23,2	25,1	24,2	-0,9	-3,5
Podíl na půjčkách sektoru (%)								
Společnosti finančního leasingu	71,6	79,1	77,1	76,5	76,1	77,7	1,6	2,1
Společnosti ostatního úvěrování	21,3	14,4	15,8	16,0	16,1	15,0	-1,2	-7,3
Faktoringové a forfaitingové společnosti	7,1	6,5	7,1	7,6	7,8	7,4	-0,4	-5,6

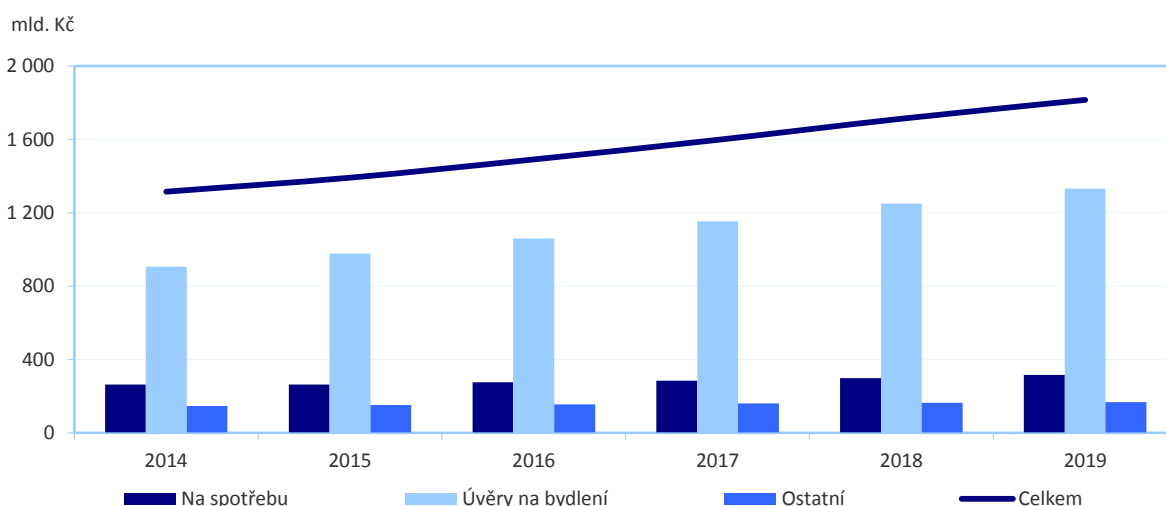
Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

5.10 Zadluženost domácností

Domácnosti jsou dlouhodobě klíčovým klientským sektorem, u kterého je proto vhodný širší pohled nad rámec jeho vztahu k bankovnímu sektoru. Podíl domácností na celkových bankovních klientských úvěrech vzrostl za sledované období o 4,0 p.b. na 50,6 %, tj. nejvyšší hodnotu za toto období.

Celkové zadlužení domácností u bank a nebankovních finančních institucí vzrostlo o 102,8 mld. Kč na 1,8 bil. Kč (graf 5.12). Tempo růstu meziročně zpomalilo (o 1,2 p.b. na 6,0 %), i tak ale již čtvrtý rok za sebou dosahovalo alespoň 6 %. V absolutním vyjádření dominovalo zadlužení na bydlení (1,3 bil. Kč⁴¹) následované úvěry na spotřebu (316,4 mld. Kč) a ostatními úvěry (167,2 mld. Kč), které zahrnují zejména úvěry poskytnuté osobám samostatně výdělečně činným pro podnikatelské účely. Tempo růstu úvěrů na bydlení mírně zpomalilo na 6,6 % (o 1,9 p.b.), když se v předchozích čtyřech letech pohybovalo kolem 8 %. Naopak úvěry na spotřebu vykázaly již druhý rok za sebou zrychlení tempa růstu (na 6,0 %), což představuje obrat trendu po stagnaci v letech 2011 až 2015. Dynamika tzv. ostatních úvěrů od roku 2016 klesala. Podíl úvěrů na bydlení na zadlužení domácností opětovně meziročně vzrostl o 0,4 p.b. na 73,4 %, během sledovaného období pak o 4,5 p.b.

Graf 5.12: Celkové zadlužení domácností⁴²

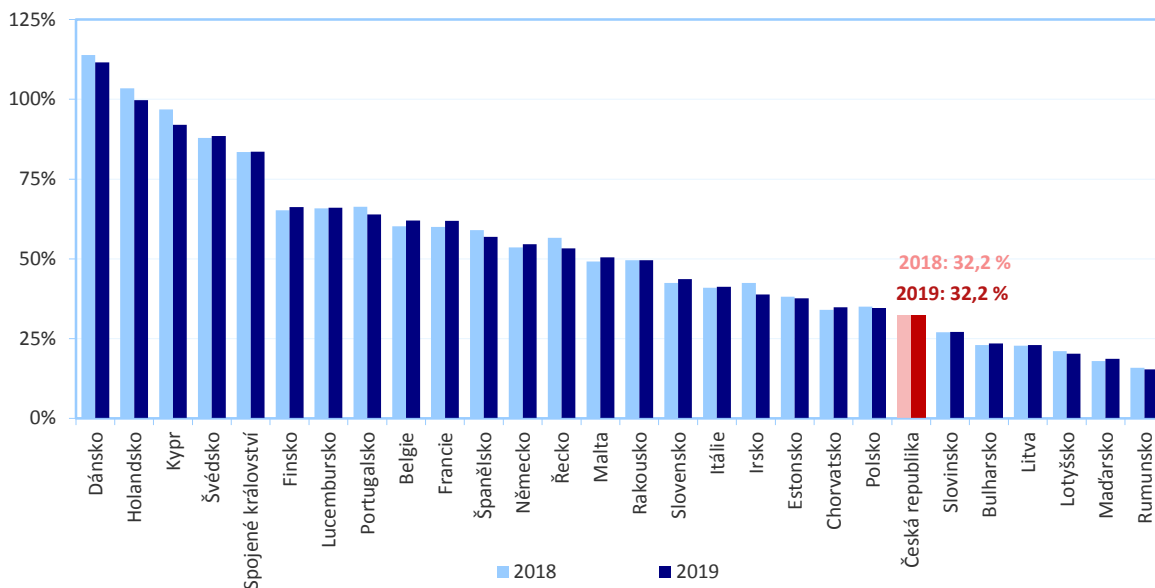
Pramen: ČNB – ARAD, MF, výpočty MF

⁴¹ Tyto údaje se liší od ukazatelů v kapitole 5.6, neboť zahrnují nejen hypoteční úvěry ale i všechny úvěry od stavebních spořitelů a spotřebitelské úvěry (vše za podmínky účelu pořízení či investování do bydlení). Dalším důvodem odlišnosti dat je zahrnutí úvěrů poskytnutých domácnostem (tj. obyvatelstvo, živnosti, společenství vlastníků bytových jednotek a neziskovým institucím sloužícím domácnostem) od zprostředkovatelů financování aktiv.

⁴² Úvěry poskytnuté stavebními spořitelny zde představují součet objemu překlenovacích úvěrů a úvěrů ze stavebního spoření.

Zadluženost domácností v ČR vztažená k velikosti HDP se meziročně nezměnila⁴³ a zůstala ve srovnání se zbytkem EU (graf 5.13) relativně nízká (32,2 % HDP).

Graf 5.13: Objem zadlužení domácností vzhledem k HDP v zemích EU

Pramen: ESRB

Během 6letého sledovaného období došlo ve většině zemí EU k poklesu zadlužení domácností, ČR naopak vykázala mírný růst o 0,7 p.b. Jen 6 dalších členských států EU vykázalo přírůstek, který však byl podstatně vyšší než v případě ČR: Finsko (4,7 p.b.), Lucembursko (5,1 p.b.), Belgie (5,6 p.b.), Francie (6,4 p.b.), Švédsko (7,0 p.b.) a Slovensko (13,9 p.b.).

⁴³ Meziroční vývoj tohoto ukazatele má omezenou interpretovatelnost v případě ekonomik s jinou domácí měnou, než je euro. V těchto případech může docházet k meziroční rozkolísanosti hodnot, pokud fluktuuje kurz domácí měny.

6 KAPITÁLOVÝ TRH

6.1 Vývoj na světových kapitálových trzích

Většina sledovaných akciových indexů ve světě vykázala nejvýraznější meziroční růst za sledované období (tabulka 6.1), když hodnota globálního Indexu MSCI ACWI Standard vzrostla o 25,2 %. Mezi hlavní příčiny tohoto vývoje patřilo zmírnění dřívější nejistoty ohledně světového hospodářského růstu a obav z důsledků sporů v mezinárodním obchodě či Brexitu a také uvolněná měnová politika centrálních bank ve světě (viz kapitola 1). V neposlední řadě dal příležitost k meziročnímu růstu silný pokles na konci roku 2018.

Všechny sledované indexy, vyjádřené v jednotkách domácích měn, zaznamenaly růst – nejvíce pak hlavní akciový index v USA, S&P 500 (o 28,9 %) následovaný indexy v Rusku, Německu, eurozóně a Číně, které všechny rostly o více než 20 %. Pomalejší růst dosáhly indexy v Japonsku (18,2 %) a Spojeném království (12,1 %). Globální obrat směrem k růstu se projevil i ve střední Evropě. Nejvyšší meziroční růst (17,7 %) zaznamenal maďarský akciový index BUX následovaný rakouským ATX (16,1 %) a českým PX (13,1 %). Podstatně nižší tempo růstu vykázaly akciové indexy na Slovensku (5,6 %) a v Polsku (0,2 %).

Tabulka 6.1: Roční výkonnost globálního akciového indexu a indexů sledovaných států

K 31. 12. (%)	Index	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Svět	MSCI ACWI	2,1	-4,3	5,6	21,6	-10,4	25,2
USA	S&P 500	11,4	-0,7	9,5	19,4	-6,2	28,9
Čína	SSE Index	52,9	9,4	-12,3	6,6	-24,6	22,3
Japonsko	Nikkei 225	7,1	9,1	0,4	19,1	-12,1	18,2
Spojené království	FTSE 100	-2,7	-4,9	14,4	7,6	-12,5	12,1
Rusko	MOEX	-7,1	26,1	26,8	-5,5	12,3	28,6
Eurozóna	Euronext 100	3,7	8,0	3,0	10,6	-11,2	24,8
Německo	DAX	2,7	9,6	6,9	12,5	-18,3	25,5
Rakousko	ATX	-15,2	11,0	10,6	29,1	-19,7	16,1
Polsko	WIG 20	-4,3	-18,9	4,7	26,1	-7,5	0,2
Česká republika	PX	-4,3	1,0	-3,6	17,0	-8,5	13,1
Maďarsko	BUX	-10,4	43,8	33,8	23,0	-0,6	17,7
Slovensko	SAX	12,4	31,5	9,0	2,2	2,1	5,6

Pramen: organizátoři trhu

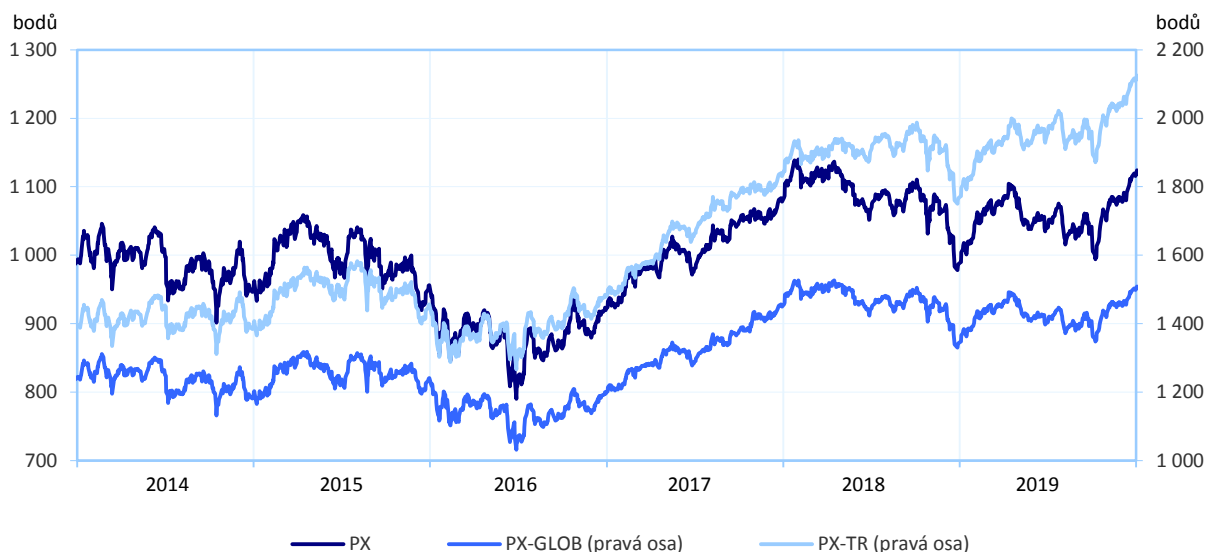
Pozn.: Data představují meziroční změny uzavíracích cen daných indexů.

6.2 Regulovaný a mimoburzovní trh v ČR

Hlavní akciový index pražské burzy PX v roce 2019 meziročně vzrostl o 13,1 % na 1 115,6 bodů (graf 6.1), a po poklesu v roce 2018 o 8,5 % tak dosáhl v rámci sledovaného období nové maximální hodnoty. Podobně (o 11,6 %) rostl i index PX-GLOB, který zahrnuje všechny obchodované akcie na Burze cenných papírů Praha, a.s. (BCPP). Celková kapitalizace pražské burzy se zvýšila meziročně o 3,7 %. Srovnání napříč sledovaným obdobím znesnadňuje zahájení obchodování v květnu 2018 s vybranými zahraničními akciovými tituly v segmentu Free Market, čímž jeho velikost vzrostla více než tisícinásobně a podíl na více než 90 % kapitalizace burzy. Pro sledování vývoje kapitalizace domácích, resp. více obchodovaných akcií, je proto vhodnější sledovat vývoj kapitalizace ostatních segmentů s výjimkou segmentu Free Market, která vzrostla o 19,7 % meziročně a o 22,4 % kumulativně během sledovaného období od konce roku 2014.

Z hlediska investorů, kteří posuzují nejen kapitálové zhodnocení, ale i dividendové výnosy, je vhodné sledovat i index PX-TR, který odráží vývoj ceny akcií hlavního indexu PX navíc zohledněného i o dividendový výnos. Tento index meziročně zaznamenal výnos 19,4 %, když v jeho případě kapitálové zisky byly navýšeny silnými výnosy z dividend, které společně s dalšími běžnými, tj. nekapitálovými, výnosy celkově překračovaly 5 % p.a.

Graf 6.1: Denní uzavírací hodnoty indexů na BCPP

Pramen: BCPP

Celkový objem burzovních obchodů (tabulka 6.2) klesl o 20,5 % především kvůli poklesu v případě akcií, a to i navzdory růstu jejich cen. Opačně působil zejména růst objemu obchodů s podnikovými dluhopisy. V rámci sledovaného období došlo k poklesu celkového objemu o více než čtvrtinu. Akcie nadále tvořily většinu burzovních obchodů (90,0 %), jejich podíl však od konce roku 2014 klesl o cca 5 p.b. ve prospěch podnikových dluhopisů.

Tabulka 6.2: Objem burzovních obchodů na BCPP

Ročně (mld. Kč)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Akcie	153,5	167,9	168,0	138,8	142,6	108,8	-33,8	-23,7
Dluhopisy	8,2	5,1	4,2	6,2	9,3	11,9	2,7	28,6
z toho podnikový sektor	8,2	5,1	4,2	6,1	9,2	11,9	2,7	29,2
finanční sektor	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	-37,5
Strukturované produkty ⁴⁴	0,6	0,3	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	47,6
Investiční fondy	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	-
Celkem	162,3	173,3	172,4	145,3	152,0	120,9	-31,1	-20,5

Pramen: BCPP, výpočty MF

Počet registrovaných emisí obchodovaných na BCPP dosáhl v roce 2019 v rámci sledovaného období maxima, když meziročně vzrostl o 174 na 292 (tabulka 6.3). K růstu přispělo zejména zvýšení počtu strukturovaných produktů (o 12) a podnikových dluhopisů (o 8). Naopak počet emisí instrumentů investičních fondů a dluhopisů veřejného sektoru vykázal pokles. K mírnému růstu (o 1) došlo v případě akcií poté, co byl v roce 2018 zaznamenán razantní nárůst (o 30) díky zavedení duálních listingů zahraničních titulů v rámci segmentu Free Market. V rámci sledovaného období od konce roku 2014 je zřetelný nárůst počtu instrumentů investičních fondů (o 33), akcií (o 31) a strukturovaných produktů (o 16). V případě dluhopisů pak došlo ke změně struktury – k nárůstu počtu podnikového sektoru (o 25) a obdobnému poklesu u finančního sektoru (o 20). Dluhopisy podnikového sektoru pokračovaly v dlouhodobě rostoucím trendu, který korespondoval s trendem vývoje objemu dlouhodobých dluhopisů emitovaných tímto sektorem (graf 6.2).

⁴⁴ Jedná se o investiční certifikáty a warranty.

Tabulka 6.3: Počty registrovaných emisí na BCPP

K 31. 12.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Akcie	23	25	25	23	53	54	1	1,9
Dluhopisy	116	112	115	116	112	118	6	5,4
z toho veřejný sektor	24	26	25	25	24	21	-3	-12,5
podnikový sektor	38	42	49	54	55	63	8	14,5
finanční sektor	54	44	41	37	33	34	1	3,0
Strukturované produkty	68	89	71	61	72	84	12	16,7
Instrumenty investičních fondů	0	17	37	32	35	33	-2	-5,7
Ostatní produkty	0	-	-	-	3	3	0	0,0
Celkem	207	243	248	232	275	292	17	6,2

Pramen: BCPP, výpočty MF

Objem obchodů (tabulka 6.4) v rámci RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s. (RM-S), jež se zaměřuje především na drobné investory, se dlouhodobě pohybuje v nižším řádu než na BCPP. Meziročně došlo k jeho poklesu o 21,9 % a od konce roku 2014 kumulativně téměř o polovinu (47,8 %) na 2,2 mld. Kč, z čehož více než 99 % tvořily obchody s akciemi.

Tabulka 6.4: Objem burzovních obchodů na RM-S

Ročně (mil. Kč)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Akcie	4 129,9	4 085,4	3 474,4	3 177,4	2 800,4	2 184,4	-616,0	-22,0
Dluhopisy	62,7	8,7	12,2	8,8	3,0	6,0	3,0	99,9
Celkem	4 192,5	4 094,1	3 486,6	3 186,2	2 803,4	2 190,4	-613,0	-21,9

Pramen: RM-S, výpočty MF

Objem mimoburzovních transakcí vypořádaných v rámci Centrálního depozitáře cenných papírů, a.s. (CDCP) po celé sledované období řádově převyšoval aktivitu burzovních obchodů (tabulka 6.5).⁴⁵ Meziroční vývoj se vrátil po poklesech v letech 2016 a 2018 k růstu (o 36,3 %) převládajícímu během sledovaného období.

Tabulka 6.5: Objem mimoburzovních transakcí v rámci CDCP

Ročně (mld. Kč)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Celkem	2 151,1	2 362,3	2 137,0	5 180,7	3 202,7	4 365,3	1 162,6	36,3

Pramen: CDCP

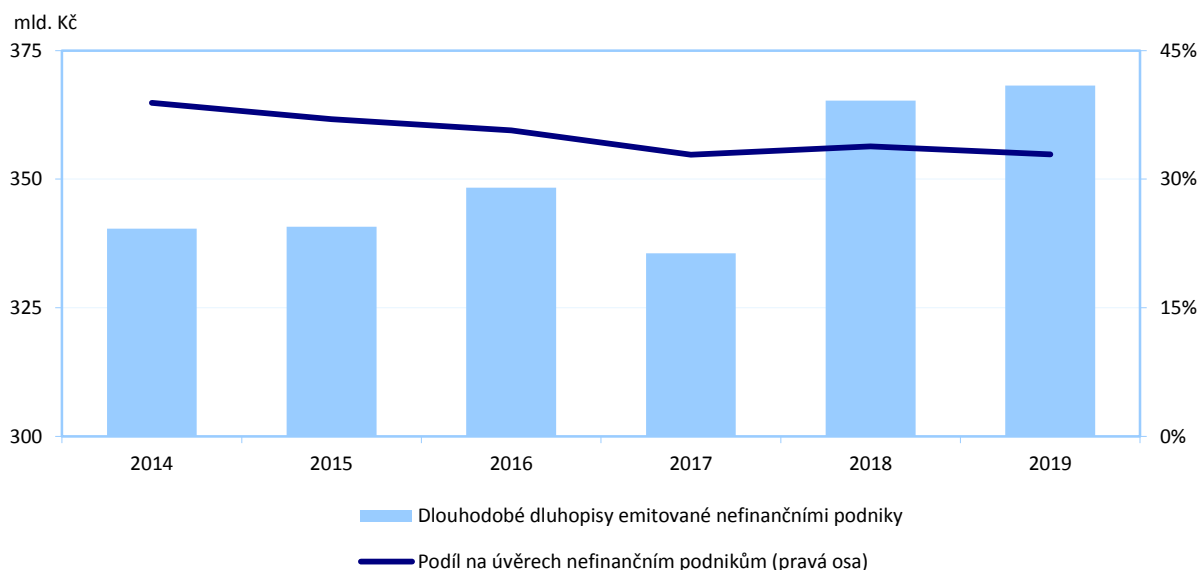
6.3 Financování nefinančních podniků dlouhodobými dluhopisy

Dlouhodobé dluhopisy jsou doplňkovým zdrojem financování nefinančních podniků, tedy výrobních a obchodních společností, a významnou oblastí kapitálového trhu, která není detailněji popsána v předcházející kapitole. Nefinanční podniky zvýšily objem zdrojů získaných pomocí emisí dlouhodobých dluhopisů na 368,2 mld. Kč (graf 6.2), když došlo k nárůstu meziročně o 0,8 % a kumulovaně od konce roku 2014 o 8,2 %.

Pro srovnání lze uvést, že ke konci roku 2019 činil celkový objem úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům bankami 1,1 bil. Kč (viz kapitola 5.5). Prostřednictvím dlouhodobých dluhopisů tedy byly poskytnuty zdroje odpovídající téměř 33 % objemu úvěrů poskytnutých domácím bankovním sektorem. Pokles hodnoty tohoto poměrového ukazatele během sledovaného období (o 6,0 p.b. z 38,9 %) byl způsoben vyšší dynamikou financování bankovními úvěry, neboť ve stejném období objem bankovních úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům vzrostl o 28,0 %.

⁴⁵ Mimoburzovní transakce jsou z důvodu ukončení vykazování v rámci BCPP nově sledovány v širším pohledu CDCP.

Graf 6.2: Celkový objem dlouhodobých dluhopisů emitovaných domácími nefinančními podniky

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

6.4 Obchodníci s cennými papíry a správa aktiv

Obchodníci s cennými papíry

Meziročně došlo k výraznému růstu objemu aktiv nebankovních OCP (tabulka 6.6) o 12,5 % na 27,1 mld. Kč.⁴⁶ Tento přírůstek více než plně kompenzoval pokles v roce 2018, a objem tak dosáhl nové maximální hodnoty. Objem aktiv nebankovních OCP se vyvíjel v zásadě podobně jako ceny aktiv na globálních finančních trzích či objem prostředků v investičních fondech. Pouze cca 2 % aktiv nebankovních OCP tvořily zahraniční subjekty, i když objem v jejich případě meziročně vzrostl více než o třetinu.

Tabulka 6.6: Objem aktiv sektoru nebankovních OCP

K 31. 12. (mld. Kč)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Domácí OCP	20,6	20,9	23,7	24,1	23,4	26,6	3,2	12,1
Pobočky zahraničních OCP	0,5	0,5	0,5	0,5	0,3	0,5	0,2	33,8
Celkem	21,1	21,4	24,2	24,6	23,7	27,1	3,4	12,5

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Správa aktiv

Objem majetku svěřeného ke správě členům Asociace pro kapitálový trh ČR (AKAT) v roce 2019 dosáhl nejvyššího tempa růstu (14,4 %) během sledovaného období a vzrostl na celkových 1,6 bil. Kč (tabulka 6.7). Tři největší správci aktiv, kteří jsou zároveň členy AKAT, spravovali více než 56 % celkového majetku. Pět nejvýznamnějších subjektů pak dokonce téměř 76 %.

Tabulka 6.7: Objem spravovaného majetku ve finančních skupinách AKAT

K 31. 12. (mld. Kč)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Celkem	1 133,2	1 159,7	1 288,4	1 378,1	1 368,1	1 565,2	197,1	14,4

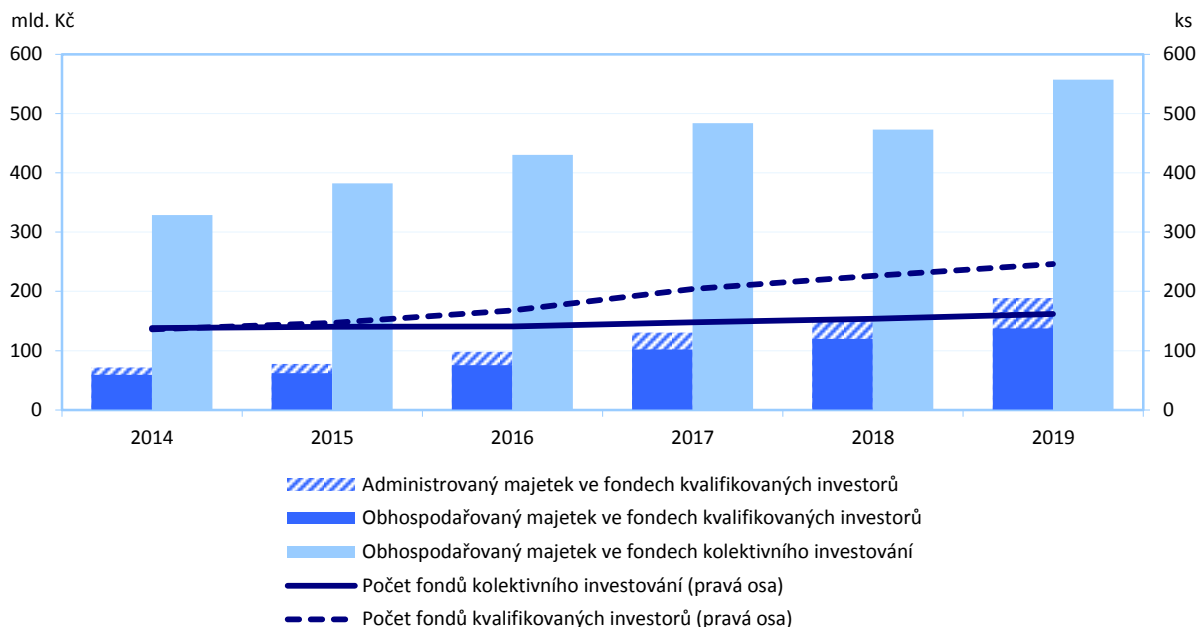
Pramen: AKAT, výpočty MF

⁴⁶ ČNB upravila rozsah zveřejňování informací o sektoru. Aktuálně jsou zveřejňovány objemy aktiv jen pro nebankovní OCP. Kromě toho bylo pozastaveno zveřejňování některých údajů, jako jsou například objem obhospodařovaných prostředků či zákaznického majetku.

6.5 Investiční fondy

Investiční fondy jsou reprezentovány fondy kolektivního investování a fondy kvalifikovaných investorů.⁴⁷ V roce 2019 došlo k podstatnému nárůstu obhospodařovaného majetku ve fondech o 17,2 % na 694,6 mld. Kč (graf 6.3), a to především kvůli růstu cen aktiv na kapitálových trzích, který se pozitivně projevil na vyšším zhodnocení prostředků umístěných ve fondech a také v případě některých kategorií fondů díky čistým přítokům prostředků od investorů.

Graf 6.3: Struktura investičních fondů

Pramen: AKAT, ČNB – ARAD

Objem prostředků ve fondech kolektivního investování zaznamenal nejvyšší absolutní i relativní nárůst za sledované období, když se během roku 2019 zvýšil o 84,1 mld. Kč (17,8 %) na 557,1 mld. Kč (tabulka 6.8). Z tohoto objemu se 351,3 mld. Kč (63,1 % celku) nacházelo v domácích fondech, které vykázaly nejvyšší absolutní i relativní přírůstek za sledované období, a 205,8 mld. Kč (36,9 % celku) ve fondech zahraničních.

Z hlediska umístění prostředků do jednotlivých druhů podílových fondů přetrvávaly v roce 2019 mezi domácími a zahraničními fondy rozdíly, nicméně celková struktura umístění prostředků napříč kategoriemi fondů se zásadněji nezměnila, ačkoli došlo k oslabení dominance smíšených fondů a naopak posílení významu fondů dluhopisových (tabulka 6.8). Smíšené fondy byly stále nejoblíbenější jak v případě domácích (cca 36 %), tak zahraničních fondů (cca 32 %), ovšem co do podílu se jim v roce 2019 velmi přiblížily z domácích fondů fondy dluhopisové po výrazném meziročním růstu svého podílu o 9,2 p.b. na 30,4 % a v rámci zahraničních pak fondy akciové s 31,3% podílem.

Fondy kvalifikovaných investorů zaznamenaly meziroční nárůst obhospodařovaných prostředků o 14,7 % na 137,6 mld. Kč (graf 6.3) a udržely si tak svůj 20% podíl na veškerém majetku obhospodařovaném investičními fondy. V rámci sledovaného období pak tento jejich podíl vzrostl o 4,5 p.b. Objem administrovaného majetku nadále vykazoval silnou dynamiku, když meziročně vzrostl o 47,7 % a v průběhu sledovaného období od roku 2014 rostl každý rok vždy alespoň o 20 %. Objem celkových prostředků obhospodařovaných a administrovaných ve fondech kvalifikovaných investorů činil 189,1 mld. Kč, když rostl již od roku 2016 dvouciferným tempem, které v roce 2019 dosáhlo 22,2 %.

⁴⁷ Fondy kolektivního investování shromažďují peněžní prostředky od veřejnosti upisováním akcií investičního fondu nebo vydáváním podílových listů, provádějí společné investice nebo správu majetku. Naopak fondy kvalifikovaných investorů shromažďují peněžní prostředky od profesionálních zákazníků, a to v rozsahu obchodů nebo investičních služeb týkajících se nabízených cenných papírů.

Tabulka 6.8: Prostředky podílových fondů dle domicilu a dle druhu fondu

K 31.12. (mld. Kč)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Domácí	167,0	201,8	234,6	280,2	284,0	351,3	67,3	23,7
z toho dluhopisové	64,2	64,8	70,7	71,1	60,1	106,6	46,5	77,4
akciové	22,3	27,1	33,6	44,3	46,2	51,2	5,0	10,9
strukturované ⁴⁸	0,1	0,3	0,3	0,2	0,0	0,7	0,7	-
smíšené ⁴⁹	36,8	80,1	92,4	117,6	116,3	124,6	8,3	7,2
fondy fondů	38,3	17,7	20,0	24,1	24,8	30,0	5,2	21,2
peněžního trhu	1,3	0,6	0,5	0,4	6,8	0,0	-6,8	-99,9
nemovitostní	4,0	11,3	17,0	22,4	29,8	38,1	8,3	27,8
Zahraniční	161,9	180,2	195,5	203,3	188,9	205,8	16,9	8,9
z toho dluhopisové	44,5	47,0	53,4	47,6	39,5	45,8	6,3	15,9
akciové	35,1	42,3	47,7	55,0	53,7	64,4	10,7	20,0
strukturované	31,9	28,0	27,2	26,7	24,0	23,8	-0,2	-0,9
smíšené	42,0	57,8	63,4	71,0	66,9	66,5	-0,3	-0,5
fondy fondů	0,5	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,0	9,1
peněžního trhu	6,6	3,8	2,6	2,2	4,1	4,5	0,4	10,6
nemovitostní	1,2	1,2	1,1	0,5	0,4	0,4	0,0	-
Celkem	328,9	382,0	430,1	483,5	472,9	557,1	84,1	17,8

Pramen: AKAT, výpočty MF

⁴⁸ Strukturované fondy představují strukturované, garantované a zajištěné fondy. Strukturované fondy investorům nabízí investici založenou na určitém algoritmu. Garantované fondy poskytují formální a právně závaznou garanci příjmu nebo kapitálu. Zajištěné fondy poskytují určitou ochranu před plnou tržní volatilitou.

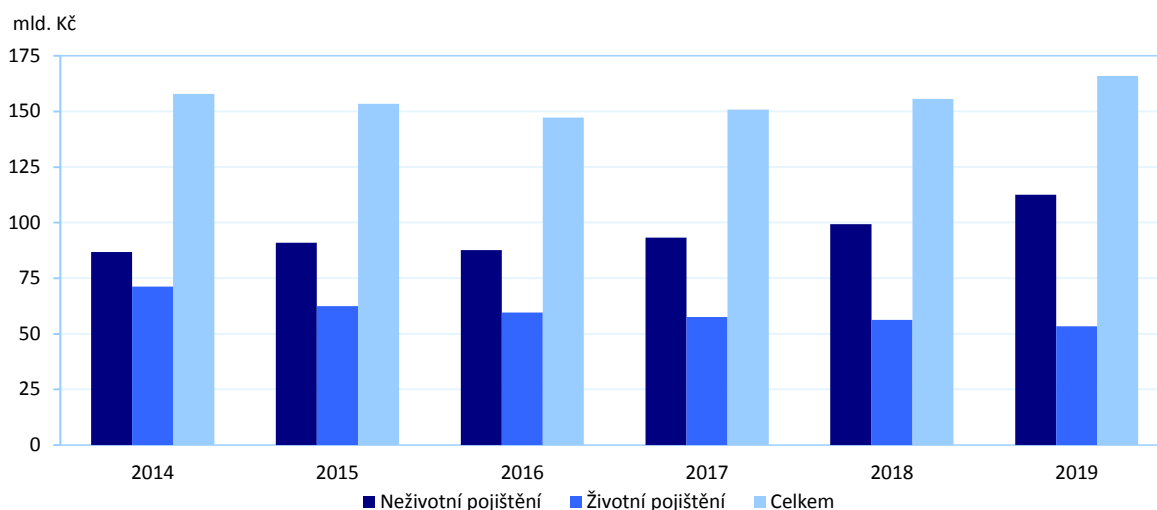
⁴⁹ Zařazení fondu mezi smíšené fondy není podmíněno stanoveným limitem pro podíl jednotlivých investičních nástrojů jako tomu je u např. akciových nebo dluhopisových fondů.

7 POJIŠŤOVNICTVÍ

7.1 Pojišťovny

Sektor pojišťoven v roce 2019 potvrdil z pohledu vývoje objemu hrubého předepsaného pojistného vzestupný trend započatý v roce 2017. Celkový růst pojistného sektoru (o 6,6 %) byl tažen růstem neživotního pojištění (o 13,2 %), který v roce 2019 dosáhl nejvyšší hodnoty v rámci sledovaného období. Životní pojištění naopak vykázalo pokles (o 5,0 %), a to o 2,6 p.b. vyšší než v předchozím roce. Celkový objem hrubého předepsaného pojistného dosáhl 165,9 mld. Kč (graf 7.1). Výraznější zrychlení tempa růstu pojistného sektoru se však v důsledku pokračující konjunktury (nominální HDP v běžných cenách vzrostl o 6,0 p.b.) nedokázalo promítnout do ukazatele propojištěnosti, který setrval na hodnotě 2,9 %.

Graf 7.1: Objem hrubého předepsaného pojistného

Pramen: ČNB – ARAD

Setrvalý pokles segmentu životního pojištění a naopak zrychlení růstu neživotního pojištění měly dopad na výši podílů obou segmentů pojistného trhu. Ke konci roku 2019 činil poměr 68 : 32 % ve prospěch neživotního pojištění, což indikovalo další vychýlení obou segmentů ve srovnání s vyspělými zeměmi západní Evropy, kde je poměr opačný, tj. ve prospěch životního pojištění. Vyšší podíl neživotního pojištění na pojistném trhu vykázaly i ostatní země Visegrádské čtyřky.⁵⁰

Segment neživotního pojištění vykázal v roce 2019 růst z pohledu celkového počtu pojistných smluv (o 2,6 %), a to i přes meziroční pokles počtu nově sjednaných smluv o 0,4 % (tabulka 7.1). Hrubé předepsané pojistné vzrostlo o 13,2 % na 112,5 mld. Kč. K růstu neživotního pojištění nejvíce přispělo navýšení předepsaného pojistného (o 7,4 mld. Kč) v rámci pojištění ochrany příjmu. Významnou měrou se též podílel segment pojištění motorových vozidel, v rámci kterého došlo k růstu hrubého předepsaného pojistného o 1,0 mld. Kč, a který pramenil z navyšujícího se počtu pojištěných vozidel. Mírnější růst pojistného byl zaznamenán též v rámci pojištění odpovědnosti⁵¹ a pojištění škod na majetku. V rámci neživotního pojištění došlo v roce 2019 vzhledem k robustnějšímu růstu předepsaného pojistného ve srovnání se změnou počtu smluv ke zvýšení průměrného pojistného připadajícího na jednu smlouvu o 10,3 %.

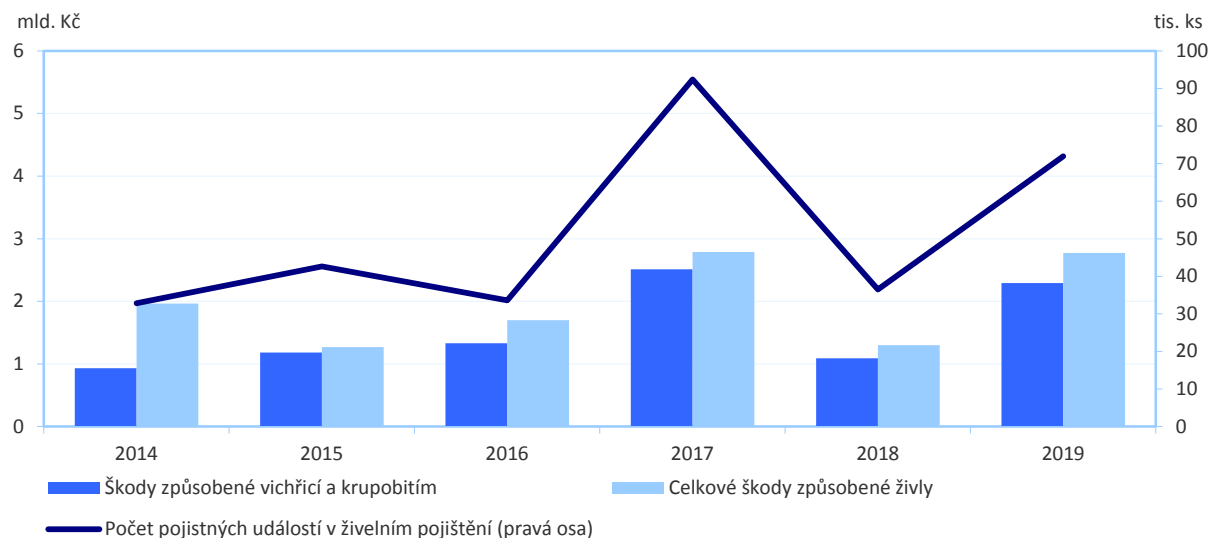
Hrubá výše nákladů v segmentu neživotního pojištění vzrostla v absolutním vyjádření o 17,9 % a dosáhla hodnoty 58,2 mld. Kč. Zvýšené náklady na vyplacená pojistná plnění byly do značné míry ovlivněny následky škod způsobených přírodními živly. Tyto majetkové škody totiž meziročně vzrostly o 113,5 % (graf 7.2) a jejich nárůst byl zapříčiněn především vysokým objemem škod v kategorii vichřice a krupobití způsobených zejména

⁵⁰ Podíly neživotního a životního pojištění v dalších evropských zemích jsou následující: Velká Británie 21 : 79 %; Francie 36 : 64 %; Německo 37 : 63 %; Maďarsko 57 : 43 %; Slovensko 55 : 45 %; Polsko 66 : 34 %. Tyto podíly vyplývají ze statistik evropského orgánu EIOPA a vztahují se ke konci 3. čtvrtletí 2019.

⁵¹ V rámci této kategorií není zahrnuto pojištění odpovědnosti z provozu motorových vozidel.

orkánem Eberhard v březnu a mimořádně silným krupobitím v červenci. V důsledku těchto událostí pojišťovny řešily druhý největší počet pojistných událostí za poslední dekádu.

Graf 7.2: Živelné pojistné události

Pramen: ČAP, výpočty MF

Dále relativně významnou skupinou škod na celkových majetkových škodách představovaly v roce 2019 škody následkem požáru. Podíl počtu škod způsobených požárem na celkových majetkových škodách sice meziročně poklesl o 0,5 p.b. na 1,95 %, nicméně z pohledu absolutního vyjádření představovala tato kategorie 19% podíl na celkovém objemu majetkových škod.

Životní pojištění pokračovalo v roce 2019 v sestupném trendu, který trvá od roku 2013. Celkový počet smluv vykázal meziroční pokles o 6,7 %. Počet nově uzavřených smluv též poklesl a ve srovnání s předchozím rokem se snížil o 12,6 %. V důsledku klesajících počtů smluv došlo též k propadu hrubého předepsaného pojistného o 5,0 %, což představovalo dvojnásobné tempo poklesu v porovnání s rokem 2018. Předepsané pojistné v roce 2019 činilo 53,4 mld. Kč, přičemž z toho 12,9 mld. Kč připadalo na smlouvy s jednorázově placeným pojistným.

Tabulka 7.1: Hlavní ukazatele pojistného trhu

K 31. 12.	2014	2015	2016 ⁵²	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Počet pojistných smluv (tis. ks)	28 150	27 777	27 119	27 945	28 789	29 001	212	0,7
z toho neživotní pojištění	20 410	20 384	21 099	22 080	23 031	23 631	600	2,6
životní pojištění	7 740	7 393	6 020	5 865	5 758	5 370	-388	-6,7
Počet nově uzavřených poj. smluv (tis. ks)	11 955	10 861	11 353	12 006	13 138	13 008	-130	-1,0
z toho neživotní pojištění	10 889	9 920	10 669	11 372	12 516	12 465	-51	-0,4
životní pojištění	1 066	941	684	634	621	543	-78	-12,6
Předepsané pojistné celkem (mld. Kč)	157,9	153,4	147,2	150,8	155,6	165,9	10,3	6,6
z toho neživotní pojištění	86,7	91,0	87,6	93,2	99,4	112,5	13,1	13,2
životní pojištění	71,2	62,4	59,6	57,6	56,2	53,4	-2,8	-5,0
Hrubá výše nákladů na poj. plnění (mld. Kč)	105,0	99,7	95,7	96,6	92,6	101,4	8,9	9,6
z toho neživotní pojištění	46,7	48,5	50,6	53,9	49,4	58,2	8,8	17,9
životní pojištění	58,3	51,2	45,1	42,6	43,2	43,2	0,0	0,0
Celková propojištěnost (%)	3,7	3,3	3,1	3,0	2,9	2,9	0,0	-

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

⁵² Z důvodu odlišné metodiky související s vykazováním podle druhů pojištění v souladu s požadavkem Solventnost II nejsou údaje od roku 2016 zcela konzistentní s předchozí časovou řadou.

Pojišťovny vykázaly v roce 2019 kladný hospodářský výsledek ve výši 19,2 mld. Kč, který byl nejvyšší za posledních 9 let. Růst o 10,2 % navázal na skokové zvýšení zisku pojistného sektoru z roku 2018. Výsledek technického účtu k životnímu pojištění se zvýšil jen nepatrně (1,2 %). Výsledek technického účtu k neživotnímu pojištění naopak vykázal pokles, a to poměrně znatelný (44,6 %), což bylo způsobeno zejména růstem nákladů na pojistná plnění související s nárůstem jejich hrubé výše. Ten lze přisoudit například většímu výskytu živelných událostí, ale také vývoji výše průměrných škod v rámci pojištění vozidel. Z dat ČAP plyne, že průměrná výše škod rostla rychlejším tempem než předepsané pojistné, což se negativně odrazilo v celkové bilanci technického účtu. Výnosy z investic vzrostly o 82,3 % v důsledku vývoje na finančních trzích (viz kapitola 6). Z pohledu nákladů na investice došlo proporcionálně též k růstu, který činil 125,7 %. Výrazný nárůst zisku v porovnání s vývojem výsledků technického účtu k životnímu a neživotnímu pojištění byl zapříčiněn mimořádnými transakcemi souvisejícími s fúzí některých pojišťoven.

Bilanční suma pojistného sektoru se v roce 2019 snížila o 5,7 % na 490,3 mld. Kč. Na poklesu se podílel především objem investic (o 10,8 %), které i přesto představovaly 66 % bilanční sumy. Propad investic lze v průběhu sledovaného období označit za výraznější, jelikož od roku 2013 docházelo k meziročním změnám podílu investic v řádu nízkých jednotek procent. Pokles investic byl způsoben zejména snížením majetkových účastí pojišťoven, které jsou součástí investic, což bylo též důsledkem proběhlých fúzí. Technické rezervy se meziročně snížily (o 2,8 %), na čemž se podílely především rezervy k životnímu pojištění. Výjimku představovala pouze rezerva na nezasloužené pojistné, která vzrostla ve srovnání s rokem 2018 o 6,1 % a byla tažena především tvorbou této rezervy k neživotnímu pojištění.

Hospodářský výsledek pojistného sektoru je do značné míry ovlivněn schopností jednotlivých pojišťoven odhalovat pojistné podvody. Podle údajů ČAP pojišťovny v roce 2019 prověřily 8 474 podezřelých pojistných událostí, ve kterých byly odhaleny podvody v souhrnné hodnotě 1,1 mld. Kč. Průměrná výše odhaleného pojistného podvodu dosáhla 230 tis. Kč. Meziročně došlo k poklesu ve všech třech kategoriích, tj. počtu prověřovaných podezřelých událostí (17,9 %), objemu podvodů (14,3 %) i průměrné výše podvodu (0,9 %). Důvodem pro tento sestupný vývoj bylo především to, že se dařilo pojistným podvodům předcházet, tj. odhalovat je již při sjednávání pojistných smluv a nikoliv až reaktivně, a to především v oblasti pojištění majetku a odpovědnosti (55 %) a pojištění vozidel (30 %).

7.2 Zprostředkování pojištění

Vývoj počtu pojišťovacích zprostředkovatelů byl významně ovlivněn novými regulatorním rámcem v oblasti distribuce pojištění a zajištění přijatým v roce 2018. Změna legislativy zavedla zcela odlišnou strukturu osob oprávněných zprostředkovávat pojištění. Pojišťovací agenti a makléři, kteří projevíli zájem nadále pokračovat ve své činnosti v nové pozici samostatného zprostředkovatele, byli přeregistrováni automaticky. Vázaní pojišťovací zprostředkovatelé, výhradní pojišťovací agenti a podřízení pojišťovací zprostředkovatelé byli nově zaregistrováni jako vázaní zástupci nebo doplňkoví pojišťovací zprostředkovatelé, a to na základě oznámení osoby, kterou zastupovali (pojišťovna nebo samostatný zprostředkovatel). Podnikatelské oprávnění ke zprostředkování pojištění se nově uděluje na dobu určitou (1 rok), přičemž jeho případné prodloužení ČNB je podmíněno úhradou správního poplatku.

Tabulka 7.2: Počet pojišťovacích zprostředkovatelů dle zákona o distribuci pojištění a zajištění

K 31. 12.	2019
Samostatní zprostředkovatelé	1 164
Vázaní zástupci	35 049
Doplňkoví pojišťovací zprostředkovatelé	2 268
Celkem	38 481

Pramen: ČNB

Na konci roku 2019 činil podle evidence ČNB celkový počet osob oprávněných zprostředkovat pojištění přibližně 38 tis. osob. Došlo tak k razantnímu poklesu v počtu zprostředkovatelů, protože na konci roku 2018 bylo evidováno vydání více než 185 tis. oprávnění za celý rok, přičemž 95 % z nich tvořila oprávnění pro fyzické osoby. Z pohledu institucionálního zajištění odpovědnosti za testování zprostředkovatelů došlo k přenesení této povinnosti na akreditované osoby, které prověřují odborné znalosti uchazečů o oprávnění, přičemž ke konci roku 2019 bylo evidováno 18 takových subjektů.

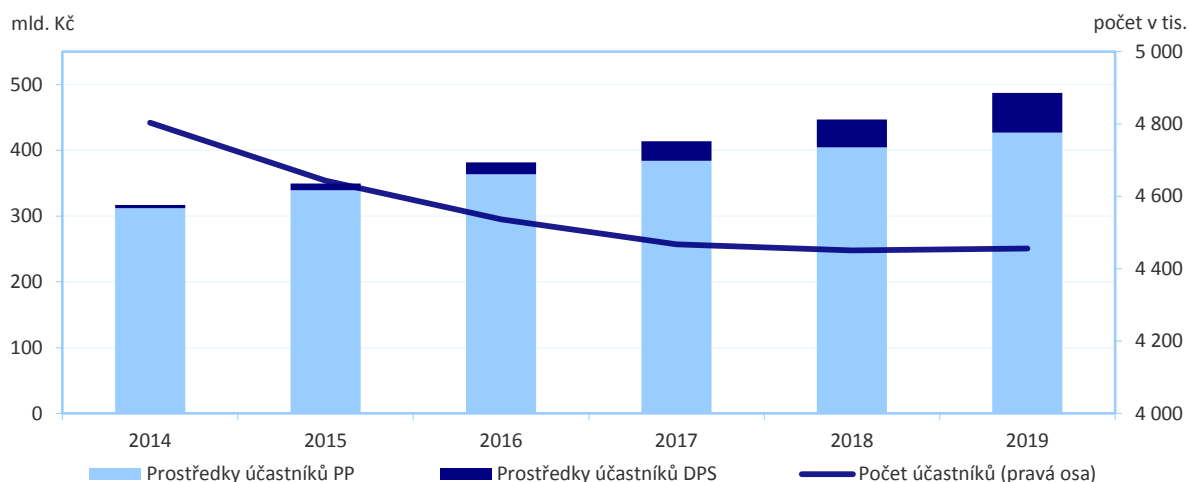
8 SOUKROMÝ PENZIJNÍ SYSTÉM

8.1 Penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření

Prostředky a struktura účastníků

Prostředky účastníků v transformovaných a účastnických fondech dosáhly celkové výše 487,1 mld. Kč poté, co meziročně vzrostly o 9,0 % (graf 8.1). Tempo růstu se oproti roku 2018 zvýšilo o 1,0 p.b., čímž došlo k přerušení trendu zpomalování tempa růstu prostředků, které začalo již v roce 2014.

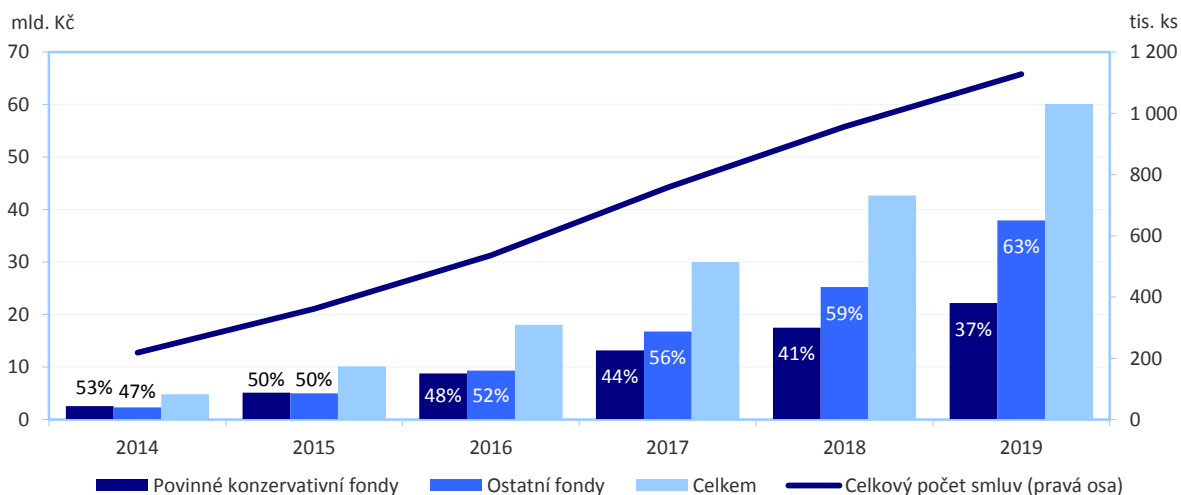
Graf 8.1: Prostředky⁵³ a počet účastníků ve III. pilíři

Pramen: APS ČR, MF

V transformovaných fondech byla nadále spravována většina prostředků, a to ve výši 427,0 mld. Kč, když se meziročně jejich objem zvýšil o 22,7 mld. Kč. Úspory účastníků v účastnických fondech se zvýšily o 17,4 mld. Kč na 60,1 mld. Kč, přičemž opět vzrostl podíl úložek ve fondech s méně konzervativními investičními strategiemi (graf 8.2). Na celkových ročních objemech příspěvků plynoucích do fondů III. pilíře se dlouhodobě nejvíce podíleli sami účastníci. V roce 2019 tvořily vlastní příspěvky účastníků 67,8 % všech zaplacených příspěvků, zatímco příspěvky poskytnuté zaměstnavatelem zaujímaly téměř 20% podíl a podíl státních příspěvků činil zbylých 12,3 %. Vyplacené prostředky z transformovaných fondů měly nadále z převážné části (cca 61 %) formu jednorázového vyrovnání (graf 8.3). V případě účastnických fondů tvořilo jednorázové vyrovnání 49,6 % všech vyplacených prostředků, tj. o 14 p.b. více než v roce 2018.

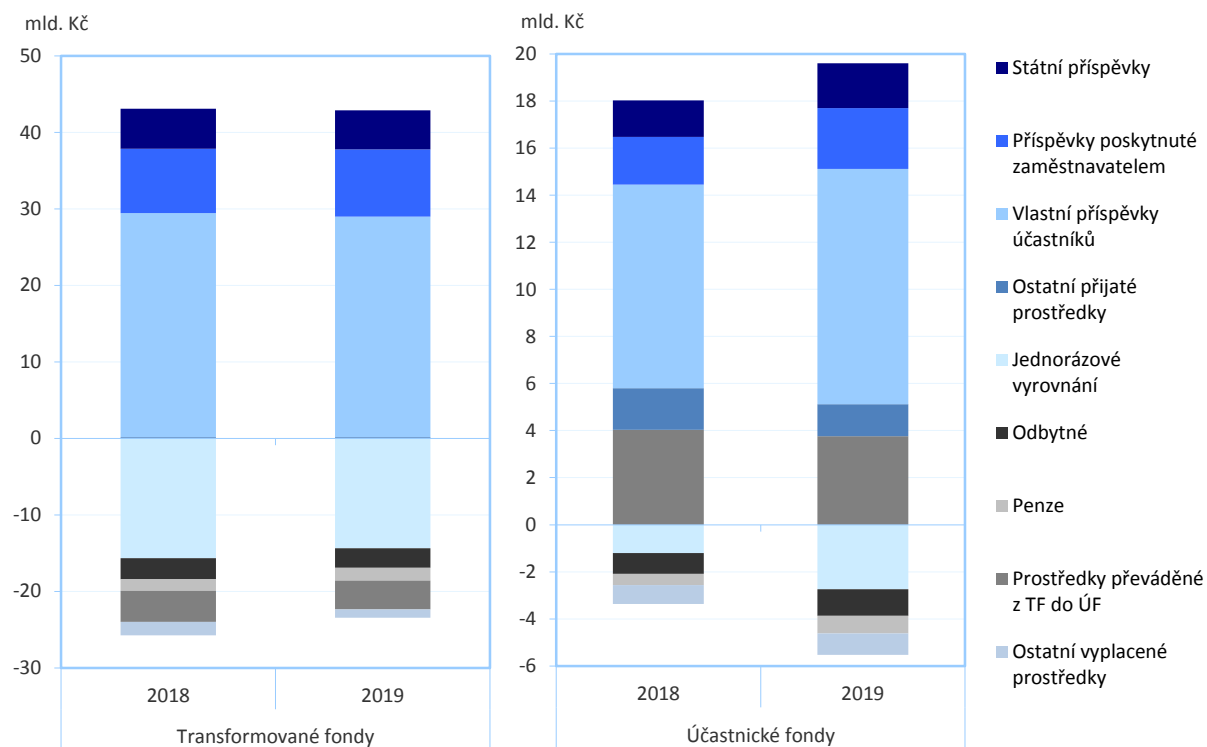
Graf 8.2: Objem prostředků účastníků v jednotlivých typech účastnických fondů

Pramen: APS ČR, výpočty MF

⁵³ Zkratky: PP = penzijní připojištění a DPS = doplňkové penzijní spoření.

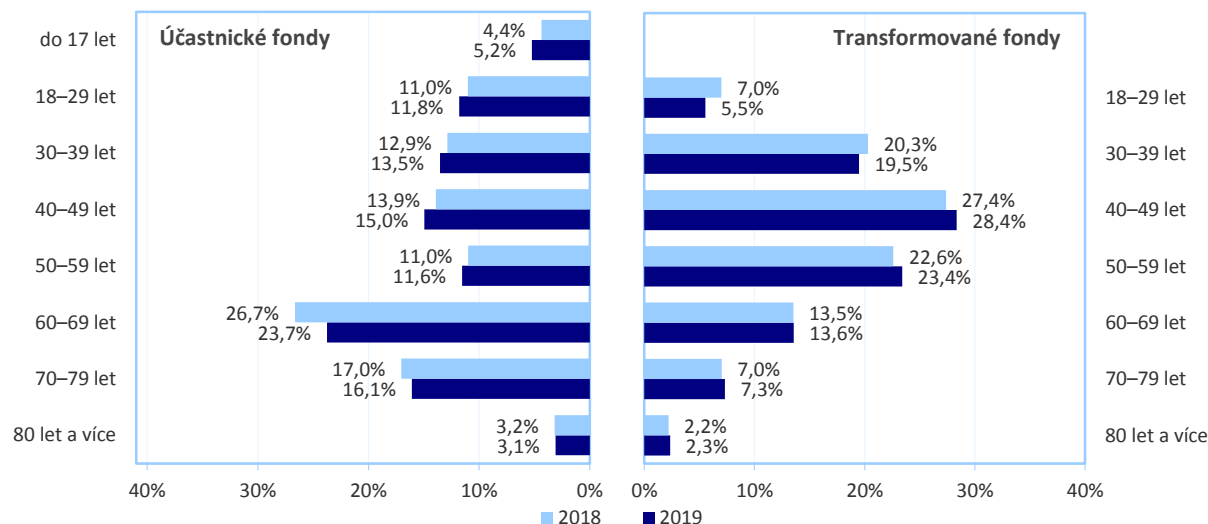
Graf 8.3: Přijaté a vyplacené prostředky v transformovaných (TF) a účastnických (ÚF) fondech

Pramen: ČNB – ARAD

Poprvé od provedení reformy III. pilíře došlo k meziročnímu růstu počtu účastníků, přestože pouze velmi mírnému o 0,1 % (cca 5 tis. účastníků) na 4,46 mil. osob. V transformovaných fondech mělo své prostředky uloženo 3,33 mil. účastníků a v účastnických fondech vzrostl počet účastníků o 17,9 % na 1,13 mil. osob. V rámci věkové struktury účastníků III. pilíře byli již tradičně nejvíce zastoupeni účastníci ve věku 40 až 49 let, kteří svůj podíl stejně jako v předchozích 6 letech opět mírně navýšili, a to na 25,0 %. Pozitivní trend pokračoval již čtvrtým rokem u nezletilých účastníků, když se zvýšil jejich podíl na celkovém počtu účastníků doplňkového penzijního spoření na 5,2 % (graf 8.4).

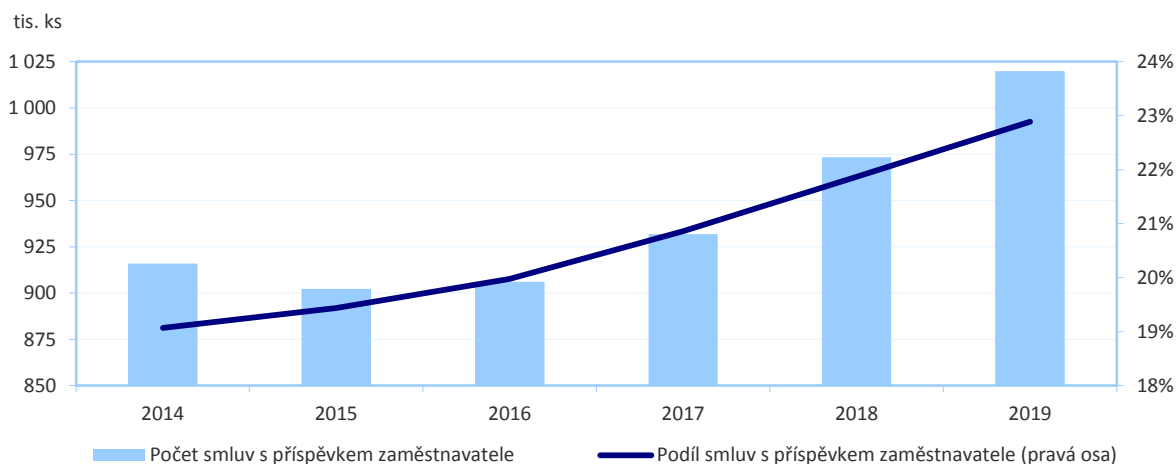
Graf 8.4: Struktura účastníků dle věku v účastnických a transformovaných fondech

Pramen: MF

Počet účastníků, jimž při spoření na stáří přispíval zaměstnavatel, meziročně opět vzrostl, a to o 4,8 % na 1 019,8 tis. (graf 8.5). Jednalo se o nejvyšší relativní i absolutní (46,4 tis.) nárůst od roku 2008. Podíl smluv s příspěvkem zaměstnavatele se stejně jako v roce 2018 zvýšil o 1,0 p.b., a to na 22,9 %. V případě ekonomicky aktivních účastníků ve věku 18 až 64 let dosahoval podíl smluv s příspěvkem zaměstnavatele 28,4 %.

Graf 8.5: Počet smluv ve III. pilíři, na které přispíval účastníkům zaměstnavatel

Pramen: MF

Příspěvky účastníků a přímá státní podpora

Průměrný měsíční příspěvek účastníka u penzijního připojištění i doplňkového penzijního spoření vzrostl o nižší částku než v roce 2018, a to na 722 Kč, resp. 800 Kč. Průměrný měsíční příspěvek zaměstnavatele v případě penzijního připojištění i doplňkového penzijního spoření rovněž zaznamenal nižší nárůst než v roce 2018, a to na 914 Kč, resp. 989 Kč (tabulka 8.1).

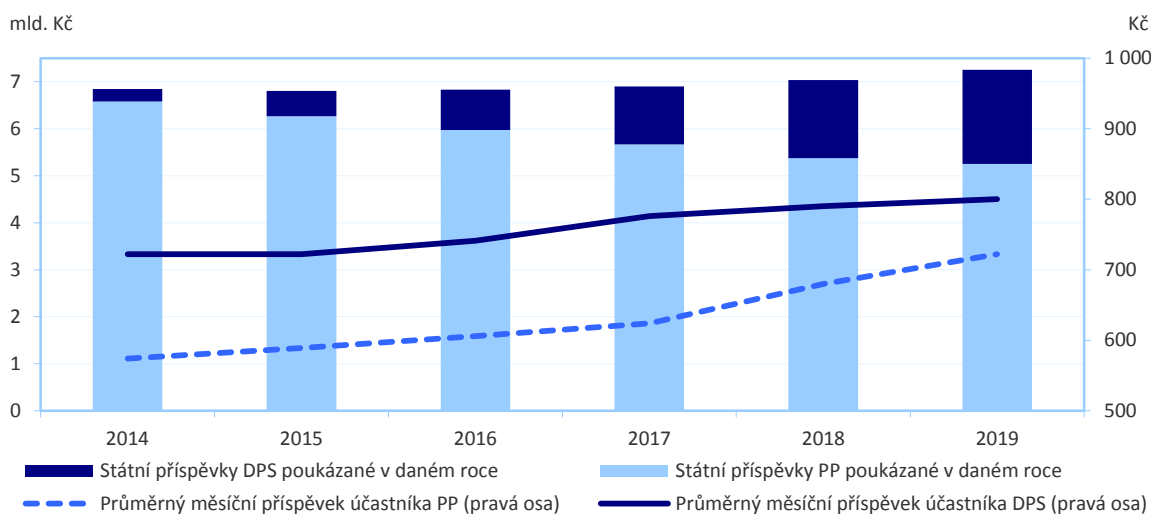
Tabulka 8.1: Průměrná výše měsíčních příspěvků v transformovaných (TF) a účastnických (ÚF) fondech

Průměr (Kč/měsíc)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Účastnický příspěvek	574	589	606	624	680	722	42	6,2
TF Státní příspěvek	119	122	124	120	128	133	5	3,9
Příspěvek zaměstnavatele	735	741	770	837	877	914	37	4,2
ÚF Účastnický příspěvek	722	722	741	776	790	800	10	1,3
ÚF Státní příspěvek	148	152	156	159	160	160	0	0,0
Příspěvek zaměstnavatele	859	857	846	885	973	989	16	1,6

Pramen: APS ČR, MF, výpočty MF

Přímá státní podpora v sektoru penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření činila 7,3 mld. Kč poté, co meziročně vzrostla o 219 mil. Kč (o 3,1 %). Z celkového objemu vyplacených státních příspěvků byly 2,0 mld. Kč poskytnuty účastníkům doplňkového penzijního spoření (graf 8.6).

Graf 8.6: Celková výše státních příspěvků a výše prům. účast. příspěvku v transformovaných a účastnických fondech

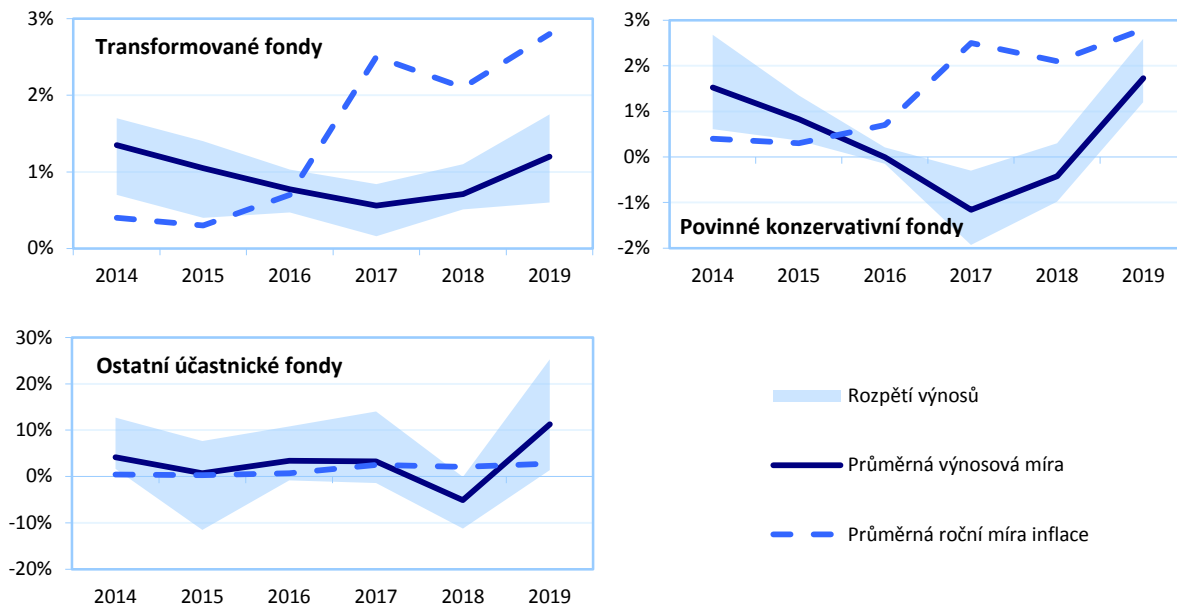
Pramen: MF

Výnosnost a struktura aktiv penzijních fondů

Hospodářský výsledek jak účastnických, tak transformovaných fondů dosáhl nejvyšších hodnot od roku 2013. Ačkoliv prostředky v účastnických fondech tvořily jen 12,3 % všech prostředků III. pilíře, jejich podíl na celkovém zisku fondů III. pilíře činil 38,2 %.

Průměrné výnosové míry v případě dynamických i vyvážených strategií (18,7 %, resp. 10,6 % p.a.) dosáhly nejvyšších úrovní od vzniku účastnických fondů (rok 2013), a to dokonce více než dvojnásobku svých původních maximálních hodnot před rokem 2019. I přes nejvyšší průměrnou výnosovou míru povinných konzervativních účastnických fondů za dobu jejich existence (1,7 % p.a.) nepřekonalala výnosnost žádného z nich průměrnou roční míru inflace. Průměrná výnosová míra transformovaných fondů ve výši 1,2 % p.a. byla nejvyšší od roku 2015 (graf 8.7).

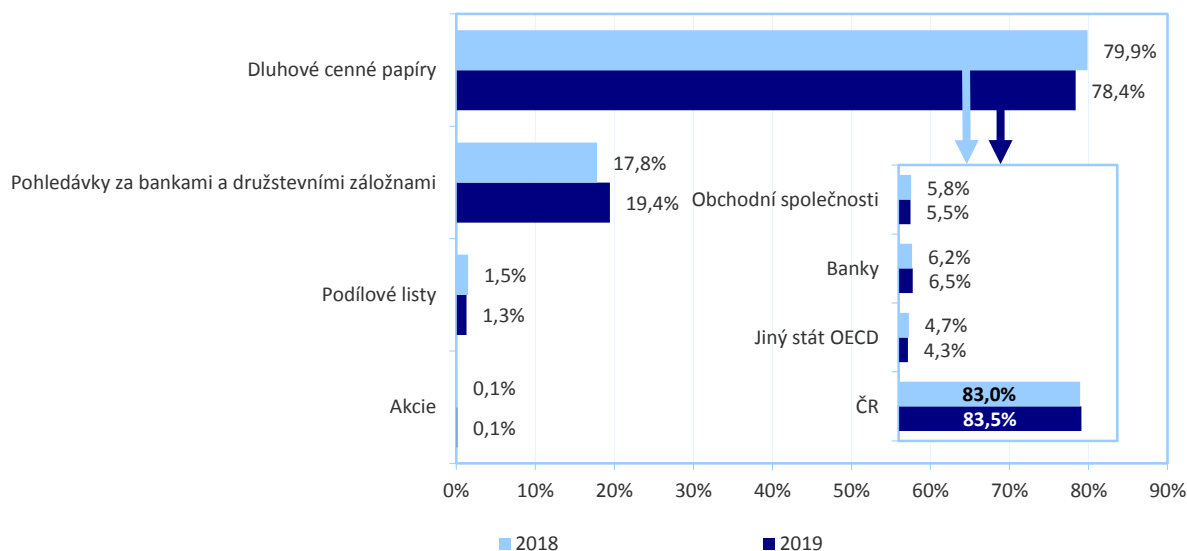
Graf 8.7: Průměrná výnosová míra penzijních fondů

Pramen: APS ČR, výpočty MF

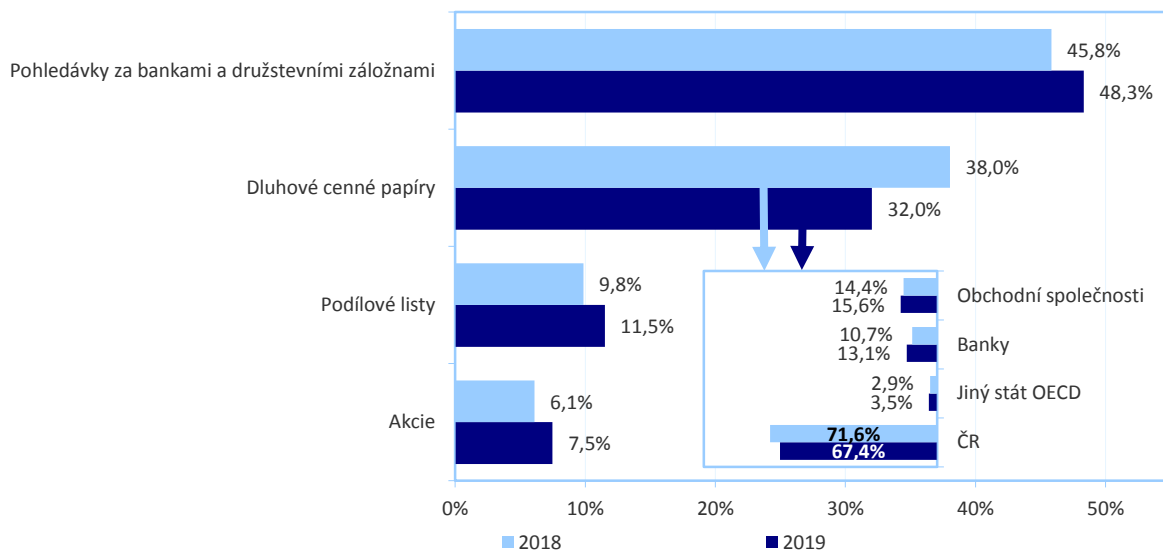
V rámci nadále velmi konzervativního investičního portfolia transformovaných fondů nedošlo k žádným významnějším změnám (graf 8.8). V investičním portfoliu účastnických fondů vzrostl opět jako v roce 2018 podíl vkladů uložených u úvěrových institucí a poklesl podíl dluhopisů. Příznivý vývoj na finančních trzích napomohl zvýšení podílu akcií a podílových listů na celkových aktivech (graf 8.9).

Graf 8.8: Struktura aktiv transformovaných fondů a struktura dluhopisů v transformovaných fondech dle emitenta

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Graf 8.9: Struktura aktiv účastnických fondů a struktura dluhopisů v účastnických fondech dle emitenta

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Podrobnější informace o sektoru penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření, které jsou pravidelně publikovány na internetových stránkách www.mfcr.cz, obsahují tabulky P2.3 a P2.4 v příloze 2.

8.2 Penzijní společnosti

Sektor penzijních společností vykázal v roce 2019 historicky nejvyšší zisk z běžné činnosti před zdaněním ve výši 2,3 mld. Kč, a pokračoval tak trend rostoucí hodnoty zisku započatý v roce 2014 (tabulka 8.2). Pozitivní vývoj byl zaznamenán i z hlediska stability penzijních společností, když poměr regulatorního kapitálu k souhrnnému kapitálovému požadavku dosáhl své nejvyšší hodnoty (168 %) od jejich vzniku.

Tabulka 8.2: Vybrané ukazatele sektoru penzijních společností⁵⁴

K 31. 12.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Zisk nebo ztráta z běžné činnosti před zdaněním (mld. Kč)	0,5	0,8	1,4	1,6	1,7	2,3	0,6	35,0
Kapitál celkem (mld. Kč)	8,3	8,8	8,9	9,0	9,3	10,5	1,1	12,0
Kapitál ke kapitálovým požadavkům (%)	139,7	132,6	119,9	139,7	153,8	168,0	14,2	9,2
Kapitálový přebytek PS v mld. Kč	18,1	18,0	16,9	12,6	9,1	14,7	5,7	62,2
a kapitál TF ⁵⁵ v % k aktivům TF	5,4	5,0	4,4	3,0	2,1	3,3	1,2	54,6

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

⁵⁴ Zkratky: PS = penzijní společnosti a TF = transformované fondy.

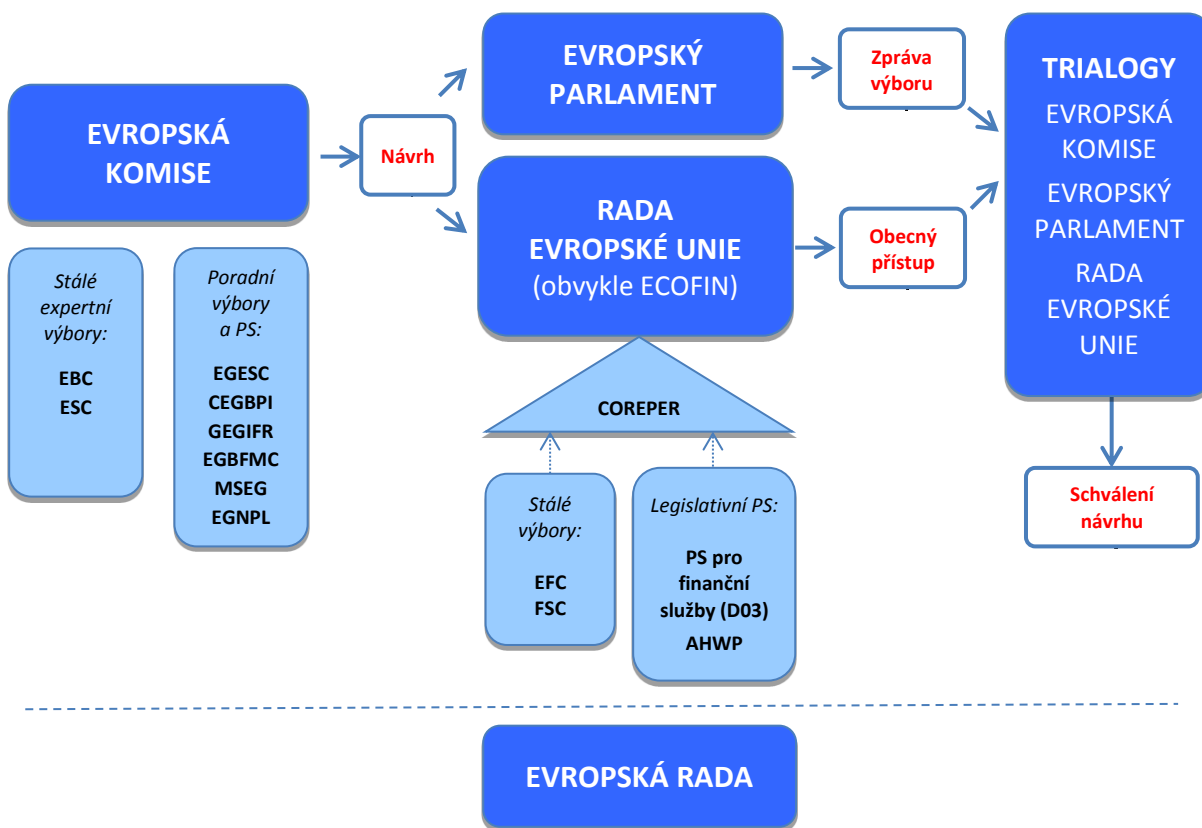
⁵⁵ Ukazatel představuje maximální možnou absolutní či procentní velikost ztrát na aktivech transformovaných fondů, které by vedly na úrovni celého sektoru k poklesu kapitálu penzijních společností na úroveň jejich kapitálových požadavků.

9 AKTIVITY MF A LEGISLATIVA V OBLASTI FINANČNÍHO TRHU

9.1 Aktivity na evropské úrovni

Aktivity MF na evropské úrovni jsou spojeny s legislativním procesem projednávání, resp. schvalování směrnic a nařízení regulujících finanční trh. Schéma 9.1 zobrazuje jeho základní průběh. Přípravou legislativních návrhů se zabývá Evropská komise (Komise), která má v této oblasti tzv. iniciační monopol. Své záměry či texty návrhů v řadě případů diskutuje se zástupci členských států na expertní úrovni, a to na platformách stálých expertních výborů (tzv. výborů druhé úrovně), poradních expertních výborů a pracovních skupin. Návrh Komise je následně dokončen, zveřejněn na internetových stránkách Komise a postoupen k paralelnímu projednávání v Evropském parlamentu a Radě Evropské unie (Radě EU). Na úrovni Evropského parlamentu jsou návrhy projednávány v příslušném výboru (návrhy upravující finanční trh jsou projednávány Hospodářským a měnovým výborem ECON), výstupem jednání je pak schválená zpráva výboru obsahující úpravy původního návrhu Komise. V rámci struktur Rady EU jsou návrhy projednávány zástupci členských států v příslušných pracovních skupinách, v případě finančních služeb je to skupina D03 (PS pro finanční služby), příp. ad-hoc zřízené pracovní skupiny (PS). Výsledkem jednání je upravené znění předložené ke schválení v podobě obecného přístupu Výborem stálých zástupců, obvykle ve složení II (COREPER II), a následně Radou EU, obvykle ve složení ministrů financí (Rada ECOFIN). Obecný přístup a zpráva příslušného výboru Evropského parlamentu jsou vstupem do tzv. trialogů, ve kterých je dojednáno kompromisní znění směrnice či nařízení mezi třemi stranami – Komisí, Radou EU a Evropským parlamentem. Konečné znění je poté formálně schváleno Radou EU a Evropským parlamentem a publikováno v Úředním věstníku EU (Věstníku).

Schéma 9.1: Základní struktura evropských institucí v souvislosti s legislativním procesem

Pramen: konstrukce MF

Následující pasáže kapitoly 9.1 popisují projednáváná témata ve strukturách Komise a Rady EU. Více informací k jednotlivým návrhům směrnic a nařízení pak přináší kapitola 9.3.

Komise

Komise je nadnárodní orgán EU nezávislý na členských státech a hájící zájmy EU. Pojem je používán ve dvou významech: buď jako kolegium komisařů, nebo jako kolegium s celým administrativním aparátem. Komise se podílí takřka na všech úrovních rozhodování, má největší administrativní a expertní aparát. Komise je především „strážkyní smluv“, tedy dbá na dodržování zakládajících smluv EU a z úřední povinnosti podává žaloby v případě zjištěného porušení. Důležitou pravomocí je účast na tvorbě legislativy, kde pouze Komisi je vyhrazeno předkládat legislativní návrhy (iniciační monopol). Dalšími pravomocemi Komise jsou vydávání doporučení a stanovisek, výkon pravomocí v přenesené působnosti (delegovaná legislativní pravomoc) a zapojení do jednání EU navenek, včetně udržování diplomatických styků a sjednávání mezinárodních smluv. Komise také spravuje z převážné části rozpočet EU.

V rámci struktur Komise působí jako její poradní orgány různé pracovní skupiny a výbory. Jejich jednání se účastní zástupci členských států, v případě finančních služeb obvykle zástupci ministerstev a někdy i centrálních bank. V roli pozorovatelů bývají v některých případech členy také zástupci Evropské centrální banky (ECB), evropských orgánů dohledu – Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPA), Evropský orgán pro bankovníctví (EBA) a Evropský orgán pro cenné papíry a trhy (ESMA), zemí Evropského sdružení volného obchodu (EFTA), Evropského hospodářského prostoru (EEA) a kandidátských zemí na členství v EU.

Stálé expertní výbory Komise

Evropský bankovní výbor (EBC)

EBC plní úlohu poradního orgánu Komise při tvorbě návrhů prováděcích předpisů (tzv. implementing acts) EU v oblasti bankovníctví. V roce 2019 výbor nezasedal. V únoru 2019 proběhla tichá písemná procedura k návrhu prováděcího rozhodnutí Komise, které se týká seznamu třetích zemí, jejichž požadavky na dohled a regulaci jsou rovnocenné pro účely přístupu k expozicím podle nařízení CRR⁵⁶. Do seznamu takových třetích zemí byla navržena Argentina. Toto prováděcí rozhodnutí Komise bylo posléze přijato pod číslem 2019/536.

Evropský výbor pro cenné papíry (ESC)

ESC je výborem zástupců členských států, který má právo hlasovat o prováděcích předpisech Komise v rámci regulativního postupu s kontrolou (tzv. regulatory procedure with scrutiny; netýká se technických standardů, které Komise jen formálně schvaluje). V roce 2019 zasedl výbor ESC v březnu za účelem hlasování o návrzích prováděcích rozhodnutí o rovnocennosti právního a dohledového rámce vztahujícího se na referenční hodnoty v Singapuru a Austrálii, které byly přijaty. Při této příležitosti vyslechl rovněž prezentaci Komise k devíti přijatým rozhodnutím o ekvivalenci pravidel týkajících se ratingových agentur zaměřenou na posouzení dostatečnosti těchto pravidel ve světle požadavků nařízení (EU) č. 462/2013, tzv. CRA III. V návaznosti na to proběhla k problematice úvodní diskuze.

Další vybrané platformy Komise

Expert Group of the European Securities Committee (EGESC)

Zasedání EGESC často probíhá ve stejný den jako zasedání ESC, je-li nutno, aby se ESC fyzicky sešel (viz výše). V roce 2019 proběhlo několik jednání skupiny EGESC. Na jednom jednání představila Komise návrhy pro novelizaci směrnice v přenesené působnosti č. 2017/593 a nařízení v přenesené působnosti č. 2017/565 vydaných na základě směrnice MiFID. Cílem případného legislativního návrhu by bylo stanovení povinnosti, že jednání v nejlepším zájmu klientů vyžaduje, aby společnosti dle směrnice MiFID při svém investování zohlednily faktory a rizika týkající se tzv. ESG faktorů (environment, social, governance). Další jednání bylo věnováno tržní infrastruktuře a Komise na něm představila základní aspekty budoucích návrhů tří aktů v přenesené pravomoci k nařízení (EU) č. 648/2012, tzv. EMIR, ve znění EMIR 2.2, které významně ovlivní činnost ústředních protistran ze třetích zemí v EU. V rámci těchto aktů bude upravena klasifikace ústředních protistran ze třetích zemí z hlediska systémové významnosti (tiering), srovnatelný soulad právního rámce třetích zemí použitelného na CCP s nařízením EMIR (comparable compliance) a poplatky orgánu ESMA spjaté s výkonem dohledu a administrativními úkony. V rámci dalších jednání byl řešen režim rovnocennosti právních řádů třetích zemí s ohledem na ratingové agentury ve světle nových požadavků. Další jednání byla věnována diskusi o připravované revizi AIFMD a MiFID/MiFIR.

⁵⁶ Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. 6. 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012.

Commission Expert Group on Banking, Payments and Insurance (CEGBPI)

Expertní skupina CEGBPI byla vytvořena v roce 2013 a do značné míry nahradila Evropský výbor pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPC). Jejím cílem je asistence a poradenství Komisi při přípravě legislativních návrhů a předpisů v přenesené pravomoci v oblasti bankovníctví, platebního styku a pojišťovnictví. Skupina představuje také platformu pro komunikaci a výměnu názorů mezi orgány členských států a Komisí.

Komise využívá CEGBPI ve formaci pro bankovníctví, resp. bankovní regulaci a dohled, mimo jiné pro konzultaci připravovaných předpisů v přenesené pravomoci (tzv. delegovaných nařízení) vycházejících ze směrnice (CRD IV⁵⁷) a nařízení o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky (CRR). Ve formaci pro bankovníctví se skupina v roce 2019 zabývala naplňováním akčního plánu Rady EU a identifikací nedávných případů praní špinavých peněz a financování terorismu. Důkladnější analýza byla provedena ze seznamu vybraných případů AML (např. Danske Bank, Nordea Bank AB, ING, Satabank). Na základě této analýzy Komise publikovala v červenci 2019 post-mortem přezkum nedávných případů praní špinavých peněz týkající se bank v EU. Skupina se zabývala implementací finálních basilejských standardů (Basel III) do legislativy EU, makroobezřetnostními riziky spojenými s trhem nemovitostí nebo konzultací amerického Fedu k návrhu přístupu k pobočkám třetích zemí s cílem zjistit informace o požadavcích na instituce ze třetích zemí v EU. Na jednání v prosinci 2019 projednala národní diskreční pravomoci dle směrnice o systému pojištění vkladů (DGSD) a možné zacházení s nimi v rámci návrhu zřízení EDIS a rozdíly mezi jednotlivými právními předpisy upravujícími insolvenční banky a jejich možnou harmonizaci. V lednu a únoru 2020 pokračovala jednání z prosince a původní plán Komise počítal s měsíčním opakováním, nicméně vzhledem k vypuknutí pandemie COVID-19 se tato jednání neuskutečnila. V únoru 2020 byl uspořádán transpoziční seminář k implementaci balíčku legislativních návrhů ke snižování rizik v bankovním sektoru.

Formace pro platební služby a platby během roku 2019 zasedala v dubnu a říjnu, kde se zabývala například směrnicí PSD II a její transpozicí, problematikou silného ověření uživatele (SCA), instantními platbami nebo nařízením o přeshraničních platbách. Další jednání proběhlo v květnu 2020 distančním způsobem.

Ve formaci pro pojišťovnictví expertní skupina zasedala v březnu a v září a zabývala se návrhem témat pro přezkum směrnice Solventnost II, zejména metody extrapolace k odvození bezrizikové úrokové křivky, nastavení volatility, kalibrace modelu úrokového rizika, nastavení ambiciózních nových makroobezřetnostních nástrojů a harmonizace rámce pro ozdravné procesy a řešení krize. Dále se zabývala vývojem v oblasti mezinárodních kapitálových standardů a implementací podmínek bilaterální smlouvy mezi EU a USA o obezřetnostních pravidlech týkajících se pojištění a zajištění. V lednu a únoru 2020 proběhla diskuse nad iniciativou harmonizace řešení krizí a ozdravných postupů a k možnosti zavedení národních garančních systémů pojištění v pojišťovnictví v souvislosti s plánovanou revizí směrnice Solventnost II.

Government Expert Group on the Interchange Fee Regulation (GEGIFR)

Tato expertní pracovní skupina byla založena v roce 2015 v souvislosti s implementací nařízení o mezibankovních poplatcích⁵⁸ (IFR) do právních řádů členských států. Skupina je zaměřena zejména na diskuzi problematiky, která se vyskytla v rámci implementačního procesu. Na jednáních jsou také prezentovány poznatky a zkušenosti členských států a je probírána spolupráce mezi členskými státy. V roce 2019 proběhlo jednání v únoru, kde byly členské státy informovány o pokutě uložené společnosti Mastercard za porušování hospodářské soutěže, členové sdíleli své zkušenosti s implementací a skupina se také zabývala procesem spolupráce mezi členskými státy. V lednu 2020 proběhlo jednání, kde byly prezentovány výsledky studie, jejímž cílem bylo zhodnocení procesu implementace nařízení IFR, které je účinné od roku 2015. V další části členové sdíleli své zkušenosti s prováděním IFR.

Expert Group on Barriers to Free Movement of Capital (EGBFMC)

Tato expertní skupina speciálního formátu byla založena v prosinci 2014 pod Generálním ředitelstvím pro finanční stabilitu, finanční služby a unii kapitálových trhů (tzv. DG FISMA). Jejím cílem byla identifikace možných bariér volného pohybu kapitálu napříč všemi členskými státy. V případě identifikace existujících bariér volného pohybu kapitálu bylo na posouzení skupiny, zda je možné tyto bariéry odstranit harmonizací, přičemž v takovém případě by navrhla Komisi, aby danou otázku předala odpovídající skupině. U bariér vnitrostátního charakteru pak bylo na jednotlivých členských státech, aby se zavázaly danou překážku

⁵⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2013/36/EU ze dne 26. 6. 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnice 2006/48/ES a 2006/49/ES.

⁵⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/751 ze dne 29. 4. 2015 o mezibankovních poplatcích za karetní platební transakce.

odstranit. Poslední jednání se uskutečnilo v únoru 2019 a následně se Komise rozhodla skupinu rozpustit pro vyčerpání relevantních témat k diskuzi.

Member States expert group on sustainable finance (MSEG)

Expertní skupina pro udržitelné financování se schází zhruba v tříměsíčních odstupech od června 2018 a v roce 2019 se sešla čtyřikrát. Prvotním cílem skupiny dosud bylo informovat zástupce členských států (ČR má po jednom zástupci z MF a z MŽP) o činnosti Technické expertní skupiny (TEG), jejímž primárním úkolem byla tvorba kritérií pro určení, zda lze ekonomickou činnost kvalifikovat jako udržitelnou při zohlednění současných tržních praktik, a následné zohlednění těchto kritérií Komisí v připravovaných prováděcích předpisech, ale také na vytvoření tzv. green bond standardu, metod měření klimatických dopadů pro účely nefinančního reportingu a metodologie pro nízkouhlíkové benchmarky. Skupina rovněž slouží jako prostředek dialogu mezi členskými státy a Komisí o aktuálních tématech v oblasti udržitelného financování, zejména pak navrhovaných strategiích a plánovaných opatřeních Komise.

Expert Group on Non-performing loans (EGNPL)

Expertní skupina EGNPL byla vytvořena v roce 2017, aby po schválení Akčního plánu k řešení NPLs Radou EU v červenci 2017 dále diskutovala navrhované přístupy ke snížení stávajících vysokých podílů NPLs v některých členských státech EU a k zamezení jejich budoucímu opětovnému nárůstu. Akční plán k NPLs, který stanovil návrhy postupu pro jednotlivé evropské instituce a harmonogram jejich realizace, zahrnuje řadu dílčích oblastí: zlepšení v oblasti dohledu nad finančním trhem, rozvoj likvidity sekundárního trhu s NPLs, vymáhání pohledávek včetně insolvenčních řízení a restrukturalizace bankovního sektoru EU. V roce 2019 se expertní skupina sešla v prosinci, kde byli její členové informováni o pokroku při provádění kvalitativního šetření o aktualizované analýze týkající se individuálního a kolektivního vymáhání pohledávek v členských státech.

Rada Evropské unie / Rada ECOFIN

V Radě Evropské unie (neoficiálně se jí také říká Rada EU) se setkávají ministři členských států EU a přijímají právní předpisy a koordinují chod jednotlivých politik. Mezi hlavní úkoly Rady EU patří schvalování právních předpisů EU, koordinace hlavních směrů hospodářských politik členských států, podepisování dohod mezi EU a dalšími zeměmi, schválení ročního rozpočtu, rozvoj zahraniční a obranné politiky EU a koordinace spolupráce mezi soudními orgány a policejními složkami členských států. Předsednictví v Radě EU rotuje každého půl roku na základě předem schváleného pořadí (ČR předsedala v 1. pololetí 2009 a bude opět předsedat ve 2. pololetí 2022, v roce 2019 předsedalo Rumunsko a Finsko, v 1. pololetí 2020 Chorvatsko). Rada EU nemá stálé členy, avšak výjimku představuje Rada pro zahraniční věci (FAC), které předsedá vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku. Tuto funkci v současnosti zastává Josep Borrell. Členské státy posílají na každé zasedání Rady EU zástupce (ministra), který odpovídá za danou politickou oblast. Rada EU se tedy schází v různých formacích (celkem jich je 10) dle oblasti, do které spadají projednávané materiály.

Rada ECOFIN je formací Rady EU složená z ministrů financí a hospodářství členských států EU (v případě, že se projednávají otázky rozpočtu, účastní se zasedání také ministři pro rozpočet). Do její kompetence spadá přijímání opatření v oblastech, jako je koordinace hospodářských politik a dohled nad těmito politikami, sledování rozpočtové politiky a stavu veřejných financí členských zemí, jednotná měna euro, daně, finanční trhy, volný pohyb kapitálu a hospodářská spolupráce se třetími zeměmi. Rada ECOFIN dále ve spolupráci s Evropským parlamentem každoročně připravuje a schvaluje rozpočet EU. Rada ECOFIN zasedá zpravidla jednou měsíčně, přičemž v každém půlroce se ministři financí a hospodářství také jednou setkávají neformálně v předsedající zemi. Těchto neformálních setkání se účastní rovněž guvernéři centrálních bank. Dále je zpravidla jednou ročně svolán rozpočtový ECOFIN.

Přípravným výborem pro jednání Rady EU je Výbor stálých zástupců (tzv. COREPER), který má rovněž 2 formace – pro oblast finančních trhů je věcně příslušný COREPER II.

V rámci Rady EU působí různé expertní výbory a stálé či ad-hoc pracovní skupiny projednávající legislativní návrhy. Pro oblast finančních služeb jsou relevantní výbory EFC a FSC a Pracovní skupina pro finanční služby označovaná jako D03.

Schválení legislativních návrhů ve všech formacích Rady EU má stejnou váhu – pokud u některého návrhu dojde ke shodě všech členských států již na nižších úrovních (pracovní skupina, COREPER), může být návrh postoupen Radě EU ke schválení bez diskuse (jako tzv. A-bod). Může jej pak schválit libovolná formace Rady EU (obvykle ta, která zasedá nejdříve); naopak na pořadu jednání Rady ECOFIN se mohou jako „A-body“ objevit i návrhy spadající do působnosti ostatních formací Rady EU.

Rada EU ve složení ECOFIN v průběhu roku 2019 schvalovala obecné přístupy k návrhům Komise, které byly projednávány v pracovní skupině pro finanční služby; dále zejména diskutovala a informovala o agendách týkajících se dohledu nad finančním trhem, dokončení bankovní unie, prohlubování unie kapitálových trhů, nevykonných úvěrů, udržitelného financování, stablecoins a boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu. Ministři byli pravidelně informováni na jednáních o pokroku při vyjednávání legislativních návrhů v oblasti finančních služeb.

Na jednotlivých jednáních Rada ECOFIN:

- diskutovala podmínky fungování nově navrhovaného programu InvestEU a téma přezkumu balíčku Evropského dohledu nad finančním trhem; Rada ECOFIN se zabývala procedurálním postupem projednání celého balíčku (22. 1. 2019);
- schválila obecný přístup k balíčku přezkumu Evropského dohledu nad finančním trhem (12. 2. 2019);
- byla informována o stavu implementace legislativy v oblasti finančních trhů a diskutovala daňová témata, jako např. návrh na zdanění digitálních služeb (12. 3. 2019);
- věnovala se zejména daňové problematice; byla informovaná o mezinárodních setkáních (setkání ministrů financí G20 a guvernérů centrálních bank, jarní zasedání MMF a Světové banky a první zasedání koalice ministrů pro opatření v oblasti klimatu) (17. 5. 2019);
- zabývala se zprávou o pokroku v oblasti bankovní unie a zprávou o pokroku v implementaci akčního plánu k řešení úvěrů v selhání v EU (14. 6. 2019);
- zabývala se procedurou jmenování nové prezidentky ECB a vývojem reformy příjmové strany rozpočtu EU (9. 7. 2019);
- jednala o otázkách posílení evropského boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu; diskutovala o práci na dalších krocích k dokončení unie kapitálových trhů; vyslechla informaci o pokroku při zřízení Mezinárodní platformy pro udržitelné finance; byla informována o stavu implementace legislativy v oblasti finančních trhů (10. 10. 2019);
- schválila legislativní návrhy o krytých dluhopisech, dohledu nad investičními podniky, o trzích pro růst malých a středních podniků a o udržitelném financování (kritéria a zveřejňování informací); schválila doporučení ke jmenování člena Výkonné Rady ECB; zabývala se návrhem prohlášení ke stablecoins (8. 11. 2019);
- zabývala se zprávou o pokroku v oblasti bankovní unie; byla informovaná o pokroku v plnění akčního plánu k udržitelnému financování; schválila závěry definující strategické priority v oblasti boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu; schválila společné prohlášení Rady ECOFIN a Komise ke stablecoins a závěry Rady ECOFIN k dalšímu prohlubování unie kapitálových trhů; vzala na vědomí pokrok v oblasti akčního plánu pro snižování nevykonných úvěrů v EU (5. 12. 2019).

Výbor pro finanční služby (FSC) a Hospodářský a finanční výbor (EFC)

FSC a EFC patří mezi stálé výbory Rady ECOFIN. Mají stálého předsedu, není v nich praktikováno pravidlo rotujícího předsednictví. Výbor FSC je fórem pro předběžné projednávání otázek souvisejících s finančními službami na vyšší expertní úrovni a společně s EFC se podílí na přípravě jednotlivých zasedání Rady ECOFIN. Práce výboru FSC se účastní zástupci ministerstev financí členských států EU, Komise, ECB a evropských orgánů dohledu (ESAs – EBA, ESMA a EIOPA). Výbor FSC se také věnuje problematice tzv. EU-US regulatorního dialogu, v rámci kterého je EU zastoupena EK. Předmětem činnosti výboru EFC je zejména sledovat hospodářskou a finanční situaci členských států eurozóny a EU jako celku, podávat zprávy Radě ECOFIN a Komisi a přispívat k přípravě činností Rady EU v hospodářském a finančním sektoru. Tematický záběr EFC je tedy podstatně širší než u FSC. Jednání výboru EFC se účastní zástupci ministerstev financí členských států EU, Komise, ECB a národních centrálních bank.

Mezi diskutovaná témata finančního trhu v rámci těchto výborů patřila v průběhu roku 2019 například závěry k prohloubení unie kapitálových trhů, závěry ke strategickým prioritám v oblasti boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu, prohlášení ke stablecoins, aktualizace vývoje na finančních trzích, implementace Basel III, plánovaná revize směrnice Solventnost II, možnost zavedení národních garančních systémů pojištění, zátěžové testy bank a pojišťoven, provádění akčního plánu boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu, akčního plánu pro řešení nesplacených úvěrů a akčního plánu v oblasti FinTech.

Pracovní skupina pro finanční služby (D03)

Pracovní skupina Rady pro finanční služby je jedním z přípravných orgánů Rady EU, v rámci které jsou projednávány příslušné legislativní návrhy Komise z oblasti finančních trhů, a to před jejich předložením COREPER II a Radě ECOFIN. Pracovní skupina se tak zabývá širším okruhem témat, jejichž konkrétní výčet závisí na tom, v jakém stadiu projednávání se jednotlivé legislativní návrhy nachází, a dále zda byly případně zveřejněny návrhy nové. Zasedání této pracovní skupiny se účastní experti jednotlivých členských států EU, přičemž v čele skupiny stojí expert z předsedající země EU. Zejména v pozdějších fázích projednávání návrhů jsou členské státy zastoupeny svými finančními atašé.

V roce 2019 probíhala jednání k balíčku legislativních návrhů ke snižování rizik v bankovním sektoru, balíčku návrhů revidujících evropský systém dohledu nad finančním trhem, legislativním návrhům v oblasti udržitelných financí, nevykonaných úvěrů, krytých dluhopisů, panevropského penzijního produktu, revize kapitálových požadavků a dohledu nad investičními podniky, přeshraniční distribuce fondů kolektivního investování, crowdfundingu, trhu pro růst malých a středních podniků, pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel, oblasti OTC derivátů, kde jedna novela představovala omezení administrativní zátěže a snížení nákladů vyplývajících z této regulace a druhá měnila koncepci dohledu CCP (EMIR REFIT a EMIR CCP Supervision), a v oblasti ozdravných postupů a řešení krize ústředních protistran.

Ad hoc pracovní skupina k posílení bankovní unie (AHWP)

Ad hoc pracovní skupina k posílení bankovní unie (AHWP), jejíž první zasedání se konalo v lednu 2016, byla založena za účelem projednávání návrhu Komise na zřízení Evropského systému pojištění vkladů (EDIS) a sdělení Komise k dokončení bankovní unie, věnujícího se zejména otázce snižování rizik finančních systémů. Pracovní skupina v průběhu roku 2019 diskutovala mimo jiné otázku dopadu EDIS na vnitřní trh a na členské státy stojící mimo eurozónu či otázku sběru dat pro účely nastavení metodiky výpočtu rizikově vážených příspěvků do EDIS. Pozornost věnovala také monitoringu pokroku v implementaci balíčku ke snižování rizik v bankovním sektoru.

Více informací k jednotlivým projednávaným návrhům obsahuje kapitola 9.3.

Evropská rada

Evropská rada (ER) je nejvýznamnějším politickým orgánem EU, ve kterém jsou zastoupeni nejvyšší představitelé členských států (hlavy států nebo předsedové vlád) a předseda Komise. ER se schází nejméně čtyřikrát do roka a určuje obecné politické směřování EU. Nevykonává legislativní funkce, výstupem z jednání každé ER jsou Závěry Evropské rady. Jejich účelem je určit konkrétní otázky, jež jsou pro EU důležité, a nastínit zvláštní opatření, jež je třeba přijmout, nebo cíle, jichž je třeba dosáhnout. Závěry ER také mohou stanovit lhůtu pro dosažení dohody o určité záležitosti nebo pro předložení legislativního návrhu. ER může tímto způsobem ovlivňovat politickou agendu EU a určovat její směřování. ER má stálého předsedu (v roce 2017 byl znovuzvolen Donald Tusk, v červenci 2019 byl zvolen Charles Michel, jenž nastoupil do úřadu v prosinci téhož roku), stálý předseda ani předseda Komise se však neúčastní hlasování ER. Rozhodování ER probíhá až na výjimečné případy konsenzem. Po každém svém zasedání je ER povinna předložit Evropskému parlamentu zprávu o jednání a každoročně písemnou zprávu o pokroku dosaženém EU (tu pak projedná jak Rada EU, tak Evropský parlament).

ER se na svých zasedáních v průběhu roku 2019 věnovala mimo jiné problematice posílení bankovní unie. Na eurosummitu v inkluzivním formátu v červnu 2019 vedoucí představitelé uvítali pokrok, který byl dosažen a vyzvali Euroskupinu k pokračování v práci na všech prvcích balíčku reformy, který obsahuje posílení bankovní unie, změnu smlouvy o zřízení Evropského mechanismu stability (ESM) a rozpočtový nástroj pro konvergenci a konkurenceschopnost pro eurozónu (BICC). Vedoucí představitelé vzali na vědomí obecnou dohodu o rozpočtovém nástroji pro eurozónu. Euroskupina v inkluzivním formátu bude na tomto nástroji dále pracovat, aby mohl být začleněn do dlouhodobého rozpočtu EU. Lídři rovněž očekávali, že práce na smlouvě o ESM budou finalizovány do konce roku 2019. Na eurosummitu v inkluzivním formátu v prosinci 2019 zhodnotili dosažený pokrok⁵⁹ a v prohlášení pověřili Euroskupinu pokračovat v práci na balíčku reformy s tím, že by se k nim eurosummit měl opět vrátit v červnu 2020.

⁵⁹ Euroskupina v inkluzivním formátu na zasedání 4. 12. 2019 dosáhla rámcové shody na reformě ESM, s výhradou národních postupů, některé dílčí aspekty bylo ještě nutné diskutovat zkraje ledna 2020. Ohledně rozpočtového nástroje pro konvergenci a konkurenceschopnost (BICC) byla znovu potvrzena dohoda z října a legislativní práce pokračují podle plánu. Na jednání nebylo dosaženo dohody na aktualizaci cestovní mapy vedoucí k zahájení politických jednání o EDIS, resp. k dokončení bankovní unie.

ER se v roce 2019 věnovala rovněž problematice vystoupení Spojeného království z EU, změně klimatu, boji proti dezinformacím, vztahům mezi EU a Čínou, Ukrajinou a Ruskem, partnerství mezi EU a Afrikou, přijetí strategické agendy EU na období 2019–2024, dohody na dlouhodobém rozpočtu EU na období 2021–2027 (VFR), rozšíření EU (přístupová jednání s Albánií a Republikou Severní Makedonie).

9.2 Aktivity na globální úrovni

OECD

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj je mezivládní organizace 38⁶⁰ ekonomicky nejrozvinutějších států na světě, které přijaly principy demokracie a tržní ekonomiky. OECD vznikla v roce 1961 transformací Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC), která byla původně zřízena roku 1948 k administraci poválečného Marshallova plánu. Mezi hlavní cíle OECD patří koordinace politik za účelem dlouhodobého ekonomického rozvoje členských i nečlenských zemí. OECD koordinuje ekonomickou a sociálně-politickou spolupráci členských zemí, zprostředkovává nové investice, a jelikož OECD sdružuje ekonomicky nejvýznamnější země světa, má také důležitou roli v prosazování liberalizace mezinárodního obchodu. Cílem OECD je napomáhat k dalšímu ekonomickému rozvoji, potlačení nezaměstnanosti, stabilizaci a rozvoji mezinárodních finančních trhů. Mezi hlavní orgány OECD patří rada složená z ministrů zastupujících členské země a dále výkonný výbor, sekretariát v čele s generálním tajemníkem a několik odborných komisí. Některé aktivity OECD překračují geografický rámec členských zemí. Příkladem je Mezinárodní síť pro finanční vzdělávání (INFE), jejíž členové jsou ze 129 zemí světa.

Committee for Financial Markets (CFM)

Výbor CFM je hlavním orgánem OECD zabývajícím se problematikou finančních trhů. Je platformou pro diskuzi vývojových trendů na finančních trzích a opatření usilujících o jejich lepší fungování v jednotlivých zemích a v širším nadnárodním měřítku. Členy CFM jsou zástupci ministerstev financí, centrálních bank či dalších orgánů regulace a dohledu. Jednání se také účastní zástupci celosvětových finančních institucí, jako je Mezinárodní měnový fond, Světová banka nebo Banka pro mezinárodní platby v Basileji, dále pak také zástupci z přidružených rozvíjejících se ekonomik. Jedná se tedy o geograficky širší platformu pro debatu a sdílení zkušeností, než jsou např. diskuse mezi členskými státy EU.

Specifickým prvkem zasedání výboru jsou pravidelná setkání se zástupci soukromé finanční sféry, na kterých se diskutují významná témata společného zájmu veřejného a soukromého sektoru, zejména vývojové tendence na světovém finančním trhu. Mezi témata diskutovaná na dvou jednáních v roce 2019 patřil jako obvykle vývoj na finančních trzích, tentokrát se zaměřením mj. na rizika rostoucího zadlužení ve světě včetně tzv. rozvíjejících se ekonomik. Předmětem jednání byla též například témata udržitelných financí a inovací na finančních trzích (FinTech) a některé důsledky vývoje na trzích nemovitostí. Digitalizaci byl v říjnu 2019 rovněž věnován samostatný doprovodný seminář. Na dubnovém zasedání v roce 2020, které se konalo formou telekonference, se jednání především zaměřilo na možné důsledky pandemie COVID-19 pro finanční trhy a možná opatření. Předmětem jednání byly i aktivity OECD v oblasti digitalizace a kapitálových trhů.

Advisory Task Force on the OECD Codes of Liberalisation (ATFC)

Zasedání výboru CFM obvykle časově předchází jednání pracovní skupiny Advisory Task Force on the OECD Codes of Liberalisation. Jednání pracovní skupiny se účastní především někteří členové výboru CFM, výboru IPPC a Investičního výboru OECD z různých zemí. Obsahem diskuzí v roce 2019 bylo opět především dokončení postupu revize Kodexů Liberalizace OECD a jejich aplikace v praxi v některých zemích či oblastech. V květnu 2020 se konalo formou telekonference stručné jednání reagující na změny v kapitálových tocích a přijatá opatření v důsledku působení pandemie COVID-19.

Task Force on Financial Consumer Protection (TFFCP)

Pracovní skupina TFFCP při OECD má za cíl zpracování mezinárodních standardů v oblasti ochrany spotřebitele na finančním trhu, především v oblasti týkající se architektury dohledu, pravidel jednání se zákazníkem, řešení spotřebitelských sporů, finančního vzdělávání a finanční inkluze. Tyto nejdůležitější zásady (tzv. high-level principles) do značné míry odrážejí příklady již funkční regulatorní praxe v EU, současně však zpětně fungují jako vzor nově vznikající regulace (zejména pro země OECD mimo EU). V roce 2019 probíhala revize těchto principů, bylo schváleno revidované znění Doporučení OECD ke spotřebitelskému úvěru z roku 1977 a Zpráva o vysokonákladových krátkodobých spotřebitelských úvěrech. Dále se pracovní skupina věnovala problematice

⁶⁰ Novými členy se staly Kolumbie (duben 2020) a Kostarika (květen 2020).

digitalizace poskytování finančních služeb, dostupnosti finančních služeb pro stárnoucí populaci a problematice kryptoměn.

Insurance and Private Pensions Committee (IPPC)

Výbor IPPC je hlavním orgánem OECD zabývajícím se problematikou pojištění trhu, dohledem v oblasti pojišťovnictví a problematikou soukromých penzí, tj. neveřejného sektoru důchodového zabezpečení (problematikou soukromých penzí se v rámci IPPC zabývá WPPP). IPPC se podílí na zajištění mezinárodní spolupráce, koordinace a větší kompatibility regulace uvedených sektorů finančního trhu. Členy jsou zástupci ministerstev financí a těch orgánů státní správy, které mají v gesci oblast pojišťovnictví a soukromých penzí. Jednání se účastní také zástupci dohledových orgánů členských států OECD a při jednáních, která jsou otevřená, i zástupci trhu nebo odborů.

V roce 2019 zasedal výbor dvakrát a projednával mimo jiné trendy tradičních a vznikajících distribučních kanálů pojištění, včetně příkladů využití digitálních technologií, jako jsou agregátory cen, online cenové komparátory a robo-poradci na základě algoritmů. Zároveň byla diskutována navazující regulační a dozorová opatření. Výbor se zabýval také problematikou umělé inteligence a velkých dat a jejich aplikací v pojišťovnictví, např. v oblastech vyřizování škod, marketingu a zákaznickém servisu. Značná pozornost výboru byla věnována oblasti pojištění kybernetických rizik. Výbor rovněž pravidelně sleduje na základě sběru dat OECD globální trendy na pojištěném trhu.

Working Party for Private Pensions (WPPP)

Pracovní skupina WPPP se věnuje obdobným tématům jako IPPC s větším zaměřením na sektor penzijních fondů, jejich správců a účastníků soukromých penzijních systémů, a to jak individuálních, tak zaměstnaneckých. V roce 2019 se zabývala např. nestandardními formami práce a připraveností penzijních schémat na nové trendy v této oblasti.

International Network on Financial Education (INFE)

Mezinárodní síť pro finanční vzdělávání (INFE) je platformou institucí (zpravidla ministerstev financí a centrálních bank) nejen členských států OECD, která vytváří strategické dokumenty na globální úrovni. Internetové stránky sítě⁶¹ jsou branou k informacím o finančním vzdělávání, datům, zdrojům, výzkumům a zprávám. MF je členem a zároveň národním koordinátorem INFE od jejího založení v roce 2008. V roce 2019 pokračovala konsolidace a aktualizace veškerých standardů, doporučení a nástrojů finančního vzdělávání vydaných od doby založení INFE. INFE dále pomáhalo s implementací finančního vzdělávání a národních strategií v různých regionálních projektech, přičemž se zvyšuje důraz na vyhodnocování národních strategií a peer reviews mezi zeměmi navzájem. V roce 2019 byla vydána doporučení pro finanční vzdělávání ve školách.

Dále se INFE zabývá digitálním finančním vzděláváním jak ve smyslu využívání digitálních nástrojů, tak ve smyslu přístupu k digitálním finančním službám a případné exkluze. Finanční inkluze je důležitá i pro stárnoucí populaci. V roce 2019 probíhaly intenzivní přípravy na měření úrovně finanční gramotnosti dospělé populace, měření PISA (Programme for International Student Assessment) 15letých žáků, měření finanční gramotnosti malých a středních podniků a Global Money Week (který se kvůli pandemii neuskutečnil). Nově se INFE zabývá finančním vzděláváním na pracovišti.

G20

Skupina G20 sdružující ministry financí a guvernéry centrálních bank 19 zemí⁶² a EU (zastoupena aktuálně předsedající zemí a ECB) byla ustavena v roce 1999, aby poskytla fórum pro výměnu názorů nejvýznamnějších světových ekonomik na klíčové otázky týkající se globální ekonomiky. ČR není členem G20, ale je de facto reprezentována společným zástupcem za EU.

V roce 2019 předsedalo G20 Japonsko a summit se konal ve dnech 28. a 29. 6. 2019 v Ósace, kde vedoucí představitelé skupiny G20 mimo jiné:

- diskutovali o dalším postupu ohledně modernizace Světové obchodní organizace (WTO); v roce 2018 se vedoucí představitelé zavázali k reformě Světové obchodní organizace;
- zabývali se změnou klimatu před zářijovým summitem OSN, přičemž představitelé EU znovu potvrdili svůj závazek stát v čele boje proti změně klimatu a v plné míře provádět Pařížskou dohodu;

⁶¹ <http://www.oecd.org/finance/financial-education/>

⁶² Členskými státy jsou Argentina, Austrálie, Brazílie, Kanada, Čína, Francie, Německo, Indie, Indonésie, Itálie, Japonsko, Mexiko, Rusko, Saudská Arábie, Jihoafrická republika, Jižní Korea, Turecko, Spojené království a USA.

- jednali o digitální transformaci a o tom, jak může účinné využívání údajů umožnit hospodářský růst, rozvoj a sociální blahobyt; rovněž diskutovali o otázkách týkajících se toků údajů;
- jednali o nerovnosti a stárnoucí společnosti, že je důležité podporovat aktivní stárnutí a zvýšit účast mladých lidí, žen a osob se zdravotním postižením na trhu práce;
- potvrdili, že jsou odhodláni se zasazovat o provádění Agendy 2030 a jejích 17 cílů udržitelného rozvoje;
- uvítali práci mezinárodních organizací v oblasti kapitálových toků a OECD dokončení revize Kodexu liberalizace pohybu kapitálu;
- vyzvali MMF a WBG, aby pokračovali ve svém úsilí posílit kapacitu dlužníků v oblasti zaznamenávání, sledování a vykazování dluhů a analýze postupů zajištění financování;
- zmínili důležitost sledovat vývoj v oblasti kryptoaktiv a ostražitost vůči existujícím a vznikajícím rizikům spojených s technologickými inovacemi a uvítali probíhající práci FSB a dalších orgánů na stanovení standardů; uvítali také práci FSB na možných důsledcích decentralizovaných finančních technologií a pokračování práce na zvýšení kybernetické odolnosti;
- vyzvali k plné, efektivní a rychlé implementaci standardů FATF mezinárodních standardů v oblasti boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu;
- uvítali práci na fragmentaci trhu a budou dále řešit nezamýšlené negativní dopady, mimo jiné prostřednictvím spolupráce v oblasti regulace a dohledu.

FSB

Vznik a fungování Rady pro finanční stabilitu je úzce spjato se skupinou zemí G7 a G20. Přímý předchůdce FSB – Financial Stability Forum (FSF) – bylo založeno v roce 1999 skupinou zemí G7. V dubnu 2009 z podnětu G20 vznikla Financial Stability Board (FSB), která se kromě podpory finanční stability zaměřila na podporu reforem v oblasti finanční regulace a dohledu. V praxi znamenala přeměna FSF na FSB rozšíření počtu členských zemí účastnících se na práci tělesa o instituce ze zemí G20. Jednotlivé země jsou ve FSB zastoupeny orgány, které mají za cíl udržovat finanční stabilitu (ministerstva financí, centrální banky, dohledové a regulatorní orgány). Jednání se dále účastní mezinárodní finanční instituce (BIS, MMF, OECD, Světová banka) a tělesa, která stanovují mezinárodní standardy (Basilejský výbor pro bankovní dohled, Committee on Payment and Settlement Systems, Committee on the Global Financial System, IASC, IAIS, IOSCO). S cílem zajistit celosvětový přesah FSB bylo vytvořeno 6 regionálních konzultačních skupin (tzv. RCGs). ČR je zastoupena v Regionální konzultační skupině pro Evropu, v letech 2017–2019 této skupině spolupředsedala.

V roce 2019 se skupina pravidelně setkávala jak na úrovni FSB (tzv. pléna), tak jednotlivých regionálních konzultačních skupin (RCGs). Diskutovány byly pravidelně celosvětové i regionální zranitelnosti pro finanční systém. Kromě toho se FSB zabývala těmito tématy:

- nové hrozby pro finanční systém (fragmentace trhů, odolnost proti kybernetickým hrozbám, FinTech vč. stablecoins, nebankovní financování včetně zaměření na úvěry vysoce zadluženým společností a odvozené cenné papíry);
- dokončení pokrizových reforem finančního systému a jejich uvedení do praxe (hodnocení pokroku v implementaci reforem, řešení obtíží v případě centrálních protistran);
- zhodnocení efektů pokrizových reforem (zaměření na financování malých a středních podniků a na politiky s vazbou na řešení problému „too big to fail“).

BCBS

Basilejský výbor pro bankovní dohled (BCBS), který působí při Bance pro mezinárodní platby (BIS), je hlavním tělesem, které vytváří standardy pro regulaci činnosti bank na celosvětové úrovni a zároveň představuje fórum pro spolupráci v záležitostech bankovního dohledu. Výbor vytváří také standardy a doporučení pro bankovní dohled. Mezi nejznámější standardy patří např. Mezinárodní standardy pravidel kapitálové přiměřenosti a Basilejské základní principy efektivního bankovního dohledu. Kromě toho se výbor zaměřuje na zlepšení spolupráce a pravidelné výměny informací v oblasti bankovního dohledu. BCBS byl vytvořen centrálními bankami zemí G10 v roce 1974. V rámci 45 členů zahrnuje centrální banky a orgány dohledu ze 28 zemí, konzultace uskutečňuje také v rámci širší skupiny tzv. Basel Consultative Group, jíž se účastní zástupci dalších nečlenských zemí. ČR není členem BCBS, ale je de facto reprezentována společným zástupcem za EU.

V roce 2019 BCBS vydal řadu materiálů s vazbou na mezinárodní standardy pravidel kapitálové přiměřenosti, například:

- konsolidovanou verzi mezinárodních standardů;
- zhodnocení prvních zkušeností s rámcem pro identifikaci a určování systémové významnosti globálních systémově významných bank;
- prohlášení k přiměřenosti regulace bank (zohlednění velikosti finanční instituce v míře rozsahu její regulace).

BCBS dále:

- pravidelně sledoval pokrok v implementaci pravidel Basel III a prováděl přezkum jejich dopadů na banky;
- zahájil konzultace k obezřetnostnímu zacházení s kryptoaktivy, návrhu vodítek k většímu propojení dohledových otázek a otázek praní špinavých peněz a financování terorismu, nebo revizi požadavků na uveřejňování v oblasti tržního rizika;
- revidoval standard týkající se minimálních kapitálových požadavků k tržnímu riziku, rámec pro maržové požadavky u derivátů, jejichž clearing neprovádí ústřední protistrana, a přístup pro stanovení hodnoty derivátových expozic pro účely expozice určené pro výpočet ukazatele pákového poměru;
- v rámci Programu hodnocení regulatorní konzistence hodnotil soulad vybraných zemí s mezinárodními standardy.

9.3 Evropská legislativa v oblasti finančního trhu

Evropský systém pojištění vkladů (EDIS)

V listopadu 2015 zveřejnila Komise návrh nařízení, který doplňuje nařízení o jednotném postupu pro řešení krize úvěrových institucí (SRMR)⁶³ za účelem zřízení Evropského systému pojištění vkladů (EDIS). Vytvořený systém má doplnit již existující pilíře bankovní unie a zvýšit ochranu vkladatelů, upevnit finanční stabilitu a omezit vazbu mezi bankami a státy na národní úrovni. Návrh by se měl vztahovat na systémy pojištění vkladů v členských státech účastnících se bankovní unie a na úvěrové instituce k nim přidružené. Na základě závěrů Rady EU z června 2016 pokračuje práce na EDIS v čistě technické rovině.

Rumunské předsednictví se v 1. pololetí 2019 zaměřilo na diskutování otázky dopadu EDIS na vnitřní trh EU a na země stojící mimo měnovou unii. Finské předsednictví v 2. pololetí 2019 navázalo diskusi o otázce sběru dat za účelem nastavení metodiky výpočtu rizikově vážených příspěvků do EDIS a sledováním pokroku implementace balíčku návrhů ke snižování rizik v bankovním sektoru.

Problematika spojená s EDIS se diskutuje také na nově vzniklé platformě Pracovní skupiny na vysoké úrovni (HLWG), která má mandát naplánovat další kroky v dostavbě bankovní unie a odblokovat politickou diskusi o EDIS. Tato skupina má průběžně reportovat pokrok v diskusích Euroskupině.

Snižování rizik v bankovním sektoru (RRM)

V listopadu 2016 předložila Komise balíček pěti legislativních návrhů, jejichž cílem má být snižování rizik a posílení bankovního sektoru v EU⁶⁴. Balíček zahrnuje revizi směrnice CRD IV, nařízení CRR, směrnice o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu (BRRD)⁶⁵ a nařízení SRMR.

V rámci revize CRR byla vybraná témata (problematika přechodných období k rozložení dopadu zavedení nových účetních standardů IFRS 9 na regulatorní kapitál a problematika přechodných ustanovení v oblasti pravidel pro velké expozice) z balíčku vyjmuta, projednána ve zrychlené proceduře a následně schválena prostřednictvím nařízení o přechodných opatřeních⁶⁶, které nabylo účinnosti dne 1. 1. 2018. V rámci revize

⁶³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 806/2014 ze dne 15. 7. 2014, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení krize úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení krizí a Jednotného fondu pro řešení krizí a mění nařízení (EU) č. 1093/2010.

⁶⁴ Balíček bývá označován též jako „RRM balíček“ či „bankovní balíček“.

⁶⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU ze dne 15. 5. 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků a kterou se mění směrnice Rady 82/891/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU a 2013/36/EU a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 a (EU) č. 648/2012.

⁶⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2395 ze dne 12. 12. 2017, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o přechodná opatření pro zmírnění dopadu zavedení IFRS 9 na kapitál a pro zacházení s některými expozicemi vůči subjektům veřejného sektoru denominovanými v národní měně kteréhokoli členského státu jako s velkými expozicemi.

BRRD byla za účelem umožnění efektivnějšího odpisu závazků v případě řešení krize samostatně projednána ve zrychlené proceduře a následně schválena směrnice o pořadí nezajištěných dluhových nástrojů v insolvenční hierarchii⁶⁷, která byla ve Věstníku publikována již v prosinci 2017.

Další změny v oblasti obezřetnostních regulatorních pravidel v CRD a CRR se týkají úpravy pravidel Píliře 2 (např. zamezení možnosti použití nástroje Píliře 2 pro makroobežetnostní účely), proporcionality (např. v oblasti výkaznictví, uveřejňování informací institucemi nebo odměňování), zavedení tzv. zprostředkující ovládací osoby pro dvě a více sesterských institucí v EU, které jsou součástí skupiny s mateřským podnikem ze třetí země, zavedení závazného pákového poměru a závazného požadavku na čisté stabilní financování v oblasti likvidity a promítnutí některých změn zavedených Basilejským výborem pro bankovní dohled.

V oblasti revize BRRD (a analogické úpravy SRMR) pak hlavní změny souvisí především s koncepční úpravou stávajících pravidel minimálního požadavku na kapitál a odepisovatelné závazky (MREL) v souvislosti s implementací pravidel globálního požadavku pro absorpci ztrát (TLAC), který byl představen Radě pro finanční stabilitu. Dále se jedná o změny spočívající v harmonizaci nástroje pro odložení splatnosti závazků (tzv. moratorium) a úpravě ustanovení týkajících se smluvního uznání odpisu či konverze odepisovatelných závazků.

Změny, které nebyly součástí výše zmíněných zrychlených procedur, byly v roce 2018 projednávány prostřednictvím pracovní skupiny Rady pro finanční služby. Balíček byl schválen na plenárním zasedání Evropského parlamentu v dubnu 2019, schválení Radou EU následovalo v květnu 2019. Publikace ve Věstníku pak proběhla v červnu 2019.

Evropský systém dohledu nad finančním trhem (ESFS)

V prosinci 2019 byl ve Věstníku publikován balíček revidující ESFS.⁶⁸ Balíček zahrnuje revizi jednotlivých nařízení upravujících činnost evropských orgánů dohledu (ESAs – EBA, ESMA a EIOPA) a Evropské rady pro systémová rizika (ESRB), dále revizi směrnice o trzích finančních nástrojů a směrnice Solventnost II a rovněž revizi nařízení o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů. Projednávání balíčku bylo Radou EU zahájeno v roce 2017, v průběhu roku 2018 byl návrh upraven, když byla navíc začleněna problematika boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu. Pokud jde o organizační strukturu ESAs, zůstává zachována zásada, že rozhodnutí musí přijímat rada orgánů dohledu (v rámci které jsou zastoupeny národní orgány dohledu všech členských států), dochází nicméně určitým způsobem k posílení role předsedy ESAs. Posíleny jsou rovněž pravomoci ESAs v oblasti dohledové konvergence zefektivněním nástrojů, jimiž ESAs již disponují (např. srovnávací hodnocení národních orgánů dohledu, vydávání obecných pokynů) a jsou rovněž zaváděny nástroje nové (např. stanovování strategických priorit dohledu na úrovni EU, které budou národní orgány dohledu zohledňovat v rámci svých pracovních programů). Rovněž je posílena role EBA v souvislosti s problematikou boje proti praní špinavých peněz. ESMA bude nově vykonávat přímý dohled nad administrátory kritických benchmarků ze třetích zemí a poskytovateli služeb hlášení údajů.

Unie kapitálových trhů (CMU)

Unie kapitálových trhů je iniciativou EU, jejímž cílem je prohloubit a dále integrovat kapitálové trhy 27 členských států EU. Smyslem CMU je poskytnout nové zdroje financování pro podniky, zejména pro malé a střední podniky, snížit náklady na získávání kapitálu, rozšířit možnosti střadatelů napříč EU, usnadnit přeshraniční investování a přilákat do EU více zahraničních investic, podporovat dlouhodobé projekty, zvýšit stabilitu, odolnost a konkurenceschopnost finančního systému EU. První fáze CMU byla z velké části finalizována na konci funkčního období minulé Komise v 1. pololetí 2019, byť o dosažení konečného cíle, tj. vytvoření unie kapitálových trhů, lze mluvit jen s těžkou duhou. Druhé pololetí 2019 bylo ve znamení úvah o tom,

⁶⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2399, ze dne 12. 12. 2017, kterou se mění směrnice 2014/59/EU, pokud jde o pořadí nezajištěných dluhových nástrojů v insolvenční hierarchii.

⁶⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2175 ze dne 18. prosince 2019, kterým se mění nařízení (EU) č. 1093/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro bankovníctví), nařízení (EU) č. 1094/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění), nařízení (EU) č. 1095/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy), nařízení (EU) č. 600/2014 o trzích finančních nástrojů, nařízení (EU) 2016/1011 o indexech, které jsou používány jako referenční hodnoty ve finančních nástrojích a finančních smlouvách nebo k měření výkonnosti investičních fondů, a nařízení (EU) 2015/847 o informacích doprovázejících převody peněžních prostředků.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2176 ze dne 18. prosince 2019, kterým se mění nařízení (EU) č. 1092/2010 o makroobežetnostním dohledu nad finančním systémem na úrovni Evropské unie a o zřízení Evropské rady pro systémová rizika.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2177 ze dne 18. prosince 2019, kterou se mění směrnice 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II), směrnice 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů a směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu.

jakým směrem by se měla tato iniciativa dále ubírat – těmito myšlenkami se zabývalo jak finské předsednictví, resp. Rada EU (dokument *Council Conclusions on the Deepening of the Capital Markets Union*), tak dvě specificky vytvořené platformy, a sice *Next CMU High-Level Group*, která vznikla z podnětu ministrů financí Německa, Francie a Nizozemí a jejíž činnost vyvrcholila v říjnu 2019 publikací zprávy *Next CMU*, a konečně *High Level Forum on CMU*, ustavené samotnou Komisí, jehož finální zpráva se očekává přibližně v květnu 2020.

Obezřetnostní požadavky pro obchodníky s cennými papíry (IFS)

V prosinci 2019 bylo ve Věstníku zveřejněno nařízení a směrnice⁶⁹ k revizi kapitálových požadavků. Jejich cílem je vytvořit účinnější obezřetnostní a dohledový právní rámec nad investičními podniky, v ČR označovanými jako obchodníci s cennými papíry (OCP), a to zejména zefektivnit kapitálové a další obezřetnostní požadavky. V souladu s tím jsou OCP klasifikováni do tří tříd, které se liší intenzitou požadavků. Za systémově významné jsou považováni OCP 1. třídy, popř. 1. minus třídy a tito obchodníci nadále podléhají požadavkům CRR/CRD s tím, že v případě OCP 1. třídy je nutné získat licenci úvěrové instituce. Na systémově nevýznamné obchodníky, jimiž se rozumí OCP 2. a 3. třídy, není dle předpokladů nová úprava třeba klást tak vysoké kapitálové a jiné obezřetnostní požadavky jako na banky a OCP 1. třídy nebo 1. minus třídy.

Solventnost II

V průběhu roku 2019 probíhaly aktivity EIOPA zaměřené na revizi směrnice Solventnost II⁷⁰, které budou pokračovat v roce 2020 a 2021. Předmětem revize je zejména oblast dlouhodobých záruk a dlouhodobých investic, oblast přeshraniční spolupráce, skupinového dohledu, reportingu a zveřejňování informací a oblast nových nástrojů regulace zejména v oblasti makroobezřetnostního dohledu, ozdravných procesů a řešení krize a garančních systémů pojištění (IGS).

Česká republika se k přezkumu směrnice Solventnost II vyjádřila v rámci dvou veřejných konzultací, vyhlášených ze strany EIOPA. První veřejná konzultace se zaměřila na problematiku vytvoření národních sítí IGS, které jsou považovány za chybějící element v regulačním rámci pojišťovnictví. V rámci druhé veřejné konzultace se Česká republika vyjádřila k vybraným otázkám vztahujícím se k oblastem bezrizikové úrokové míry a její extrapolace, dlouhodobých záruk a dlouhodobých investic, nastavení volatility a rizikové přírážky u technických rezerv a k harmonizaci rámce pro ozdravné procesy a řešení krize. Zpětná vazba od účastníků veřejné konzultace bude zohledněna ve finální reakci, kterou EIOPA připravuje na žádost Komise. V důsledku krize COVID-19 bude zpracování doporučení EIOPA posunuto na konec roku 2020, aby mohla být zohledněna i data z krizové situace.

Novela tzv. motorové směrnice (MID)

Komise přijala v květnu 2018 návrh novely tzv. motorové směrnice⁷¹. Obsahem návrhu jsou: reakce na některá rozhodnutí Soudního dvora EU týkající se povinnosti členských států zajistit, aby provoz každého motorového vozidla byl kryt pojištěním odpovědnosti; sjednocení minimálních částek pojistného plnění, které pojistné smlouvy musejí zajišťovat; umožnění členským státům provádět kontroly pojištění vozidel, která mají obvyklé stanoviště v jiném členském státě, bez jejich zastavení; zavedení povinnosti členských států zajistit úhradu nároků poškozených ze škodných událostí, které není schopen zajistit insolventní pojistitel; úprava formuláře týkajícího se potvrzení o škodném průběhu pojištění odpovědnosti. V únoru 2019 návrh projednal Evropský parlament. Obecný přístup Rady EU byl schválen v červnu 2019. V současné době nadále probíhají jednání v rámci trialogu. Z časového hlediska bylo projednávání negativně ovlivněno krizovou situací na jaře 2020.

Panevropský osobní penzijní produkt (PEPP)

V červenci 2019 bylo publikováno ve Věstníku nařízení o panevropském osobním penzijním produktu (PEPP)⁷². Jeho cílem je položení základů pro bezpečnější, nákladově efektivnější a transparentní trh dobrovolných penzijních úspor spravovaných v celoevropském měřítku. Dalšími cíli nařízení jsou navýšení kapitálu a jeho nasměrování k evropským dlouhodobým investicím do reálné ekonomiky a podpora přeshraničního poskytování a přenositelnosti PEPP. PEPP bude moci poskytovat vícero typů finančních institucí (např. banky, pojišťovny a investiční podniky). PEPP poskytovatel bude mít povinnost do tří let od použitelnosti nařízení

⁶⁹ Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/2033 ze dne 27. 11. 2019 o obezřetnostních požadavcích na investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 1093/2010, (EU) č. 575/2013, (EU) č. 600/2014 a (EU) č. 806/2014.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2034 ze dne 27. 11. 2019 o obezřetnostním dohledu nad investičními podniky a o změně směrnic 2002/87/ES, 2009/65/ES, 2011/61/EU, 2013/36/EU, 2014/59/EU a 2014/65/EU.

⁷⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II).

⁷¹ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/103/ES ze dne 16. 9. 2009 o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontrole povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění.

⁷² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1238 ze dne 20. 6. 2019 o panevropském osobním penzijním produktu (PEPP).

zabezpečit tzv. podúčet alespoň pro 2 členské státy. Pro každý podúčet pro příslušný členský stát platí podmínky pro tzv. akumulární a výplatní fázi tohoto produktu daného členského státu. Důležitou součástí je také regulace distribuce PEPP produktů – nařízení nezakládá žádná nová sektorová oprávnění, zprostředkovávat PEPP tedy budou moci ti, kteří jsou poskytovateli PEPP nebo držiteli příslušného podnikatelského oprávnění v sektoru pojišťovnictví a kapitálového trhu. Při vlastní distribuci PEPP se však budou tyto subjekty muset řídit ochranospotřebitelskými povinnostmi obsaženými v nařízení. V současné době probíhají legislativní práce na adaptaci českého právního řádu na nové nařízení. EIOPA připravuje návrhy na prováděcí akty.

Distribuce pojištění (IDD)

V souladu se zmocněními obsaženými ve směrnici o distribuci pojištění⁷³ (IDD) bylo v listopadu 2019 ve Věstníku publikováno nařízení Komise v přenesené pravomoci, kterým se mění směrnice IDD, pokud jde o regulační technické normy, jimiž se přizpůsobují základní částky v eurech pro pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu povolání a pro finanční kapacitu zprostředkovatelů pojištění a zajištění⁷⁴. Obsahem nařízení je aktualizace stanovených podmínek, které dle směrnice IDD musí při své činnosti plnit zprostředkovatelé pojištění a zajištění. Jedná se o minimální limit pojistného plnění z pojištění profesní odpovědnosti těchto zprostředkovatelů a minimální výši jimi udržované trvale likvidní finanční jistoty.

OTC deriváty, centrální protistrany a registry obchodních údajů (EMIR)

Nařízení o OTC derivátech, ústředních protistranách (CCP) a registrech obchodních údajů, tzv. EMIR, vstoupilo v platnost již v roce 2012, nicméně účinnosti nabývá postupně tak, jak jsou k němu vydávány dílčí prováděcí předpisy. Jedná se zejména o předpisy potvrzující rovnocennost regulačního rámce pro CCP tzv. třetích zemí, tj. zemí mimo EU (USA, Indie, Singapur aj.), a předpisy specifikující povinnost clearingů včetně požadavků na vykazování. V roce 2019 bylo takových předpisů přijato sedm, počátkem roku 2020 potom přibyl další. V kontextu Brexitu, resp. případného vystoupení Spojeného království z EU bez dohody, došlo k prodloužení platnosti prováděcího rozhodnutí Komise z roku 2018, kterým se na omezenou dobu stanoví, že právní rámec použitelný na CCP ve Spojeném království je v souladu s nařízením EMIR rovnocenný. Platnost tohoto rozhodnutí byla pouze rok, proto bylo přijato nové rozhodnutí, které bylo ovšem konzumováno vzhledem k aktivaci výstupové dohody. Zároveň bylo dokončeno projednávání dvou návrhů novelizujících nařízení EMIR, uveřejněných v roce 2017, jimž je s ohledem na jejich význam věnována samostatná pozornost dále.

Pro připomenutí je žádoucí uvést, že hlavním cílem nařízení EMIR bylo řešit nedostatky v oblasti fungování trhu s OTC deriváty zjištěné v průběhu finanční krize, především omezit systémové riziko prostřednictvím zvýšení transparentnosti trhu s OTC deriváty, zmírnit úvěrové riziko protistrany a snížit operační riziko spojeného s OTC deriváty. Subjekty podléhajícími regulaci jsou kromě CCP také registry obchodních údajů a finanční i nefinanční instituce.

Revize EMIR (EMIR REFIT)

První z výše zmíněných návrhů, které novelizují nařízení EMIR, je nařízení, kterým se mění nařízení EMIR, pokud jde o povinnost clearingů a její pozastavení, požadavky na oznamování, techniky zmírňování rizika u OTC derivátových smluv, jejichž clearing neprovádí ústřední protistrana, registraci registrů obchodních údajů, dohled nad těmito registry a požadavky na ně, tzv. EMIR REFIT⁷⁵, publikované v květnu 2019 ve Věstníku.

Nařízení spadá do programu pro účelnost a účinnost právních předpisů (Regulatory Fitness and Performance Programme) a zohledňuje výsledky přezkumu nařízení EMIR provedeného Komisí. Z přezkumu vyplynulo, že EMIR jako celek se, pokud jde o zvýšení transparentnosti a snížení uvedených rizik, osvědčilo, v případě konkrétních požadavků však dosavadní praktická zkušenost ukázala prostor pro zlepšení. Smyslem změn je zjednodušení pravidel a zajištění jejich větší přiměřenosti, aniž by došlo k ohrožení finanční stability, a tedy omezení administrativní zátěže a nákladů na jejich dodržování.

Ke zjednodušení a zvýšení účinnosti stávajících požadavků by měly přispět např. optimalizace sdílení informací, schvalování postupů řízení rizik či oznamovací povinnosti nebo zavedení mechanismu umožňujícího omezení povinnosti centrálního clearingů v jiných situacích než při řešení krize (řešením krize CCP se zabývá samostatný

⁷³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/97 ze dne 20. 1. 2016 o distribuci pojištění (přepřpracované znění).

⁷⁴ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/1935 ze dne 13. 5. 2019, kterým se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/97, pokud jde o regulační technické normy, jimiž se přizpůsobují základní částky v eurech pro pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu povolání a pro finanční kapacitu zprostředkovatelů pojištění a zajištění.

⁷⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/834 ze dne 20. 5. 2019, kterým se mění nařízení (EU) č. 648/2012, pokud jde o povinnost clearingů a její pozastavení, požadavky na oznamování, techniky zmírňování rizika u OTC derivátových smluv, jejichž clearing neprovádí ústřední protistrana, registraci registrů obchodních údajů, dohled nad těmito registry a požadavky na ně.

návrh – viz dále nařízení CCPRR). Snížení nerovnoměrných nákladů a zatížení by měla umožnit úprava rozsahu aplikace povinnosti clearingů jak v případě transakcí, tak i u subjektů.

Dohled nad ústředními protistranami (EMIR CCP Supervision)

V říjnu 2019 bylo ve Věstníku publikováno nařízení, kterým se mění nařízení ESMA a nařízení EMIR, pokud jde o postupy a orgány zapojené do povolování ústředních protistran a požadavky na uznávání ústředních protistran ze třetích zemí, tzv. nařízení EMIR Supervision⁷⁶. Jedná se o druhý z výše zmíněných návrhů novelizujících EMIR.

Nařízení reaguje na skutečnost, že se CCP v návaznosti na přijetí nařízení EMIR a zejména zavedení povinnosti clearingů v jeho rámci staly více koncentrovanými a propojenými nejen v EU, ale rovněž ve třetích zemích. Jeho cílem je zajistit v EU, resp. CMU existenci účinného a konzistentního systému dohledu.

Určité nedostatky vykazuje rovněž systém rovnocennosti a uznání CCP ze třetích zemí (např. přístup k informacím a jejich sdílení, odlišné cíle orgánů dohledu ze třetích zemí atd.). Nově budou tři kategorie CCP ze třetích zemí, členěné podle jejich významnosti a dopadu na finanční stabilitu EU nebo jednotlivých členských států. Pokud bude CCP shledána jako systémově významnou, bude muset dodržovat pravidla pro CCP daná nařízením EMIR. V případě vysoké systémové významnosti CCP může být pro některou službu, kterou CCP nabízí, požadováno přesídlení do EU. Dále bude vytvořen speciální výbor pod orgánem ESMA, kde budou národní dohledové orgány, které dohlíží CCP, sdílet své zkušenosti s dohledem a diskutovat některá rozhodnutí.

Statut ECB

V návaznosti na návrh EMIR Supervision byl v září 2017 představen návrh na změnu čl. 22 Statutu ECB s cílem, aby ECB měla pravomoci i ve vztahu k ústředním protistranám ze třetích zemí. Projednávání tohoto návrhu probíhalo společně s projednáváním návrhu EMIR Supervision. Ovšem po dosažení politické dohody, již schválil v březnu 2019 COREPER I, stáhla ECB své souhlasné stanovisko s tímto návrhem, a tak bylo projednávání tohoto návrhu ukončeno.

Centrální depozitáře cenných papírů (CSDR)

Nařízení o centrálních depozitářích cenných papírů tvoří součást širšího trendu poslední doby v oblasti regulace tržní infrastruktury. Ačkoli vstoupilo v platnost již v roce 2014, účinnosti nabývá postupně. Hlavním cílem nařízení je zvýšit bezpečnost provozování vypořádacích systémů, odstranit právní překážky vyplývající z národního práva upravujícího fungování systémů a centrálních depozitářů cenných papírů jako jejich provozovatelů, zejména překážky spojené s rozdílnou úpravou délky vypořádání, standardů kladených na centrální depozitáře cenných papírů z hlediska obezřetnostní regulace a možnosti přístupu do národních centrálních depozitářů cenných papírů a systémů jimi provozovaných. Dále by v delším horizontu mělo dojít k úplné dematerializaci nebo imobilizaci všech cenných papírů obchodovaných na organizovaných trzích.

V roce 2018 bylo v souvislosti s nařízením a Brexitem, resp. případným vystoupením Spojeného království z EU bez dohody, přijato prováděcí rozhodnutí Komise, kterým se na omezenou dobu stanoví, že právní rámec použitelný na centrální depozitář cenných papírů ve Spojeném království je v souladu s CSDR rovnocenný. Toto opatření umožní centrálnímu depozitáři povolenému ve Spojeném království po dobu 2 let dále poskytovat své služby, jakými jsou především registrace cenných papírů, vedení centrální evidence či provozování systémů vypořádání cenných papírů, v EU, a výrazně tak přispěje k zajištění finanční stability EU i jednotlivých členských států. Pro případ vystoupení Spojeného království bez dohody bylo v roce 2019 přijato nové rozhodnutí, které bylo ovšem konzumováno vzhledem k aktivaci výstupové dohody.

Řešení krize ústředních protistran (CCPRR)

Návrh nařízení o ozdravných postupech a řešení krize ústředních protistran uveřejnila Komise již v roce 2016. Návrh reaguje na skutečnost, že požadavek povinného clearingů zavedený nařízením EMIR na jedné straně některá rizika, např. hrubou globální tržní expozici nebo propojenost skrze vzájemné započtení (netting) bilaterálních obchodů, omezil a zlepšil rovněž transparentnost i tvorbu cen včetně ocenění rizik, na straně druhé však přispěl ke vzniku jiných problémů, zejména došlo ke koncentraci clearingů u omezeného počtu CCP, resp. jejich skupin.

Zvýšená koncentrace přitom může potenciálně umocnit riziko nákazy mezi různými trhy, a tím oslabit evropský finanční systém. Právě z tohoto důvodu nejsou limity zakotvené v nařízením EMIR, v němž je činnost CCP upravena, považovány za dostatečné a v tomto smyslu předložený návrh stávající pravidla doplňuje. Do určité

⁷⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2099 ze dne 23. 10. 2019, kterým se mění nařízení (EU) č. 648/2012, pokud jde o postupy a orgány zapojené do povolování ústředních protistran a požadavky na uznávání ústředních protistran ze třetích zemí.

míry přitom odráží komplex pravidel pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a OCP (směrnice BRRD), s ohledem na rozdílnou povahu cílových subjektů má však svá výrazná specifika.

Deklarovaným cílem návrhu je přijetí jednotného přístupu, který bude systémové riziko CCP řešit úměrně, tak aby byla zabezpečena finanční stabilita, zachovány zásadní funkce finančního trhu a ochráněni daňoví poplatníci. V souladu s tímto cílem zavádí návrh nové instituty, z nichž jako nejdůležitější lze uvést orgán řešení krize a koncept kolegií, plány ozdravení a řešení krize, včasný zásah, opatření řešení krize a záruky, tzv. princip žádný věřitel se nesmí dostat do méně výhodného postavení (no creditor worse off).

Vzhledem k tomu, že byl tento návrh do značné míry navázán na paralelně projednávané návrhy zabývající se problematikou nové koncepce dohledu, zvláště pak na návrh nařízení o ESAs a také návrh nařízení EMIR CCP Supervision, po dočasném pozastavení jednání v roce 2018 došlo k jejich obnovení ve 2. čtvrtletí 2019 v návaznosti na dosažení prozatímní politické dohody u obou určujících návrhů. Ve 2. pololetí 2019 byly uspokojivě vyřešeny nejen technické aspekty návrhu, ale především všechny politicky citlivé otázky jako např. governance (složení a úloha kolegií řešení krize, alokace pravomocí a rozdělení dohledové a fiskální odpovědnosti) nebo náklady na ozdravení a řešení krize (alokace ztrát, ochrana daňových poplatníků a záruky) a projednávání v Radě EU bylo uzavřeno. Počátkem roku 2020 byly zahájeny dialogy.

Přeshraniční platby (CBP)

V březnu 2019 bylo ve Věstníku publikováno nařízení, kterým se mění nařízení o přeshraničních platbách⁷⁷, pokud jde o některé poplatky za přeshraniční platby v EU a poplatky za konverzi měny⁷⁸. Nařízení sjednocuje poplatky za přeshraniční transakce v eurech s poplatky účtovanými za vnitrostátní platby v národní měně členského státu. Cílem nařízení je rovněž zvýšení transparentnosti poplatků účtovaných při konverzi měny. Nařízení dále rozšiřuje informační povinnost při konverzi měny, včetně služby DCC (dynamické konverze měn), když zavádí povinnost poskytovatelů platebních služeb informovat uživatele platebních služeb o nákladech na konverzi měny před iniciací platební transakce, aby uživatelům platebních služeb umožnili porovnat alternativní možnosti konverze měny a jejich příslušné náklady.

Část nařízení týkající se informační povinnosti u služby DCC a při platebních transakcích zahrnujících konverzi měny je účinná od 19. 4. 2020. V dubnu 2021 pak vstoupí v účinnost část nařízení týkající se zaslání elektronických zpráv s informacemi o směnných kurzech.

Crowdfunding (CRFR)

Komise přijala v březnu 2018 návrh nařízení o evropských poskytovatelích služeb skupinového financování pro podniky. Návrh nařízení je součástí balíčku opatření k prohloubení unie kapitálových trhů. Deklarovaným cílem návrhu je usnadnit nárůst služeb skupinového financování (crowdfundingu) napříč vnitřním trhem a tím zvýšit přístup k finančním prostředkům pro podnikatele, především pro tzv. start-upy, rozvíjející se podniky a malé a střední podniky obecně. Cílem návrhu je rovněž posílení postavení investorů pomocí potřebných informací o crowdfundingu, neboť investoři v současné době nemusí být informováni o riziku souvisejícím s investicí do crowdfundingu. Spolu s tímto nařízením bude drobně novelizováno i nařízení o prospektu a směrnice MiFID II.

Na konci června 2019 došlo k vydání obecného přístupu Rady EU, v polovině prosince pak došlo k politické dohodě s Evropským parlamentem. Vyhlášení nařízení ve Věstníku je očekáváno ve 3. čtvrtletí 2020.

Řešení rizik spojených s úvěry v selhání (NPLs)

Komise přijala v březnu 2018 návrh směrnice o obsluhovatelích úvěrů, kupcích úvěrů a vymáhání kolaterálu a návrh nařízení, kterým se mění nařízení CRR, pokud jde o minimální krytí ztrát z nevykonných expozic. Deklarovaným cílem legislativního balíčku je podpora rozvoje sekundárních trhů, snížení současného počtu NPLs a předcházení jejich možnému budoucímu hromadění v bilancích bank a usnadnění vymáhání pohledávek ze zajištěných úvěrů poskytnutých podnikatelům.

Návrh směrnice cílí na ochranu zajištěných věřitelů prostřednictvím efektivnější metody, jak mimosoudně získat zpět peníze ze zajištěných úvěrů poskytnutých podnikatelům, a dále chce odstranit překážky správy úvěrů třetími stranami a odprodávání úvěrů za účelem dalšího rozvoje sekundárního trhu s NPLs. Návrh nařízení je veden snahou změnit chování úvěrových institucí *pro futuro* ve vztahu k nedostatečné tvorbě opravných položek a ponechávání NPL/NPE v jejich bilancích po příliš dlouhou dobu. Proto zavádí nástroj

⁷⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 924/2009 ze dne 16. září 2009 o přeshraničních platbách ve Společenství a zrušení nařízení (ES) č. 2560/2001.

⁷⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2019/518 ze dne 19. 3. 2019, kterým se mění nařízení (ES) č. 924/2009, pokud jde o některé poplatky za přeshraniční platby v Unii a poplatky za konverzi měny.

obezřetnostního jištění, který fakticky úvěrovým institucím ukládá, aby v rámci opatření Pilíře 1 povinně plně pokryly kmenovým kapitálem Tier 1 nezajištěné části nových nevykonných expozic.

Návrh směrnice zavádí úpravu správců úvěrů, obchodníků s úvěry a mimosoudní realizaci předmětu zajištění. První část směrnice je věnována úpravě a podpoře sekundárního trhu s nevykonnými úvěry. Působnost směrnice o sekundárních trzích je omezena pouze na úvěry poskytnuté úvěrovými institucemi. Správce úvěrů je osoba, která pro věřitele spravuje úvěry, a směrnice dále vymezuje, co přesně se považuje za správu úvěrů a jaké požadavky jsou na správce úvěrů kladeny. Směrnice rovněž upravuje, jaké požadavky se vztahují na obchodníky s úvěry. Druhá část směrnice se týká mimosoudní realizace předmětu zajištění, kdy požaduje po členských státech, aby do svého právního systému zavedly alespoň jeden ze systému mimosoudní realizace předmětu zajištění (veřejná dražba, prodej z volné ruky nebo propadnutí předmětu zajištění).

K projednávání návrhů Radou EU se přistoupilo „dvourychlostně“. Návrh směrnice byl rozdělen na 2 části a část týkající se sekundárních trhů byla v březnu 2019 schválena na COREPER II. Část mimosoudní realizace předmětu zajištění byla oddělena a v této části byl v listopadu 2019 na COREPER II přijat obecný přístup.

Návrh nařízení byl v říjnu 2018 projednán na COREPER II, kde byl schválen obecný přístup. V březnu 2019 byl návrh schválen v rámci prvního čtení v Evropském parlamentu a v dubnu 2019 Radou EU. Následně bylo nařízení publikováno ve Věstníku⁷⁹, přičemž zaváděný nástroj obezřetnostního jištění se použije na veškeré nevykonné expozice vzniklé po nabytí účinnosti nařízení.

Udržitelné financování (SF)

Cílem evropských iniciativ v oblasti udržitelného financování (Sustainable finance) je zajištění dlouhodobé konkurenceschopnosti ekonomiky EU prostřednictvím integrace environmentálních, sociálních a správních faktorů do ekonomických procesů a přechodu na nízkouhlíkové oběhové hospodářství, které účinněji využívá zdroje. V průběhu celého roku 2019 probíhalo vyjednávání návrhu nařízení o zřízení rámce pro usnadnění udržitelného investování (taxonomie)⁸⁰, které bude do budoucna tvořit základ další legislativy v oblasti udržitelného financování, přičemž v prosinci bylo dosaženo předběžné politické dohody, která posléze vedla ke konečnému schválení návrhu v únoru 2020, nicméně k datu uzávěrky nedošlo k publikaci ve Věstníku.

Zbývá dvě nařízení z legislativního balíčku k udržitelnému financování, týkající se transparency ve vztahu k udržitelným investicím a zavedení nových kategorií tzv. klimatických benchmarků byla od ledna 2019 projednávána v triolozích, přičemž následně bylo u obou dvou návrhů dosaženo v únoru/březnu 2019 dohody. Po finalizaci jazykových verzí byla obě nařízení v prosinci 2019 publikována ve Věstníku⁸¹.

Trh pro růst malých a středních podniků

V květnu 2018 Komise předložila legislativní balíček skládající se z návrhu novelizujícího nařízení o prospektu a nařízení o zneužívání trhu⁸², a návrhu pozměňujícího nařízení Komise v přenesené pravomoci ke směrnici MiFID II, jehož cílem je umožnit snadnější financování malých a středních podniků (SMEs) prostřednictvím kapitálového trhu. Návrh si klade za cíl usnadnit SMEs přístup na veřejné kapitálové trhy, konkrétně má řešit nadměrnou administrativní zátěž SMEs při kotaci nebo emisích kapitálových nástrojů a dluhopisů a zvýšit míru likvidity na trzích pro růst SMEs. Nová pravidla novelizující nařízení o prospektu a zneužívání trhu se týkají zmírnění příslušných pravidel pro SMEs na trzích pro růst SMEs, jedná se o výjimku ze sondování trhu, umožnění smluv o zajištění likvidity, mírnější úprava odkladu zveřejňování vnitřních informací, nový institut „seznam stálých zasvěcených osob“, mírnější oznamovací lhůty osob s řídicí pravomocí. Dále se ukládá povinnost vyhotovovat jednodušší prospekt při přechodu z trhu pro růst SMEs na regulovaný trh a s tím související ustanovení o finančním výkaznictví.

⁷⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/630 ze dne 17. 4. 2019, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o minimální krytí ztrát z nevykonných expozic.

⁸⁰ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 24. 5. 2018 o zřízení rámce pro usnadnění udržitelného investování.

⁸¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2088 ze dne 27. listopadu 11. 2019 o zveřejňování informací souvisejících s udržitelností v odvětví finančních služeb a nařízení Evropského parlamentu.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2089 ze dne 27. 11. 2019, kterým se mění nařízení (EU) 2016/1011, pokud jde o referenční hodnoty EU pro transformaci hospodářství spjatou s klimatem, referenční hodnoty EU navázané na Pařížskou dohodu a zveřejňování informací týkajících se udržitelnosti pro referenční hodnoty.

⁸² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 596/2014 ze dne 16. 4. 2014 o zneužívání trhu (nařízení o zneužívání trhu) a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/6/ES a směrnice Komise 2003/124/ES, 2003/125/ES a 2004/72/ES.

Nařízení pozměňující nařízení Komise v přenesené pravomoci ke směrnici MiFID II bylo publikováno ve Věstníku v červnu 2019⁸³, nařízení novelizující nařízení o prospektu a nařízení o zneužití trhu bylo uveřejněno ve Věstníku v prosinci 2019⁸⁴.

Přeshraniční nabízení fondů (CBDF)

V červenci 2019 bylo ve Věstníku publikováno nařízení⁸⁵, kterým se mění nařízení EuVECA⁸⁶ a EuSEF⁸⁷, a směrnice⁸⁸, kterou se mění směrnice UCITS⁸⁹ a AIFMD⁹⁰. Cílem nové právní úpravy v oblasti přeshraničního nabízení fondů je podpořit integrovanější jednotný trh investičních fondů pomocí odstranění bariér, které ztěžují přeshraniční nabízení fondů kolektivního investování. Z toho důvodu je žádoucí, aby příslušné národní orgány vedly ústřední databázi, která by obsahovala přehled všech právních předpisů souvisejících s přeshraničním nabízením a jejich shrnutí v obvyklém jazyce pro oblast mezinárodních financí, včetně přehledu o správních poplatcích. Tyto informace od všech členských států budou poté dostupné na internetových stránkách v centrální databázi orgánu ESMA. Dále je rovněž umožněno využívat institutu tzv. předběžného nabízení, které umožní správci fondu ověřit si zájem potenciálních investorů bez nutnosti usazení. Upraven je také denotifikační postup při ukončení činnosti fondu v hostitelském členském státě. Nově není dále požadována fyzická přítomnost v hostitelském členském státě s ohledem na tzv. kontaktní místo.

Kryté dluhopisy (CB)

V prosinci 2019 byly publikovány ve Věstníku nařízení měnící nařízení CRR⁹¹ a směrnice měnící směrnici UCITS a směrnici BRRD⁹², které se týkají krytých dluhopisů. Cílem nové právní úpravy je harmonizovat právní rámec krytých dluhopisů, které mají splňovat určité strukturální požadavky. Těmito požadavky jsou mechanismus dvojího postihu, vyloučení automatické splatnosti v případě úpadku, vysoká kvalita aktiv určených ke krytí dluhopisů, oddělení krycích aktiv v krycím portfoliu a jejich vynětí z majetkové podstaty v případě úpadku, ustanovení kontrolora krycího portfolia, povinná rezerva likvidity krycího portfolia, umožnění struktur prodloužitelné splatnosti nebo jmenování zvláštního správce krycího portfolia pro případ platební neschopnosti či řešení krize atd. Úprava zakotvuje rovněž evropské značení krytých dluhopisů.

Cenné papíry zajištěné státními dluhopisy (SBBS)

V květnu 2018 byl Komisí publikován návrh vytvářející nová pravidla pro vydávání cenných papírů zajištěných státními dluhopisy (Sovereign Bond-Backed Securities, SBBS). Cenné papíry zajištěné státními dluhopisy jsou diverzifikovaným souborem státních dluhopisů eurozóny zahrnujícím státní dluhopisy ze všech členských států eurozóny podle jejich podílu na kapitálu ECB. Podle Sdělení o dokončení bankovní unie by sekuritizace státních dluhopisů z různých členských států mohla zvýšit diverzifikaci portfolia bankovního sektoru, zmírnit negativní spirálu mezi bankami a příslušnými národními vládami a vytvořit nový zdroj kvalitního kolaterálu využitelného mj. pro přeshraniční finanční transakce.

Na jednáních výborů FSC a EFC v červnu 2018, kde byl návrh představen, vyjádřila nesouhlas s návrhem naprostá většina členských států. Na prvním jednání Rady EU k SBBS vyplynul z diskuze hluboký nesouhlas napříč mnoha členskými státy a od té doby nedošlo ve vyjednávání k žádnému pokroku, resp. v roce 2019 se návrhem rumunské ani finské předsednictví nezabývalo.

⁸³ Nařízení Komise v přenesené pravomoci 2019/1011 ze dne 13. 12. 2018, kterým se mění nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/565, pokud jde o některé registrační podmínky s cílem podpořit využívání trhů pro růst malých a středních podniků pro účely směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU.

⁸⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2115 ze dne 27. 11. 2019, kterým se mění směrnice 2014/65/EU a nařízení (EU) č. 596/2014 a (EU) 2017/1129, pokud jde o podporu využívání trhů pro růst malých a středních podniků.

⁸⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1156 ze dne 20. 6. 2019 o usnadnění přeshraniční distribuce fondů kolektivního investování a o změně nařízení (EU) č. 345/2013, (EU) č. 346/2013 a (EU) č. 1286/2014.

⁸⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 345/2013 ze dne 17. 4. 2013 o evropských fondech rizikového kapitálu.

⁸⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 346/2013 ze dne 17. 4. 2013 o evropských fondech sociálního podnikání.

⁸⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1160 ze dne 20. 6. 2019, kterou se mění směrnice 2009/65/ES a 2011/61/EU, pokud jde o přeshraniční distribuci subjektů kolektivního investování.

⁸⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES ze dne 13. 7. 2009 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP).

⁹⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/61/EU ze dne 8. 6. 2011 o správcích alternativních investičních fondů a o změně směrnice 2003/41/ES a 2009/65/ES a nařízení (ES) č. 1060/2009 a (EU) č. 1095/2010.

⁹¹ Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/2160 ze dne 27. 11. 2019 kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o expozice v krytých dluhopisech (Text s významem pro EHP).

⁹² Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2162 ze dne 27. 11. 2019 o vydávání krytých dluhopisů a veřejném dohledu nad krytými dluhopisy a o změně směrnice 2009/65/ES a 2014/59/EU.

9.4 Domácí legislativa v oblasti finančního trhu

Krizové řízení ve finančním sektoru

Dne 4. 1. 2019 nabyla účinnosti novela zákona o dluhopisech⁹³ a dalších souvisejících zákonů, kterou se novelizuje rovněž insolvenční zákon⁹⁴. Tato novela má za cíl mimo jiného transponovat směrnici novelizující směrnici BRRD, pokud jde o pořadí nezajištěných dluhových nástrojů v insolvenčním řízení (hierarchie věřitelů) a umožňuje vytvoření nové kategorie „nepreferenčního a prioritního“ dluhu, jenž by měl být v úpadkovém řízení řazen nad kapitálové nástroje a podřízené závazky, které nejsou kapitálovými nástroji, ale pod ostatní nepodřízené (seniorní) závazky. Více k novele v části Dluhopisy.

V roce 2019 byl zahájen legislativní proces návrhu zákona, kterým se mění zákon o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu a některé další zákony⁹⁵, jenž byl v březnu 2020 předložen vládě. Návrh zákona do českého právního řádu implementuje změny směrnice BRRD. Novela směrnice byla společně s novelou směrnice CRD a nařízení CRR přijata jako součást širšího balíčku opatření ke snižování rizik v bankovním sektoru. Transpoziční lhůta byla stanovena na 28. 12. 2020. Mezi nejdůležitější věcné změny navrhovaného zákona patří změny související s implementací globálního standardu pro absorpci ztrát (TLAC), změny spočívající v harmonizaci nástroje pro odložení splatnosti závazků (tzv. moratorium) a úpravě ustanovení týkajících se smluvního uznání odpisu či konverze odepisovatelných závazků.

Úvěrové instituce

V červenci 2019 schválila vláda návrh zákona, kterým se mění zákon o bankách a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech⁹⁶, přičemž Poslanecká sněmovna jej projednává jako sněmovní tisk 559. Návrh zákona je z části technickou novelou, která však přinese i některé dílčí věcné změny. Jednou z takových věcných změn je např. posílení ochrany klientů bank v případech, kdy dochází k přeměnám či jakékoliv dispozici s obchodním závodem banky nebo jeho částí. Dále se nově přiznává podanému rozkladu proti rozhodnutí o odnětí licence banky odkladný účinek. S tím souvisí zásadní věcná změna, která nově váže vykonatelnost rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví, kterým by bylo zrušeno rozhodnutí ČNB o odnětí licence bance, resp. povolení družstevní záložně, až na okamžik marného uplynutí lhůty pro podání kasační stížnosti. Návrhem byly dále provedeny některé úpravy s cílem snížit administrativní zátěž tržních subjektů. Jedná se například o zrušení povinnosti bank předkládat orgánu dohledu výpis všech akcionářů a správců z emise akcií banky před konáním valné hromady.

V roce 2019 probíhaly legislativní práce na návrhu zákona, kterým se mění zákon o bankách a některé další zákony⁹⁷, jenž byl v březnu 2020 předložen vládě. Návrh zákona do českého právního řádu implementuje změny směrnice CRD. Novela směrnice byla společně s novelou nařízení CRR přijata jako součást širšího balíčku opatření ke snižování rizik v bankovním sektoru. Transpoziční lhůta byla v případě novely směrnice CRD stanovena na 28. 12. 2020, přičemž změny mají být účinné od 29. 12. 2020. Mezi nejdůležitější věcné změny navrhovaného zákona patří změny v pravidlech pro výpočet kapitálového požadavku na úrovni Piliře 2, úpravy kapitálových rezerv, změny v regulaci finančních holdingových osob a smíšených finančních holdingových osob, změny v úpravě odměňování zaměřené především na zohlednění principu proporcionality či zavedení povinnosti zřídit tzv. zprostředkující ovládací osobu pro velké skupiny mimo EU. Součástí návrhu zákona jsou také související dílčí úpravy systematiky zákona o bankách, zákona o spořitelních a úvěrních družstvech a zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Zejména z důvodu sladění terminologie je okrajově zasahováno do několika dalších předpisů.

Česká národní banka

Během roku 2019 pokračoval legislativní proces u novely zákona o ČNB, která obsahuje několik dílčích věcných změn a legislativně technické korekce směřující ke snazšímu a především jednotnému výkladu zákona o ČNB. V rámci věcných změn jde zejména o rozšíření okruhu nástrojů měnové politiky a okruhu subjektů, se kterými může ČNB uzavírat obchody na volném trhu. Dále je navrhováno doplnění oprávnění pro ČNB stanovit horní hranici vybraných úvěrových ukazatelů týkajících se spotřebitelských úvěrů zajištěných obytnou nemovitostí,

⁹³ Zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁴ Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁵ Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

⁹⁶ Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁷ Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

čimž by byly rozšířeny nástroje makroobezřetnostní politiky. Návrh dále například staví najisto možnost ČNB založit k podpoře plnění svých úkolů právnickou osobu nebo v ní nabýt účast. V červnu 2019 byl návrh zákona schválen vládou a postoupen Poslanecké sněmovně, kde je projednáván jako sněmovní tisk 532.

Zákony v souvislosti s COVID-19

Nad rámec výše uvedené novely zákona o ČNB byla v březnu 2020 připravena jeho další novela jako rychlá reakce vlády a centrální banky na aktuální situaci v souvislosti s pandemií COVID-19. Tato novela centrální bance dočasně uvolňuje stávající omezení v obchodech na volném trhu, a to do konce roku 2021. Cílem novely je posílit stabilitu českého finančního trhu a přispět k efektivnímu výkonu měnové politiky ČNB při péči o cenovou stabilitu v České republice. Novela vyšla ve Sbírce jako zákon č. 192/2020 Sb. dne 24. 4. 2020, kdy současně nabyla účinnosti.

Zároveň dne 17. 4. 2020 nabyl účinnosti zákon o některých opatřeních v oblasti splácení úvěrů v souvislosti s pandemií COVID-19⁹⁸. Zákon zavádí právo dlužníka využít při splácení sjednaných komerčních úvěrů tzv. ochrannou dobu (moratorium). Jejím využitím se odkládá splácení již sjednaných úvěrů o zákonem stanovenou dobu, ve které se předpokládá trvání nejintenzivnějších ekonomických dopadů krize COVID-19 (až do 31. 10. 2020). Moratorium mohou z pozice dlužníků využít spotřebitelé, osoby samostatně výdělečně činné i firmy. Zákon přináší dlužníkům úlevu také tím, že dočasně snižuje úrokovou sazbu ze spotřebitelského úvěru (pokud sjednaná sazba přesahuje zákonem stanovený strop, tj. repo sazba ČNB + 8 p.b.), a tím, že po dobu účinnosti tohoto zákona nemá věřitel u dlužníků – fyzických osob právo na jakékoli platby spojené s prodlením. Cílem zákona je zabránit vzniku prodlení a s ním souvisejících důsledků pro dlužníky i pro úvěrové instituce v roli věřitelů. Využití instrumentů ochranné doby, bude-li věřitelem reportováno do tzv. registrů klientských informací, nesmí mít u dlužníků negativní dopad z hlediska jejich úvěrové historie při případném budoucím sjednání úvěru nového. Dále dne 23. 4. 2020 nabyla účinnosti novela zákona o spotřebitelském úvěru⁹⁹ (zákon č. 186/2020 Sb.), jež u spotřebitelů, kteří jsou se splácením svého dluhu více jak 90 dnů v prodlení, omezuje sjednanou úrokovou sazbu na úroveň zákonného úroku z prodlení, a u podnikajících fyzických osob (tzv. OSVČ) v takové situaci omezuje sankce z prodlení se splácením dluhu a sjednanou úrokovou sazbu obdobně jako u spotřebitelů. Cílem je zamezit nárůstu dlouhodobě nespláceného dluhu na úroveň, kterou již dlužník nebude schopen splatit.

Konečně dne 6. 5. 2020 nabyl účinnosti zákon č. 228/2020 Sb., o poskytnutí státní záruky České republiky na zajištění dluhů Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s., vyplývajících z ručení za dluhy z úvěrů v souvislosti se zmírněním negativních dopadů způsobených virem SARS CoV-2. Ke zmírnění negativních dopadů způsobených virem SARS CoV-2 poskytuje Česká republika státní záruku za dluhy Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s., které vyplývají z ručení za dluhy z úvěrů poskytnutých bankami, zahraničními bankami, jež vykonávají činnost na území České republiky prostřednictvím pobočky, nebo spořitelními a úvěrními družstvy. Tato záruka se poskytuje v rozsahu až 150 mld. Kč, a to k úvěrům, které byly sjednány do 31. 12. 2020 k provoznímu financování podnikatele, který má nejvýše 500 zaměstnanců. Pro záruční program se používá označení COVID III.

Kapitálový trh

V souvislosti s přijetím nařízení o prospektu¹⁰⁰ byl v roce 2018 započat legislativní proces návrhu zákona, kterým se mění zákon o podnikání na kapitálovém trhu a další zákony. Návrh zákona byl vládou v únoru 2019 postoupen Poslanecké sněmovně, přičemž schválen byl v březnu 2020. Ve Sbírce zákonů byl vyhlášen jako zákon č. 119/2020 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti regulace podnikání na finančním trhu.

Tento zákon obsahuje převážně změny, jimiž se provádí adaptace právního řádu na nařízení o prospektu, které nabylo účinnosti dne 21. 7. 2019. Nařízení o prospektu je prvním schváleným předpisem EU v rámci iniciativy vytváření unie kapitálových trhů. Nařízení si klade za cíl především usnadnit zejména malým a středním emitentům akcií a dluhopisů přístup na kapitálové trhy. Například pro časté emitenty se usnadňuje vyhotovení jednotlivých prospektů a zkracuje se doba pro jejich schválení orgánem dohledu, tedy ČNB. Pro drobné emitenty se upravuje jednodušší forma prospektu, tzv. unijní prospekt pro růst. Nařízení o prospektu rovněž reviduje tzv. shrnutí prospektu (prospectus summary) tak, aby se jednalo o kratší dokument obsahující klíčové informace pro investory prezentované srozumitelnou formou. Vzhledem k tomu, že toto nařízení nahrazuje

⁹⁸ Zákon č. 177/2020 Sb., o některých opatřeních v oblasti splácení úvěrů v souvislosti s pandemií COVID-19.

⁹⁹ Zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1129 ze dne 14. 6. 2017 o prospektu, který má být uveřejněn při veřejné nabídce nebo přijetí cenových papírů k obchodování na regulovaném trhu, a o zrušení směrnice 2003/71/ES.

původní směrnici o prospektu¹⁰¹, tento zákon rovněž ruší příslušná původní transpoziční ustanovení.

Zákon o podnikání na kapitálovém trhu se také adaptuje na nařízení o fondech peněžního trhu¹⁰² a dále na nařízení o transparentnosti obchodů zajišťujících financování a opětovného použití¹⁰³. Zákon č. 119/2020 Sb. také reaguje na nedostatky shledané v oblasti distribuce doplňkového penzijního spoření a insolvence podílových fondů a podfondů. Z veřejných konzultací vyloučily i dílčí nedostatky ve vztahu k zákonu o investičních společnostech a investičních fondech¹⁰⁴ a k zákonu o dluhopisech, jež tato novela též zohlednila.

Dluhopisy

Dne 4. 1. 2019 nabyla účinnosti novela zákona o dluhopisech č. 307/2018. Důvodem novely tohoto zákona je snaha odstranit nedostatky v právní úpravě hypotečních zástavních listů a upravit některé další nedostatky dluhopisového práva, na které upozornila praxe. Dalším důvodem předložení novely je odstranění právní nejistoty současné právní úpravy insolvenčního práva, je-li předmětem řízení o úpadku majetek sloužící ke krytí hypotečních zástavních listů. Novela staví najisto, že kryté dluhopisy (hypoteční zástavní listy) jsou vyloučeny z majetkové podstaty emitenta, který je v úpadku a zahájením insolvenčního řízení nedojde ani k automatické splatnosti dluhopisů.

Zdravotní pojištění cizinců

V roce 2018 a 2019 probíhala příprava návrhu zákona o zdravotním pojištění cizinců. Na problematice spolupracovalo více resortů. Nová úprava měla zakotvit základní rozsah soukromého zdravotního pojištění cizinců a jednoznačně vymezit kategorii cizinců, kteří jsou zahrnuti v systému veřejného zdravotního pojištění, a kategorii cizinců, na něž se vztahuje povinnost uzavřít soukromé zdravotní pojištění. Cílem je přehledná úprava práv a povinností cizince související s daným zdravotním pojištěním, vymezení zákonného rozsahu soukromého zdravotního pojištění cizinců, a to tak, aby nedocházelo k neodůvodněným rozdílům v rozsahu nákladů hrazených zdravotních služeb nejen mezi cizinci, ale i mezi cizinci a občany ČR (resp. osobami zahrnutými v systému veřejného zdravotního pojištění). Další postup je v kompetenci Ministerstva zdravotnictví, které je gestorem této právní úpravy.

Směnárenská činnost

Dne 1. 4. 2019 nabyla účinnosti novela zákona o směnárenské činnosti.¹⁰⁵ Novela významně zvyšuje ochranu klientů směnáren a zpřesňuje některá ustanovení zákona o směnárenské činnosti. Novela také zpřesňuje evidenční povinnosti směnáren a sladí definici skutečného majitele se zákonem o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu¹⁰⁶. Na nově zaváděné instituty navazuje úprava přestupků. V zákoně o platebním styku dochází v návaznosti na to k úpravě vymezení bezhotovostního obchodu s cizí měnou. Zákon o platebním styku se dále upravuje v souvislosti s vydáním prováděcího předpisu Komise ke směrnici o platebních službách. Důležité změny se týkají vymezení hranic mezi směnárenským obchodem a poskytováním platebních služeb, kurzovního lístku, jiných podmínek směny – tzv. VIP kurzy, omezení vydávání předmluvních informací, zákazu úplaty za provedení směnárenského obchodu, odstoupení od smlouvy o směnárenském obchodu a tzv. doplňkového prodeje.

9.5 Nelegislativní aktivity MF v oblasti finančního trhu

Finanční vzdělávání

V lednu 2020 vláda schválila Národní strategii finančního vzdělávání 2.0 (NSFV 2.0), která nahrazuje dosavadní strategii z roku 2010 a vytyčuje základní směr, kterým by se finanční vzdělávání v České republice mělo v příštích letech ubírat. Mezi nejdůležitější změny patří rozšíření záběru o vybrané skupiny dospělé populace a zřízení Národního registru projektů finančního vzdělávání. Na realizaci NSFV 2.0 se bude podílet Pracovní skupina pro finanční vzdělávání (PSFV), která napomáhá plnění cílů NSFV 2.0, umožňuje setkávání relevantních subjektů, výměnu informací a zkušeností. Členy PSFV jsou zástupci veřejného sektoru, profesních sdružení

¹⁰¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/71/ES ze dne 4. 11. 2003 o prospektu, který má být zveřejněn při veřejné nabídce nebo přijetí převoditelných cenných papírů k obchodování a o změně směrnice 2001/34/ES.

¹⁰² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1131 ze dne 14. 6. 2017 o fondech peněžního trhu.

¹⁰³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2365 ze dne 25. 11. 2015 o transparentnosti obchodů zajišťujících financování a opětovného použití a o změně nařízení (EU) č. 648/2012.

¹⁰⁴ Zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁵ Zákon č. 5/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 277/2013 Sb., o směnárenské činnosti, ve znění zákona č. 183/2017 Sb., a zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku.

¹⁰⁶ Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů.

působících na finančním trhu, subjektů realizujících finančně vzdělávací projekty (neziskové organizace, spotřebitelská sdružení a dluhové poradny), akademické sféry a odborníci v oblasti vzdělávání. MF ad-hoc zřizuje podskupiny PSFV řešící konkrétní úkoly. V průběhu let 2018 a 2019 probíhala kontinuální jednání pracovní podskupiny pro revizi NSFV.

V lednu 2020 byl proveden sběr dat za účelem vyhodnocení měření úrovně finanční gramotnosti dospělé populace České republiky. Kompletní výsledky budou publikovány na konci června společně se zprávou OECD, která srovnává výsledky měření zúčastněných zemí.

Portál Finanční gramotnost aneb Proč se finančně vzdělávat?

MF průběžně spravuje rozcestníkový portál finanční gramotnosti „Finanční gramotnost aneb Proč se finančně vzdělávat?“ <https://financnigramotnost.mfcr.cz/>, který je určen široké laické i odborné veřejnosti. Portál na jednom místě shromažďuje informace o fungování a rizicích finančního trhu a o systému finančního vzdělávání v ČR i v zahraničí. Obsahem jsou mj. rodinné finance včetně tvorby domácího rozpočtu; struktura, instituce a produkty finančního trhu; kontakty na spotřebitelské a dluhové poradny, které v případě sporů s institucemi finančního trhu či např. při složité životní situaci poskytují zdarma pomoc; řešení sporů, rady a návody zaměřené především na předlužení, oddlužení a exekuce a odkazy na zajímavé stránky s projekty, hrami a kalkulačkami v ČR i v zahraničí.

Koncepce rozvoje kapitálového trhu v ČR

Strategický dokument „Koncepce rozvoje kapitálového trhu v ČR 2019–2023“ (Koncepce) byl v březnu 2019 schválen vládou ČR. Koncepce vznikala od roku 2015 a její konečná verze do značné míry vychází ze zprávy Světové banky o kapitálovém trhu v ČR, publikované v říjnu 2017. Koncepce má za cíl vytvořit dlouhodobou strategii pro rozvoj kapitálového trhu v ČR a prostřednictvím obsažených opatření přispět ke zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky a pozitivně se podílet na hospodářském růstu země, včetně tvorby pracovních míst s vysokou přidanou hodnotou. Koncepce obsahuje 27 opatření (legislativní i nelegislativní povahy) na podporu domácností, podniků, tržní infrastruktury i státu. V návaznosti na schválení Koncepce vládou ČR započalo MF realizaci některých opatření, z nichž největším počinem je příprava komplexního návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s rozvojem kapitálového trhu.

Překlady některých zákonů do anglického jazyka

V roce 2019 byly vyhotoveny další informativní překlady právních předpisů z oblasti finančního trhu do anglického jazyka. Jedná se o překlad zákona o dluhopisech, odpovídající jeho poslední rozsáhlé novele zákona (zveřejněn v lednu 2019), a zákona o spotřebitelském úvěru (zveřejněn v březnu 2019). Překlady zákona o platebním styku a zákona o směnářské činnosti byly v červenci 2019 aktualizovány vzhledem k přijaté novele k 1. 4. 2019. V souvislosti s účinností zákona č. 119/2020 Sb. byl v květnu 2020 zveřejněn překlad zákona o investičních společnostech a investičních fondech ve znění účinném k 1. 5. 2020. Zároveň se začalo s prací na překladu zákona o distribuci pojištění a zajištění, který bude publikován během roku 2020. Překlady zákonů jsou dostupné na internetových stránkách MF v části Legislativa a Legislativní dokumenty.¹⁰⁷

Konzultace k tématu virtuálních měn a jiných virtuálních aktiv

Komise zveřejnila v prosinci 2019 konzultaci ke kryptoaktivům. Odpovědi na konzultace bylo možné posílat do března 2020. Konzultace pokrývala široké spektrum otázek souvisejících s kryptoaktivy, kdy některé otázky směřovaly obecně na všechna kryptoaktiva a jiné směřovaly na konkrétní skupiny kryptoaktiv, např. stablecoins. Jedním z cílů konzultace bylo i získat představu o tom, do jaké míry bude vhodné a potřebné změnit současnou EU úpravu finančního trhu a kde respondenti na konzultaci shledávají překážky pro širší využití kryptoaktiv. Komise předpokládá vydání legislativních návrhů v této oblasti ve 3. čtvrtletí 2020.

Konzultace k tématu kybernetické bezpečnosti

Komise zveřejnila v prosinci 2019 konzultaci ke kybernetické bezpečnosti. Odpovědi na konzultace bylo možné posílat do března 2020. Konzultace se týkala čtyř oblastí: úpravy řešení rizik plynoucích z ICT, hlášení bezpečnostních incidentů pro všechny finanční instituce, povinného testování odolnosti finančních institucí vůči kybernetickým rizikům a v neposlední řadě dohledu nad třetími stranami poskytující ICT služby. Odpovědi na konzultace byly diskutovány s Národním úřadem pro kybernetickou a informační bezpečnost a odbornou veřejností. Komise předpokládá vydání legislativních návrhů v této oblasti ve 3. čtvrtletí 2020.

¹⁰⁷ Viz <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/kapitalovy-trh/cenne-papiry/2018/zakon-o-dluhopisech-publikovan-ve-sbirce-33795>, <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2016/zakon-c-257-2016-sb-26924>, <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2013/zakon-c-277-2013-sb-31253>, <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2018/zakon-c-370-2017-sb-30664>, <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/kapitalovy-trh/investicni-fondy/2020/novy-preklad-zakona-o-investicnich-spole-38399>.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1.1: Meziroční růst reálného HDP	6
Tabulka 1.2: Základní makroekonomické a fiskální ukazatele ČR	6
Tabulka 1.3: Indexy spotřebitelských cen sledovaných ekonomik	7
Tabulka 1.4: Hlavní měnověpolitické úrokové sazby vybraných centrálních bank	7
Tabulka 1.5: Průměrný kurz koruny k hlavním a regionálním měnám	8
Tabulka 2.1: Umístění prostředků na finančním trhu	9
Tabulka 4.1: Počty subjektů poskytujících služby na finančním trhu	11
Tabulka 4.2: Počet subjektů působících v ČR na základě jednotného pasu	12
Tabulka 4.3: Základní ukazatele FPV	13
Tabulka 4.4: Základní ukazatele FŘK	13
Tabulka 4.5: Základní ukazatele GFOCP	13
Tabulka 4.6: Počet zahájených řízení v jednotlivých letech	14
Tabulka 4.7: Výsledek hospodaření finančních institucí před zdaněním	14
Tabulka 5.1: Základní ukazatele bankovního sektoru	16
Tabulka 5.2: Vybrané položky výkazu zisku a ztráty bankovního sektoru	17
Tabulka 5.3: Úrokové sazby ČNB	18
Tabulka 5.4: Průměrná úroková sazba	19
Tabulka 5.5: Vklady u bank dle sektorového hlediska	20
Tabulka 5.6: Úvěry u bank dle sektorového hlediska	20
Tabulka 5.7: Nově poskytnuté hypoteční úvěry podle účelu pořízení	21
Tabulka 5.8: Čistě nové hypoteční úvěry (HÚ) na bytové nemovitosti poskytnuté bankami včetně stavebních spořitelen	22
Tabulka 5.9: Hypoteční úvěry (HÚ) podle fixace úrokové sazby	23
Tabulka 5.10: Celkový objem nesplacených hypotečních úvěrů podle účelu pořízení	23
Tabulka 5.11: Nesplacené hypoteční úvěry (HÚ) podle výkonnosti	24
Tabulka 5.12: Hlavní ukazatele stavebního spoření – vklady	24
Tabulka 5.13: Hlavní ukazatele stavebního spoření – úvěry	25
Tabulka 5.14: Základní ukazatele sektoru družstevních záložen	27
Tabulka 5.15: Struktura aktiv sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů	28
Tabulka 5.16: Struktura půjček sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů	29
Tabulka 6.1: Roční výkonnost globálního akciového indexu a indexů sledovaných států	31
Tabulka 6.2: Objem burzovních obchodů na BCPP	32
Tabulka 6.3: Počty registrovaných emisí na BCPP	33
Tabulka 6.4: Objem burzovních obchodů na RM-S	33
Tabulka 6.5: Objem mimoburzovních transakcí v rámci CDCP	33
Tabulka 6.6: Objem aktiv sektoru nebankovních OCP	34
Tabulka 6.7: Objem spravovaného majetku ve finančních skupinách AKAT	34
Tabulka 6.8: Prostředky podílových fondů dle domicilu a dle druhu fondu	36
Tabulka 7.1: Hlavní ukazatele pojistného trhu	38
Tabulka 7.2: Počet pojišťovacích zprostředkovatelů dle zákona o distribuci pojištění a zajištění	39
Tabulka 8.1: Průměrná výše měsíčních příspěvků v transformovaných (TF) a účastnických (ÚF) fondech	42
Tabulka 8.2: Vybrané ukazatele sektoru penzijních společností	44
Tabulka P2.1: Přehled vybraných ukazatelů sektoru úvěrových institucí, nebankovních poskytovatelů financování, kapitálového trhu a pojištnictví	80
Tabulka P2.2: Základní ukazatele stavebního spoření	81
Tabulka P2.3: Základní ukazatele penzijního připojištění v transformovaných fondech	82
Tabulka P2.4: Základní ukazatele doplňkového penzijního spoření v účastnických fondech	83

SEZNAM GRAFŮ

Graf 2.1: Umístění prostředků na finančním trhu	9
Graf 3.1: Struktura úspor domácností	10
Graf 5.1: Celkový kapitálový poměr a čisté úrokové výnosy z aktiv.....	15
Graf 5.2: Podíl nevykonných úvěrů dle klientských sektorů a odvětví.....	17
Graf 5.3: Rentabilita vlastního kapitálu Tier 1.....	18
Graf 5.4: RPSN nových korunových úvěrů poskytnutých bankami	19
Graf 5.5: Nově poskytnuté hypoteční úvěry podle účelu pořízení.....	21
Graf 5.6: Čistě nové hypoteční úvěry (HÚ) na bytové nemovitosti poskytnuté bankami bez stavebních spořitelů.....	22
Graf 5.7: Vybrané úrokové sazby	22
Graf 5.8: Počet smluv o stavebním spoření	25
Graf 5.9: Úrokové sazby úvěrů na nákup bytových nemovitostí	26
Graf 5.10: Podíl nových úvěrů od bank a spořitelů na úvěrech na bydlení.....	26
Graf 5.11: Bilanční suma, výše přijatých vkladů, výše poskytnutých úvěrů a pohledávek a počet členů	27
Graf 5.12: Celkové zadlužení domácností	29
Graf 5.13: Objem zadlužení domácností vzhledem k HDP v zemích EU.....	30
Graf 6.1: Denní uzavírací hodnoty indexů na BCPP.....	32
Graf 6.2: Celkový objem dlouhodobých dluhopisů emitovaných domácími nefinančními podniky	34
Graf 6.3: Struktura investičních fondů	35
Graf 7.1: Objem hrubého předepsaného pojistného	37
Graf 7.2: Živelné pojistné události	38
Graf 8.1: Prostředky a počet účastníků ve III. pilíři	40
Graf 8.2: Objem prostředků účastníků v jednotlivých typech účastnických fondů.....	40
Graf 8.3: Přijaté a vyplacené prostředky v transformovaných (TF) a účastnických (ÚF) fondech.....	41
Graf 8.4: Struktura účastníků dle věku v účastnických a transformovaných fondech	41
Graf 8.5: Počet smluv ve III. pilíři, na které přispíval účastníkům zaměstnavatel	42
Graf 8.6: Celková výše státních příspěvků a výše prům. účast. příspěvku v transformovaných a účastnických fondech	42
Graf 8.7: Průměrná výnosová míra penzijních fondů.....	43
Graf 8.8: Struktura aktiv transformovaných fondů a struktura dluhopisů v transformovaných fondech dle emitenta	43
Graf 8.9: Struktura aktiv účastnických fondů a struktura dluhopisů v účastnických fondech dle emitenta	44

SEZNAM SCHÉMÁT

Schéma 9.1: Základní struktura evropských institucí v souvislosti s legislativním procesem	45
--	----

SEZNAM ZKRATEK

AHWP	Ad Hoc Working Party on the Strengthening of the Banking Union (pracovní skupina k posílení bankovní unie)
AIFMD	Alternative Investment Fund Managers Directive (směrnice o správcích alternativních investičních fondů)
AKAT	Asociace pro kapitálový trh ČR
APS ČR	Asociace penzijních společností České republiky
ARAD	Databáze časových řad ČNB
a.s.	akciová společnost
ATFC	Advisory Task Force on the OECD Codes of Liberalisation (pracovní skupina)
ATX	Austrian Traded Index
BCBS	Basilejský výbor pro bankovní dohled
BCPP	Burza cenných papírů Praha, a.s.
BICC	Budgetary Instrument for Convergence and Competitiveness (rozpočtový nástroj pro konvergenci a konkurenceschopnost)
BIS	Bank for International Settlement (Banka pro mezinárodní platby)
BoJ	centrální banka Japonska
BoE	centrální banka Spojeného království
BRRD	Bank Recovery and Resolution Directive (směrnice o ozdravných postupech a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků)
BUX	Budapest Stock Exchange Index
CB	Covered Bonds (kryté dluhopisy)
CBDF	Cross Border Distribution of Investment Funds (přeshraniční nabízení fondů kolektivního investování)
CBP	Cross Border Payments (přeshraniční platby)
CCP	Central Counterparty Clearing House (ústřední protistrana)
CCPRR	Central Counterparties Recovery and Resolution Proposal (návrh nařízení o ozdravných postupech a řešení krize ústředních protistran)
CDCP	Centrální depozitář cenných papírů, a.s.
CEGBPI	Commission Expert Group on Banking, Payments and Insurance (expertní skupina)
CFM	Committee for Financial Markets OECD (Výbor pro finanční trhy OECD)
CMU	Capital Markets Union (unie kapitálových trhů)
CNY	čínské renminbi - mezinárodní kód měny
COREPER	Comité des Représentants Permanents (Výbor stálých zástupců)
CP	cenný papír
CRD	Capital Requirements Directive (směrnice o kapitálových požadavcích)
CRFR	Crowdfunding (skupinové financování)
CRR	Capital Requirements Regulation (nařízení o kapitálových požadavcích)
CSDR	Central Securities Depositories Regulation (nařízení o centrálních depozitářích cenných papírů)
CZK	koruna česká – mezinárodní kód měny
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
D03	Pracovní skupina pro finanční služby
DAX	Deutscher Aktien Index
DCC	Dynamic Currency Conversion (dynamická konverze měn)
DG FISMA	Directorate-General for Financial Stability, Financial Services and Capital Markets Union (Generální ředitelství pro finanční stabilitu, finanční služby a unii kapitálových trhů)
DGS	Deposit Guarantee Schemes (systémy pojištění vkladů)
DPS	doplňkové penzijní spoření
DSTI	Debt Service to Income (úvěrový ukazatel poměřující obsluhu dluhu vzhledem k výši příjmu)
DTI	Debt to Income (úvěrový ukazatel poměřující výši dluhu vzhledem k výši příjmu)
EBA	European Banking Authority (Evropský orgán pro bankovníctví)
EBC	European Banking Committee (Evropský bankovní výbor)

ECB	European Central Bank (Evropská centrální banka)
ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council (Rada ministrů hospodářství a financí členských zemí EU)
ECON	Committee on Economic and Monetary Affairs (Hospodářský a měnový výbor)
EDIS	European Deposit Insurance Scheme (Evropský systém pojištění vkladů)
EEA	European Economic Area (Evropský hospodářský prostor)
EFC	Economic and Financial Committee (Hospodářský a finanční výbor)
EFTA	European Free Trade Association (Evropské sdružení volného obchodu)
EGBFMC	Expert Group on Barriers to Free Movement of Capital (expertní skupina pro řešení bariér volného pohybu kapitálu)
EGESC	Expert Group of the European Securities Committee (expertní skupina Evropského výboru pro cenné papíry)
EGNPL	Expert Group on Non-performing loans (expertní skupina pro řešení NPLs)
EIOPA	European Insurance and Occupational Pensions Authority (Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění)
EIOPC	European Insurance and Occupational Pensions Committee (Evropský výbor pro pojišťovnu a zaměstnanecké penzijní fondy)
EMIR	European Market Infrastructure Regulation (Nařízení o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů)
ER	Evropská rada
ESAs	European supervisory authorities (Evropské orgány dohledu)
ESC	European Securities Committee (Evropský výbor pro cenné papíry)
ESCB	European System of Central Banks (Evropský systém centrálních bank)
ESFS	European System of Financial Supervision (Evropský systém dohledu nad finančním trhem)
ESM	European Stability Mechanism (Evropský mechanismus stability)
ESMA	European Securities and Markets Authority (Evropský orgán dohledu pro cenné papíry a trhy)
ESRB	European Systemic Risk Board (Evropská rada pro systémová rizika)
EU	Evropská unie
EUR	euro (měna eurozóny) – mezinárodní kód měny
Euronex 100	European New Exchange Technology 100 Index
EuSEF	European Social Entrepreneurship Funds Regulation (nařízení o evropských fondech sociálního podnikání)
EuVECA	European Venture Capital Funds Regulation (nařízení o evropských fondech rizikového kapitálu)
FA	Finanční arbitř
FAC	Foreign Affairs Council (Rada pro zahraniční věci)
FATF	Financial Action Task Force (Finanční akční výbor)
Fed	Federal Reserve System (centrální banka USA)
FPV	Fond pojištění vkladů
FŘK	Fond pro řešení krize
FSB	Financial Stability Board (Rada pro finanční stabilitu)
FSC	Financial Services Committee (Výbor pro finanční služby)
FSF	Financial Stability Forum (Forum pro finanční stabilitu)
FTSE 100	Financial Times Stock Exchange 100 Index
G20	Skupina největších ekonomik světa představovaná ministry financí a guvernéry centrálních bank
GBP	britská libra – mezinárodní kód měny
GEGIFR	Government Expert Group on the Interchange Fee Regulation (expertní skupina k implementaci nařízení o mezibankovních poplatcích)
GFOCP	Garanční fond obchodníků s cennými papíry
GSFT	Garanční systém finančního trhu
HDP	hrubý domácí produkt
HLWG	High-Level Working Group (Pracovní skupiny na vysoké úrovni)
HÚ	hypoteční úvěr
HUF	maďarský forint – mezinárodní kód měny

IAIS	International Association of Insurance Supervisors (Mezinárodní sdružení orgánů dohledu v pojišťovnictví)
IASC	International Accounting Standards Committee (Výbor pro mezinárodní účetní standardy)
ICT	informační a komunikační technologie
IDD	Insurance Distribution Directive (směrnice o distribuci pojištění)
IFR	Interchange Fee Regulation (nařízení o mezibankovních poplatcích)
IFRS	International Financial Reporting Standards (mezinárodní standardy účetního výkaznictví)
IFS	Investment Firms Supervision (dohled nad investičními podniky)
IGS	Insurance Guarantee Schemes (garanční systémy pojištění)
INFE	International Network on Financial Education (Mezinárodní síť pro finanční vzdělávání)
IOSCO	International Organization of Securities Commissions (Mezinárodní organizace sdružující komise pro cenné papíry)
IPPC	Insurance and Private Pensions Committee
JERRS	Databáze regulovaných a registrovaných subjektů finančního trhu ČNB
JPY	japonský jen – mezinárodní kód měny
LTV	Loan to Value (úvěrový ukazatel poměřující výši úvěru vzhledem k hodnotě zastavené nemovitosti)
MF	Ministerstvo financí
MID	Motor Insurance Directive (směrnice o pojištění motorových vozidel)
MiFID	Markets in Financial Instruments Directive (směrnice o trzích finančních nástrojů)
MiFIR	Markets in Financial Instruments Regulation (nařízení o trzích finančních nástrojů)
MMF	Mezinárodní měnový fond
MNB	centrální banka Maďarska
MOEX	Moscow Exchange
MREL	Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities (Pravidla pro minimální požadavky na kapitál a odepisovatelné závazky)
MSCI ACWI	Morgan Stanley Capital International All Country World Index
MSEG	Member States expert group on sustainable finance (expertní skupina pro udržitelnému financování)
MPÚ	Moravský Peněžní Ústav - spořitelní družstvo
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
n/a	nedostupné nebo nelze aplikovat
NBP	centrální banka Polska
Nikkei 225	Japan's Nikkei 225 Stock Average
NPLs	Non-performing loans (nevýkonné úvěry)
NPE	Non-performing exposure (nevýkonná expozice)
NSFV	Národní strategie finančního vzdělávání
OCP	obchodník s cennými papíry
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OEEC	Organisation for European Economic Co-operation (Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci)
OSN	Organizace spojených národů
OTC	over-the-counter (mimoburzovní vypořádání obchodů)
p.a.	per annum (za rok)
p.b.	procentní bod
PEPP	Pan-European Personal Pension Products (Panevropský osobní penzijní produkt)
PLN	polský zlotý – mezinárodní kód měny
Pozn.	poznámka
PP	penzijní připojištění
PS	pracovní skupina, případně penzijní společnost
PSD II	Payment Service Directive (směrnice o platebních službách na vnitřním trhu)
PSFV	Pracovní skupina pro finanční vzdělávání
PX	hlavní index BCPP
PX-GLOB	index BCPP se širokouází
PX-TR	index BCPP zohledňující dividendy (Total Return)
RM-S	RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s.

RPSN	roční procentní sazba nákladů
RRM	Risk Reduction Measures (balíček pěti legislativních návrhů Komise ke snižování rizik a posílení bankovního sektoru v EU)
RUB	ruský rubl – mezinárodní kód měny
S&P 500	Standard and Poor's 500
SAX	Slovenský akciový index
SBBS	Sovereign Bond-Backed Securities (cenné papíry zajištěné státními dluhopisy)
SCA	Strong Customer Authentication (silné ověření klienta)
SF	Sustainable finance (udržitelné financování)
SMEs	Small and Medium Enterprises (malé a střední podniky)
SRMR	Single Resolution Mechanism Regulation (nařízení o jednotném mechanismu pro řešení krizí)
SSE Index	Shanghai Stock Exchange Composite Index
STS	Simple, Transparent and Standardised Securitization (jednoduchá, transparentní a standardizovaná sekuritizace)
TF	transformovaný fond
TFFCP	Task Force on Financial Consumer Protection (pracovní skupina k ochraně spotřebitele na finančním trhu)
TEG	Technical Expert Group (Technická expertní skupina)
Tier 1	Část kapitálu banky, která představuje součet splaceného základního kapitálu zapsaného v obchodním rejstříku, splacené emisní ažio, povinné rezervní fondy, ostatní rezervní fondy ze zisku (bez účelově vytvořených), nerozdělený zisk z předchozích období po zdanění, zisk ve schvalovacím řízení snížený o předpokládané dividendy, zisk běžného období snížený o předpokládané dividendy a snížený o odečitatelné položky.
TLAC	Total Loss-Absorbing Capacity (kapacita bank absorbovat ztráty)
TREA	Total Risk Exposure Amount (celkový objem rizikových expozic)
UCITS	Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities (subjekty kolektivního investování do převoditelných cenných papírů)
ÚF	účastnický fond
USA	Spojené státy americké
USD	americký dolar – mezinárodní kód měny
VFR	víceletý finanční rámec
WBG	World Bank Group (Skupina Světové banky)
WIG 20	Warszawski Indeks Giełdowy (Index Varšavské burzy)
WPPP	Working Party on Private Pensions (pracovní skupina)
WTO	World Trade Organisation (Světová obchodní organizace)
2T	dvoutýdenní

PŘÍLOHA 1: LEGISLATIVA FINANČNÍHO TRHU

Legislativa ČR a EU doznala v roce 2019 v oblasti finančního trhu následujících úprav (přehled odpovídá stavu ke dni 30. 4. 2020):

P1.1 Průřezové předpisy v oblasti finančního trhu

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2019:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/877 ze dne 20. 5. 2019, kterým se mění nařízení (EU) č. 806/2014, pokud jde o schopnost absorbovat ztráty a schopnost rekapitalizace úvěrových institucí a investičních podniků;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2033 ze dne 27. 11. 2019 o obezřetnostních požadavcích na investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 1093/2010, (EU) č. 575/2013, (EU) č. 600/2014 a (EU) č. 806/2014;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2175 ze dne 18. 12. 2019, kterým se mění nařízení (EU) č. 1093/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro bankovníctví), nařízení (EU) č. 1094/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění), nařízení (EU) č. 1095/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy), nařízení (EU) č. 600/2014 o trzích finančních nástrojů, nařízení (EU) 2016/1011 o indexech, které jsou používány jako referenční hodnoty ve finančních nástrojích a finančních smlouvách nebo k měření výkonnosti investičních fondů, a nařízení (EU) 2015/847 o informacích doprovázejících převody peněžních prostředků;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2176 ze dne 18. 12. 2019, kterým se mění nařízení (EU) č. 1092/2010 o makroomezňování dohledu nad finančním systémem na úrovni Evropské unie a o zřízení Evropské rady pro systémová rizika;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/348 ze dne 25. 10. 2018, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU, pokud jde o regulační technické normy upřesňující kritéria pro posouzení dopadu selhání instituce na finanční trhy, na jiné instituce a na podmínky financování;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/879 ze dne 20. 5. 2019, kterou se mění směrnice 2014/59/EU, pokud jde o schopnost úvěrových institucí a investičních podniků absorbovat ztráty a schopnost rekapitalizace, a směrnice 98/26/ES;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2034 ze dne 27. 11. 2019 o obezřetnostním dohledu nad investičními podniky a o změně směrnic 2002/87/ES, 2009/65/ES, 2011/61/EU, 2013/36/EU, 2014/59/EU a 2014/65/EU;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2177 ze dne 18. 12. 2019, kterou se mění směrnice 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II), směrnice 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů a směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu;
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 79/2019 ze dne 29. 3. 2019, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2019/2133];
- Evropská komise zahájila přezkum a vyhodnocování fungování směrnice 2002/65/ES o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku a o změně směrnice Rady 90/619/EHS a směrnice 97/7/ES a 98/27/ES.

2) Připravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2019) a další iniciativy Komise:

- žádné

3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2019:

- žádné

4) Připravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2019):

- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (předpokládaná účinnost od 28. 12. 2020);
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony (předpokládaná účinnost v průběhu roku 2020);

- Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti finančního trhu v souvislosti s implementací právních předpisů Evropské unie, týkajících se Unie kapitálových trhů (předpokládaná účinnost dělená od 1. 7. 2021, 31. 12. 2021, 8. 7. 2020 a dnem vyhlášení).

5) Sekundární legislativa:

- Návrh vyhlášky České národní banky, kterou se mění vyhláška č. 163/2014 Sb., o výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, ve znění pozdějších předpisů (předpokládaná účinnost v průběhu roku 2020).

P1.2 Legislativa v oblasti kapitálového trhu

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2019:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1156 ze dne 20. 6. 2019 o usnadnění přeshraniční distribuce fondů kolektivního investování a o změně nařízení (EU) č. 345/2013, (EU) č. 346/2013 a (EU) č. 1286/2014;
- Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/2033 ze dne 27. 11. 2019 o obezřetnostních požadavcích na investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 1093/2010, (EU) č. 575/2013, (EU) č. 600/2014 a (EU) č. 806/2014;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2088 ze dne 27. 11. 2019 o zveřejňování informací souvisejících s udržitelností v odvětví finančních služeb;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2089 ze dne 27. 11. 2019, kterým se mění nařízení (EU) 2016/1011, pokud jde o referenční hodnoty EU pro transformaci zohledňující klima, referenční hodnoty EU v souladu s Pařížskou dohodou a poskytování informací týkajících se udržitelnosti pro referenční hodnoty;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2115 ze dne 27. 11. 2019, kterým se mění směrnice 2014/65/EU a nařízení (EU) č. 596/2014 a (EU) 2017/1129, pokud jde o podporu využívání trhů pro růst malých a středních podniků;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2160 ze dne 27. 11. 2019, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o expozice v krytých dluhopisech;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/442 ze dne 12. 12. 2018, kterým se mění a opravuje nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/587 za účelem upřesnění požadavku, aby ceny odrážely převažující tržní podmínky, a za účelem aktualizace a opravy některých ustanovení;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/443 ze dne 13. 2. 2019, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/588, pokud jde o možnost upravit průměrný denní počet obchodů s akciami, jestliže se obchodní systém s nejvyšším obrátem obchodů s danou akcií nachází mimo Unii;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/461 ze dne 30. 1. 2019, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2016/522, pokud jde o výjimku z oblasti působnosti nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 596/2014 pro britskou centrální banku (Bank of England) a úřad pro správu dluhu Spojeného království (United Kingdom Debt Management Office);
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/462 ze dne 30. 1. 2019, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/1799, pokud jde o výjimku z požadavků na předobchodní a poobchodní transparentnost podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014 pro britskou centrální banku (Bank of England);
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/819 ze dne 1. 2. 2019, kterým se doplňuje nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 346/2013, pokud jde o střety zájmů, měření sociálního dopadu a informace poskytované investorům v oblasti evropských fondů sociálního podnikání;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/820 ze dne 4. 2. 2019, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 345/2013, pokud jde o střety zájmů v oblasti evropských fondů rizikového kapitálu;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/885 ze dne 5. 2. 2019, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2402, pokud jde o regulační technické normy upřesňující informace, které musí být poskytnuty příslušnému orgánu v žádosti o povolení třetí strany posuzující soulad s kritérii pro STS sekuritizace;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/980 ze dne 14. 3. 2019, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1129, pokud jde o formát, obsah, kontrolu

a schválení prospektu, který má být uveřejněn při veřejné nabídce cenných papírů nebo jejich přijetí k obchodování na regulovaném trhu, a zrušuje nařízení Komise (ES) č. 809/2004;

- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/1000 ze dne 14. 3. 2019, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/1799, pokud jde o výjimku z požadavků na předobchodní a poobchodní transparentnost podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014 pro Čínskou lidovou banku;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/1011 ze dne 13. 12. 2018, kterým se mění nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/565, pokud jde o některé registrační podmínky s cílem podpořit využívání trhů pro růst malých a středních podniků pro účely směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/1851 ze dne 28. 5. 2019, kterým se doplňuje nařízení (EU) 2017/2402 Evropského parlamentu a Rady, pokud jde o regulační technické normy týkající se homogenity podkladových expozic v sekuritizaci;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2019/482 ze dne 22. 3. 2019, kterým se mění prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/1368, kterým se stanoví seznam referenčních hodnot s kritickým významem používaných na finančních trzích podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1011;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1160 ze dne 20. 6. 2019, kterou se mění směrnice 2009/65/ES a 2011/61/EU, pokud jde o přeshraniční distribuci subjektů kolektivního investování;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2034 ze dne 27. 11. 2019 o obezřetnostním dohledu nad investičními podniky a o změně směrnic 2002/87/ES, 2009/65/ES, 2011/61/EU, 2013/36/EU, 2014/59/EU a 2014/65/EU;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2162 ze dne 27. 11. 2019, o vydávání krytých dluhopisů a veřejném dohledu nad krytými dluhopisy a o změně směrnic 2009/65/ES a 2014/59/EU;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2019/541 ze dne 1. 4. 2019 o rovnocennosti právního a dohledového rámce platného pro schválené burzy a uznané organizátory trhu v Singapuru v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014 (oznámeno pod číslem C(2019) 2349);
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2019/1274 ze dne 29. 7. 2019 o rovnocennosti právního a dohledového rámce vztahujícího se na referenční hodnoty v Austrálii v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1011;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2019/1275 ze dne 29. 7. 2019 o rovnocennosti právního a dohledového rámce vztahujícího se na referenční hodnoty v Singapuru v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1011.

2) Přípravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2019) a další iniciativy Komise:

- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 24. 5. 2018 o zřízení rámce pro usnadnění udržitelného investování.

3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2019:

- Zákon č. 307/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (účinnost od 4. 1. 2019).

4) Přípravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2019):

- Zákon č. 119/2020 Sb., ze dne 10. března 2020, kterým se mění některé zákony v oblasti regulace podnikání na finančním trhu (účinnost 1. 4. 2020 a 1. 5. 2020);
- Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s rozvojem kapitálového trhu (předpokládaná účinnost od 1. 1. 2022).

5) Sekundární legislativa:

- Vyhláška České národní banky č. 2/2019 Sb., o evidenci krytých bloků (účinnost od 1. 2. 2019).

P1.3 Legislativa v oblasti bankovníctví, stavebního spoření a družstevních záložen

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2019:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/630 ze dne 17. 4. 2019, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o minimální krytí ztrát z nevýkonných expozic;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/876 ze dne 20. 5. 2019, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o pákový poměr, ukazatel čistého stabilního financování, požadavky na

kapitál a způsobilé závazky, úvěrové riziko protistrany, tržní riziko, expozice vůči ústředním protistranám, expozice vůči subjektům kolektivního investování, velké expozice, požadavky na podávání zpráv a zveřejňování informací, a nařízení (EU) č. 648/2012;

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2160 ze dne 27. 11. 2019, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o expozice v krytých dluhopisech;
- Prováděcí nařízení Rady (EU) 2019/1671 ze dne 4. 10. 2019 o jmenování místopředsedy Rady dohledu Evropské centrální banky;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2019/439 ze dne 15. 2. 2019, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2016/2070, pokud jde o srovnávací portfolia, šablony pro podávání zpráv a pokyny k podávání zpráv, které se mají v Unii používat při podávání zpráv podle čl. 78 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2019/912 ze dne 28. 5. 2019, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) č. 650/2014, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o formát, strukturu, obsah a datum každoročního zveřejnění informací, které mají příslušné orgány zveřejnit podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2019/2028 ze dne 29. 11. 2019, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2016/1799, pokud jde o tabulky upřesňující přiřazování hodnocení úvěrových rizik od externích ratingových agentur ke stupňům úvěrové kvality stanoveným v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2019/2091 ze dne 28. 11. 2019, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2015/2197, pokud jde o silně korelované měny, v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/878 ze dne 20. 5. 2019, kterou se mění směrnice 2013/36/EU, pokud jde o osvobozené subjekty, finanční holdingové společnosti, smíšené finanční holdingové společnosti, odměňování, opatření a pravomoci v oblasti dohledu a opatření na zachování kapitálu;
- Rozhodnutí Rady (EU) 2019/483 ze dne 19. 3. 2019 o postoji, který má být zaujat jménem Evropské unie ve Smíšeném výboru EHP ke změnám přílohy IX (Finanční služby) Dohody o EHP (nařízení o kapitálových požadavcích (EU) č.575/2013 (CRR) a směrnice o kapitálových požadavcích 2013/36/EU (CRD IV));
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2019/536 ze dne 29. 3. 2019, kterým se mění prováděcí rozhodnutí 2014/908/EU, pokud jde o seznamy třetích zemí a území, jejichž požadavky na dohled a regulaci jsou považovány za rovnocenné pro účely zacházení s expozicemi podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2019/2166 ze dne 16. 12. 2019, kterým se mění prováděcí rozhodnutí 2014/908/EU, pokud jde o zařazení Srbska a Jižní Koreje na seznamy třetích zemí a území, jejichž požadavky na dohled a regulaci jsou považovány za rovnocenné pro účely zacházení s expozicemi podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013;
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 79/2019 ze dne 29. 3. 2019, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2019/2133];
- Stanovisko Evropského výboru pro systémová rizika ze dne 13. 5. 2019 k estonskému oznámení přísnějšího vnitrostátního opatření na základě článku 458 nařízení o kapitálových požadavcích (ESRB/2019/2);
- Stanovisko Evropského výboru pro systémová rizika ze dne 25. 7. 2019 k finskému oznámení prodloužení doby uplatňování přísnějšího vnitrostátního opatření na základě článku 458 nařízení o kapitálových požadavcích (ESRB/2019/16);
- Doporučení Evropského výboru pro systémová rizika ze dne 15. 1. 2019, kterým se mění doporučení ESRB/2015/2 o posuzování přeshraničních účinků a dobrovolné reciprocitě pro makroobezřetnostní politická opatření (ESRB/2019/1);
- Doporučení Evropského výboru pro systémová rizika ze dne 26. 9. 2019 o výměně a shromažďování informací pro účely makroobezřetnosti pro pobočky úvěrových institucí se sídlem v jiném členském státě nebo ve třetí zemi (ESRB/2019/18);
- Evropská komise zahájila přezkum a vyhodnocování fungování směrnice 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS;
- Evropská komise zahájila přezkum a vyhodnocování fungování směrnice 2014/17/EU o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a o změně směrnic 2008/48/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010.

2) Přípravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2019) a další iniciativy Komise:

- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 26. 11. 2015, kterým se mění nařízení (EU) 806/2014 za účelem zřízení evropského systému pojištění vkladů (tzv. EDIS);
- Návrh nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) ze dne 17. 12. 2019, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o alternativní standardizovaný přístup k tržnímu riziku;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/125 ze dne 29. 1. 2020, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) č. 945/2014, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o relevantní vhodné diverzifikované indexy podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013;
- Doporučení EBA k poskytování a monitorování úvěrů (Draft Guidelines on loan origination and monitoring).

3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2019:

- Zákon č. 111/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zpracování osobních údajů (změna zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance a změna zákona č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření).

4) Přípravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2019):

- Zákon č. 39/2020 Sb., o realitním zprostředkování a o změně souvisejících zákonů (zákon o realitním zprostředkování), (změna zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, účinnost od 3. 3. 2020);
- Zákon č. 49/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (účinnost od 1. 1. 2021);
- Zákon č. 277/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Sbíre zákonů a mezinárodních smluv (změna zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, účinnost od 1. 1. 2022);
- Zákon č. 177/2020 Sb., o některých opatřeních v oblasti splácení úvěrů v souvislosti s pandemií COVID-19 (účinnost od 17. 4. 2020);
- Zákon č. 186/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů (účinnost od 23. 4. 2020);
- Zákon č. 192/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů (účinnost od 24. 4. 2020);
- Zákon č. 228/2020 Sb., o poskytnutí státní záruky České republiky na zajištění dluhů Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s., vyplývajících z ručení za dluhy z úvěrů v souvislosti se zmírněním negativních dopadů způsobených virem SARS CoV-2 (účinnost od 6. 5. 2020);
- Návrh novely zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů (předpokládaná účinnost v průběhu roku 2020);
- Návrh novely zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů (předpokládaná účinnost v průběhu roku 2020).

5) Sekundární legislativa:

- žádná

P1.4 Legislativa platebního styku a tržní infrastruktury

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2019:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/518 ze dne 19. 3. 2019, kterým se mění nařízení (ES) č. 924/2009, pokud jde o některé poplatky za přeshraniční platby v Unii a poplatky za konverzi měny;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/834 ze dne 20. 5. 2019, kterým se mění nařízení (EU) č. 648/2012, pokud jde o povinnost clearingů a její pozastavení, požadavky na oznamování, techniky zmírňování rizika u OTC derivátových smluv, jejichž clearing neprovádí ústřední protistrana, registraci registrů obchodních údajů, dohled nad těmito registry a požadavky na ně;

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2099 ze dne 23. 11. 2019, kterým se mění nařízení (EU) č. 648/2012, pokud jde o postupy a orgány zapojené do povolování ústředních protistran a požadavky na uznávání ústředních protistran ze třetích zemí;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/460 ze dne 30. 1. 2019, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012, pokud jde o seznam subjektů vyňatých z působnosti uvedeného nařízení;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/463 ze dne 30. 1. 2019, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2365, pokud jde o seznam osvobozených subjektů;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/564 ze dne 28. 3. 2019, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2016/2251, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012, pokud jde o datum, do kterého mohou smluvní strany nadále používat své postupy řízení rizik u některých OTC derivátových smluv, jejichž clearing neprovádí ústřední protistrana;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/565 ze dne 28. 3. 2019, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2015/2205, nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2016/592 a nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2016/1178, kterými se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012, pokud jde o den, kdy povinnost clearingů nabývá u určitých druhů smluv účinnosti;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2019/544 ze dne 3. 4. 2019, kterým se mění prováděcí rozhodnutí (EU) 2018/2031, kterým se na omezenou dobu stanoví, že právní rámec použitelný na ústřední protistrany ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska je v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 rovnocenný;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2019/545 ze dne 3. 4. 2019, kterým se mění prováděcí rozhodnutí (EU) 2018/2030, kterým se na omezenou dobu stanoví, že právní rámec použitelný na centrální depozitáře cenných papírů ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska je v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 909/2014 rovnocenný;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2019/684 ze dne 25. 4. 2019, kterým se právní, dohledové a vynucovací předpisy Japonska pro derivátové transakce, nad nimiž vykonává dohled japonská Agentura pro finanční služby, uznávají za rovnocenné požadavkům článku 11 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů týkajícím se oceňování, řešení sporů a marží;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2019/2211 ze dne 19. 12. 2019, kterým se mění prováděcí rozhodnutí (EU) 2018/2031, kterým se na omezenou dobu stanoví, že právní rámec použitelný na ústřední protistrany ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska je v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 rovnocenný.

2) Připravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2019) a další iniciativy Komise:

- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/447 ze dne 16. 12. 2019, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012, pokud jde o regulační technické normy upřesňující kritéria pro stanovení ujednání, která náležitě snižují úvěrové riziko protistrany spojené s krytými dluhopisy a sekuritizacemi, a o změně nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2015/2205 a (EU) 2016/1178;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/448 ze dne 17. 12. 2019, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2016/2251, pokud jde o upřesnění zacházení s OTC deriváty v souvislosti s určitými jednoduchými, transparentními a standardizovanými sekuritizacemi pro účely zajištění;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. 11. 2016 o rámci pro ozdravné postupy a řešení krize ústředních protistran a změně nařízení (EU) č. 1095/2010, (EU) č. 648/2012 a (EU) č. 2015/2365;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 8. 3. 2018 o evropských poskytovatelích služeb skupinového financování pro podniky;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 8. 3. 2018, kterou se mění směrnice 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 14. 3. 2018 o obsluhovatelích úvěrů, kupcích úvěrů a vymáhání kolaterálu.

3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2019:

- Zákon č. 5/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 277/2013 Sb., o směnářské činnosti, ve znění zákona č. 183/2017 Sb., a zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku (účinnost od 1. 4. 2019);
- Zákon č. 204/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s podporou výkonu práv akcionářů (účinnost od 1. 10. 2019).

4) Připravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2019):

- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku, ve znění zákona č. 5/2019 Sb., a další související zákony (předpokládaná účinnost od 1. 1. 2021).

5) Sekundární legislativa:

- Vyhláška č. 150/2019 Sb., o hlášení bezpečnostních a provozních rizik v oblasti platebního styku.

P1.5 Legislativa v oblasti pojišťovnictví a soukromých penzijních systémů

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2019:

- Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/1238 ze dne 20. 6. 2019 o panevropském osobním penzijním produktu (PEPP);
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/1935 ze dne 13. 5. 2019, kterým se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/97, pokud jde o regulační technické normy, jimiž se přizpůsobují základní částky v eurech pro pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu povolání a pro finanční kapacitu zprostředkovatelů pojištění a zajištění;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/981 ze dne 8. 3. 2019, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2015/35, kterým se doplňuje směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II);
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2019/228 ze dne 7. 2. 2019, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 31. 12. 2018 do 30. 3. 2019 v souladu se směrnicí Evropského Parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2019/699 ze dne 6. 5. 2019, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 31. 3. 2019 do 29. 6. 2019 v souladu se směrnicí Evropského Parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2019/1285 ze dne 30. 7. 2019, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 30. 6. 2019 do 29. 9. 2019 v souladu se směrnicí Evropského Parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2019/1902 ze dne 7. 11. 2019, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 30. 9. 2019 do 30. 12. 2019 v souladu se směrnicí Evropského Parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2019/2102 ze dne 27. 11. 2019, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2015/2452, pokud jde o zveřejnění informací použitých při výpočtu úpravy o schopnost odložené daňové povinnosti absorbovat ztráty;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2019/2103 ze dne 27. 11. 2019, kterým se mění a opravuje prováděcí nařízení (EU) 2015/2450, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o šablony pro předkládání informací orgánům dohledu podle směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2009/138/ES;
- Směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/2177 ze dne 18. 12. 2019, kterou se mění směrnice 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II), směrnice 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů a směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu.

2) Připravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2019) a další iniciativy Komise:

- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 24. 5. 2018, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/103/ES ze dne 16. 9. 2009 o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontrole povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění;

- Přezkum Směrnice Solventnost II a související iniciativa k ozdravným postupům u pojišťoven a garanční systém v tomto sektoru.
- 3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2019:**
- Zákon č. 165/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 340/2006 Sb., o činnosti institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění, ve znění pozdějších předpisů (účinnost od 1. 7. 2019).
- 4) Připravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2019):**
- Návrh zákona o panevropském osobním penzijním produktu.
- 5) Sekundární legislativa:**
- Návrhy vyhlášky ČNB o žádostech podle zákona o doplňkovém penzijním spoření.

PŘÍLOHA 2: DOPLŇUJÍCÍ TABULKY

Tabulka P2.1: Přehled vybraných ukazatelů sektoru úvěrových institucí, nebankovních poskytovatelů financování, kapitálového trhu a pojištnictví

Banky	2018	Meziroční změna	2019	Meziroční změna	Regulovaný a mimoburzovní trh	2018	Meziroční změna	2019	Meziroční změna
Bilanční suma	7 329,5 mld. Kč	+3,8 % ↑	7 621,8 mld. Kč	+4,0 % ↑	Index PX	986,6 bodů	-8,5 % ↓	1 115,6 bodů	+13,1 % ↑
Celkový kapitálový poměr	19,6 %	+0,3 p.b. ↑	21,3 %	+1,7 p.b. ↑	Objem burzovních obchodů na BCPP	152,0 mld. Kč	+4,6 % ↑	120,9 mld. Kč	-20,5 % ↓
Poměr klientských vkladů k úvěrům	134,5 %	-0,6 p.b. ↓	137,4 %	+2,9 p.b. ↑	Objem burzovních obchodů na RM-S	2,8 mld. Kč	-12,0 % ↓	2,2 mld. Kč	-21,9 % ↓
Podíl nevykonných úvěrů	3,3 %	-0,7 p.b. ↓	2,5 %	-0,8 p.b. ↓	Objem mimoburzovních obchodů	3 202,7 mld. Kč	-38,2 % ↓	4 365,3 mld. Kč	+36,3 % ↑
Klientské vklady	4 445,6 mld. Kč	+6,6 % ↑	4 739,3 mld. Kč	+6,6 % ↑	Investiční fondy	2018	Meziroční změna	2019	Meziroční změna
Klientské úvěry	3 306,4 mld. Kč	+7,2 % ↑	3 450,5 mld. Kč	+4,4 % ↑	Obhospodařovaný majetek ve fondech kolektivního investování	472,9 mld. Kč	-2,2 % ↓	557,1 mld. Kč	+17,8 % ↑
Hypoteční úvěry	1 651,6 mld. Kč	+10,2 % ↑	1 985,9 mld. Kč	+20,2 % ↑	Obhospodařovaný majetek ve fondech kvalifikovaných investorů	119,9 mld. Kč	+17,9 % ↑	137,6 mld. Kč	+14,7 % ↑
Stavební spořitelny	2018	Meziroční změna	2019	Meziroční změna	Pojišťovny	2018	Meziroční změna	2019	Meziroční změna
Počet smluv	3,17 mil.	-1,4 % ↓	3,23 mil.	+1,9 % ↑	Bilanční suma	520,1 mld. Kč	+1,6 % ↑	490,3 mld. Kč	-5,7 % ↓
Naspořená částka	355,0 mld. Kč	-1,1 % ↓	359,7 mld. Kč	+1,3 % ↑	Hrubé předepsané pojistné	155,6 mld. Kč	+3,2 % ↑	165,9 mld. Kč	+6,6 % ↑
Státní podpora	3,9 mld. Kč	-0,8 % ↓	4,0 mld. Kč	+1,6 % ↑	Hrubá výše nákladů na pojistná plnění	92,6 mld. Kč	-4,2 % ↓	101,4 mld. Kč	+9,6 % ↑
Celkové úvěry	262,9 mld. Kč	+7,0 % ↑	278,1 mld. Kč	+5,8 % ↑	Celková propojištěnost	2,9 %	-0,1 p.b. ↓	2,9 %	+0,0 p.b. ↔
Nové úvěry	67,4 mld. Kč	+21,9 % ↑	47,8 mld. Kč	-29,1 % ↓	Penzijní fondy	2018	Meziroční změna	2019	Meziroční změna
Poměr úvěrů k naspořené částce	74,1 %	+5,6 p.b. ↑	77,3 %	+3,2 p.b. ↑	Počet účastníků	4 451 tis.	-0,4 % ↓	4 456 tis.	+0,1 % ↑
Družstevní záložny	2018	Meziroční změna	2019	Meziroční změna	Prostředky účastníků	447,1 mld. Kč	+8,0 % ↑	487,1 mld. Kč	+9,0 % ↑
Počet členů	22,6 tis.	-26,8 % ↓	12,2 tis.	-46,0 % ↓	Podíl smluv s příspěvkem zaměstnavatele	21,9 %	+1,0 p.b. ↑	22,9 %	+1,0 p.b. ↑
Bilanční suma	20,2 mld. Kč	-12,4 % ↓	10,2 mld. Kč	-49,8 % ↓	Průměrný měsíční příspěvek účastníka penzijního připojištění	680 Kč	+9,0 % ↑	722 Kč	+6,2 % ↑
Podíl nevykonných úvěrů na celkových úvěrech	22,8 %	+3,1 p.b. ↑	15,7 %	-7,2 p.b. ↓	Průměrný měsíční příspěvek účastníka doplňkového penzijního spoření	790 Kč	+1,8 % ↑	800 Kč	+1,3 % ↑
Celkový kapitálový poměr	21,1 %	+2,2 p.b. ↑	29,1 %	+8,0 p.b. ↑	Státní příspěvky	7,0 mld. Kč	+1,9 % ↑	7,3 mld. Kč	+3,1 % ↑
Nebankovní poskytovatelé financování	2018	Meziroční změna	2019	Meziroční změna					
Bilanční suma	428,6 mld. Kč	+4,1 % ↑	432,7 mld. Kč	+1,0 % ↑					
Poskytnuté půjčky	320,3 mld. Kč	+4,6 % ↑	327,2 mld. Kč	+2,2 % ↑					

Pramen: AKAT, APS ČR, ČNB – ARAD, MF

Tabulka P2.2: Základní ukazatele stavebního spoření

K 31. 12.		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Nově uzavřené smlouvy o stavebním spoření	počet	481 439	373 096	403 259	370 707	422 048	485 176
	změna (%)	7,1	-22,5	8,1	-8,1	13,8	15,0
Průměrná cílová částka u nově uzavřených smluv o stavebním spoření fyzickými osobami - občany	objem (tis. Kč)	336,0	371,1	383,9	396,5	470,1	430,5
	změna (%)	-9,4	10,5	3,4	3,3	18,6	-8,4
Smlouvy o stavebním spoření ve fázi spoření	počet	3 825 367	3 503 349	3 312 077	3 212 427	3 166 824	3 226 733
	změna (%)	-5,9	-8,4	-5,5	-3,0	-1,4	1,9
Přiznaná státní podpora	objem (mld. Kč)	4,8	4,6	4,3	3,9	3,9	4,0
	změna (%)	-3,9	-4,2	-6,2	-7,8	-0,8	1,6
Průměrná státní podpora přiznaná na smlouvu o stavebním spoření za příslušný rok	objem (Kč)	1 245,0	1 302,0	1 292,0	-	-	-
	změna (%)	2,2	4,6	-0,8	-	-	-
Naspořená částka	objem (mld. Kč)	413,6	384,2	362,6	358,9	355,0	359,7
	změna (%)	-3,6	-7,1	-5,6	-1,0	-1,1	1,3
Úvěry celkem z toho ze stavebního spoření překlenovací ¹⁰⁸	počet	752 558	695 439	650 214	612 982	588 165	555 368
	počet	425 508	380 873	339 809	307 668	282 587	267 225
	počet	327 050	314 566	310 405	305 314	305 578	288 143
	změna (%)	-7,7	-7,6	-6,5	-5,7	-4,0	-5,6
Úvěry celkem z toho ze stavebního spoření překlenovací ¹⁰⁸	objem (mld. Kč)	249,6	242,7	240,6	245,7	262,9	278,1
	objem (mld. Kč)	48,0	43,9	40,0	38,2	38,5	48,2
	objem (mld. Kč)	201,6	198,7	200,6	207,5	224,4	229,9
	změna (%)	-4,5	-2,8	-0,8	2,1	7,0	5,8
Úvěry celkem / naspořená částka	poměr (%)	60,4	63,2	66,4	68,5	74,1	77,3

Pramen: stavební spořitelny

¹⁰⁸ Úvěry podle § 5 odst. 5 zákona č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, ve znění pozdějších předpisů.

Tabulka P2.3: Základní ukazatele penzijního připojištění v transformovaných fondech

K 31. 12.		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Smlouvy o penzijním připojištění ¹⁰⁹	počet	5 134 862	4 886 675	4 585 149	4 281 621	3 999 304	3 709 605	3 494 140	3 327 507
	změna (%)	12,5	-4,8	-6,2	-6,6	-6,6	-7,2	-5,8	-4,8
Nová penzijní připojištění	počet	1 128 020	-	-	-	-	-	-	-
	změna (%)	146,8	-	-	-	-	-	-	-
Penzijní připojištění s vedenými příspěvky zaměstnavatele ¹¹⁰	počet	1 317 563	1 339 000	1 313 766	1 289 925	1 272 665	1 254 968	1 244 494	1 240 325
	změna (%)	3,6	1,6	-1,9	-1,8	-1,3	-1,4	-0,8	-0,3
Státní příspěvky poukázané za příslušné období	objem (mld. Kč)	5,9	6,8	6,6	6,3	6,0	5,7	5,4	5,3
	změna (%)	5,6	15,0	-3,3	-4,8	-4,7	-5,2	-5,1	-2,3
Příspěvky účastníků ¹¹¹	objem (mld. Kč)	25,5	33,0	31,6	30,1	29,6	29,4	28,4	28,2
	změna (%)	8,8	29,3	-4,3	-4,6	-1,5	-1,0	-3,2	-0,6
Průměrný měsíční státní příspěvek	objem (Kč)	108	117	119	122	124	120	128	133
	změna (%)	2,5	8,3	2,1	2,5	1,6	-3,2	6,7	3,9
Průměrný měsíční příspěvek účastníka	objem (Kč)	465	568	574	589	606	624	680	722
	změna (%)	5,3	22,2	1,1	2,6	2,9	3,0	9,0	6,2

Pramen: MF

¹⁰⁹ Údaj uvádí počet připojištění, která nejsou v evidenci ukončena.

¹¹⁰ Penzijní připojištění, u kterých jsou po dobu existence smlouvy vedeny příspěvky od zaměstnavatele.

¹¹¹ Příspěvky účastníků jsou uvedeny bez příspěvků placených zaměstnavateli za své zaměstnance.

Tabulka P2.4: Základní ukazatele doplňkového penzijního spoření v účastnických fondech

K 31. 12.		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Doplňková penzijní spoření ¹¹²	počet	76 669	217 985	361 395	536 759	757 549	956 820	1 128 131
	změna (%)	-	184,3	65,8	48,5	41,1	26,3	17,9
Nová doplňková penzijní spoření	počet	77 771	145 841	156 062	195 508	251 818	262 167	257 666
	změna (%)	-	87,5	7,0	25,3	28,8	4,1	-1,7
z toho s převodem prostředků z penzijního připojištění ¹¹³	počet	1 284	14 221	12 959	17 705	41 671	41 506	29 142
Doplňková penzijní spoření s vedenými příspěvky zaměstnavatele ¹¹⁴	počet	13 461	40 719	72 358	111 137	167 842	235 953	305 480
	změna (%)	-	202,5	77,7	53,6	51,0	40,6	29,5
Státní příspěvky poukázané za příslušné období	objem (mld. Kč)	0,062	0,270	0,539	0,857	1,237	1,659	2,004
	změna (%)	-	335,5	99,6	59,0	44,3	34,1	20,8
Příspěvky účastníků ¹¹⁵	objem (mld. Kč)	0,342	1,341	2,573	4,072	6,072	8,237	10,01
	změna (%)	-	292,1	91,9	58,3	49,1	35,7	21,5
Průměrný měsíční státní příspěvek	objem (Kč)	143	148	152	156	159	160	160
	změna (%)	-	3,5	2,7	2,6	1,9	0,6	0,0
Průměrný měsíční příspěvek účastníka	objem (Kč)	749	722	722	741	776	790	800
	změna (%)	-	-3,6	0,0	2,6	4,7	1,8	1,3

Pramen: MF

¹¹² Stav ke konci období; údaj uvádí počet doplňkových penzijních spoření, která nejsou v evidenci ukončena.

¹¹³ Prostředky byly převedeny z transformovaného fondu do účastnického fondu podle § 191 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

¹¹⁴ Doplňková penzijní spoření, u kterých jsou po dobu existence smlouvy vedeny příspěvky od zaměstnavatele.

¹¹⁵ Příspěvky účastníků jsou uvedeny bez příspěvků placených zaměstnavateli za své zaměstnance.

Zpráva o vývoji finančního trhu v roce 2019

Vydavatel
Ministerstvo financí, Letenská 15, Praha 1
Červenec 2020

Tisk
Ministerstvo financí

© Ministerstvo financí

1. vydání
Číslo svazku: 1
Počet stran: 83

ISBN (online) 978-80-7586-041-5
ISBN (tisk) 978-80-7586-040-8